

Cuprins

- 2 Decalogul medicului / IPS Calinic
4 Trăind cu Hristos înviat în mijlocul lumii /
Arhim. Melchisedec Velnic

520 DE ANI DE LA ADORMIREA SFÂNTULUI ȘTEFAN CEL MARE

- 6 Sfântul Ștefan cel Mare, o viață cu sens,
un sens pentru viitor
12 Ștefan cel Mare, cea mai importantă
personalitate a românilor
14 Ștefan cel Mare și virtutea recunoștinței /
Monah Alexie C.
16 Dvera Răstignirii Domnului / Monah Alexie C.
18 Comemorarea lui Ștefan cel Mare în 2004 /
Arhim. Melchisedec Velnic
20 Mărturii la 20 de ani de la Serbarea din 2004
24 Cavalcada tinerimii române / Pr. Vasile Gavrilă
25 Omagiu la aniversare / Elena Maloș

INTERVIU

- 27 Credință și identitate românească în Belgia /
Pr. Patriciu Vlaicu

PĂRINȚII NOȘTRI

- 32 Părintele Iachint Unciuleac, duhovnicul
Bucovinei – 100 de ani de la naștere
36 Dacă ești bun, e de ajuns! Omagiu
Preasfințitului Gherasim Putneanul
38 Mă interesează ca mintea să fie aproape de
Dumnezeu / Ieroschim. Simeon Zaharia
40 Școala rugăciunii / Mitrop. Antonie de Suroj
42 Ierarhul „luminător al cuvintelor” /
Daniela Ceredeev
44 Sfinți din Britania / Tudor Cifor

ANUL PASTORAȚIEI BOLNAVILOR ȘI AL SFÎNȚILOR DOCTORI FĂRĂ DE ARGINȚI

- 46 Sfântul Luca al Crimeei – doctorul fără de
arginți din zilele noastre
48 Minuni ale Sfântului Ioan Maximovici
50 Încă există multă dragoste în lume /
Mihai Neșu

IDENTITATE

- 53 Decalogul Olimpului / IPS Calinic
54 Prin faptele bune trăiește Hristos în noi /
Arhim. Meletie Shattahi

- 56 Grupul „Ai lui Ștefan, noi oșteni”
59 Simetria și diversitatea dezvăluie frumusețea
Creației / Arhim. Daniil Gouvalis

INTERVIU

- 62 Să devii stăpânul gândurilor tale /
Jean-Claude Larchet

PENTRU VIAȚĂ, PENTRU FAMILIE

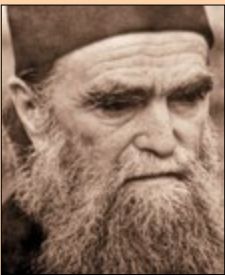
- 68 Marșul pentru viață 2024
71 Bunica m-a iubit încă dinainte
de a mă naște / M.A.
72 Darul de a fi mamă este un dar
dumnezeiesc / Petru Nedelciuc
74 Aș prefera să dai trei pase de gol, nu trei
goluri / Alexandru Tudor

ACTUALITATE

- 81 Răbdare, perseverență, creativitate și multă
dragoste / Monica Șerbănescu
84 „Spune-mi o poveste pentru suflet”
86 Drogul nu este o formă de viață /
Claudia Varga
92 Participarea la grupuri este o plăcere
94 Când dragostea este Cineva / S.D.
96 Cântecul amăgitor al vremurilor noastre /
Arhid. dr. Avraam B.
98 Despre Melodia cea sfințitoare /
Arhid. dr. Avraam B.
101 Provocările Inteligenței Artificiale /
IPS Nicolae de Mesogaia și Lavreotiki

CRONICĂ

- 102 Strig: Doamne Iisuse, miluiește-mă pe mine
păcătosul și neputinciosul /
IPS Efrem de Tripoli
106 Acad. Alexandrina Cernov, *mămuca din
Bucovina*
110 Conferința „De la icoană la tabloul religios”
111 Expoziția „Înviere”
112 Colocviul „Orizontul culturii române.
Formare și atitudine”
114 Colocviile Putnei
116 Simpozion dedicat Ep. Irineu Crăciunaș
117 Înfrățire Putna – Opaci
117 Piatra de temelie a bisericii Colegiului
Militar Național „Ștefan cel Mare”
118 Iubirea e dăruire, nu primire /
PS Damaschin Dorneanul

Decalogul medicului

*Înaltpreasfințitul Părinte Calinic,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților*

1. Fii recunoscător lui Dumnezeu pentru darul vindecător pe care l-ai primit de la El, izvorât din puterea vindecătoare a Mântuitorului Iisus Hristos.
2. Caută să te întâlnești cu Mântuitorul Iisus Hristos, Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, prin slujirea celui în suferință și prin sporită rugăciune.
3. Înmulțește talantul încredințat ție de Cel ce este Stăpânul vieții, făcându-l permanent lucrător, prin îngrijirea cu generozitate și iubire a celui aflat în suferință.
4. Explorează cu acribie omul bolnav pentru a afla cauza suferinței lui, ca pe unul care este cununa creației divine și nu un amalgam de țesuturi și organe.

5. Descoperă-L pe Dumnezeu în actul medical și recunoaște, cu onestitate, lucrarea Lui în tămăduirea și salvarea de la moarte a celui bolnav.
6. Fă din slujirea semenilor altarul tău de jertfă și nu te lăsa copleșit de greutatele inerente ale acestei profesii.
7. Ferește-te de capcana condiționării actului vindecării și tratează pe fiecare cu aceeași măsură.
8. Luptă împotriva autosuficienței și stagnării, evitând totodată a-ți aroga calități și merite ce nu au acoperire.
9. Competența, profesionalismul și integritatea să-ți fie virtuțile cu care să pecet-luiești activitatea ta din fiecare zi.
10. Îmbină în mod armonios știința cu iubirea milostivă, ca să te bucuri, asemenea Sfinților, de veșnica prietenie cu Iisus Hristos în Împărăția cerurilor. ■

Trăind cu Hristos înviat în mijlocul lumii

*Arhimandritul Melchisedec Velnic,
Starețul Mănăstirii Putna*

Preacuvioși părinți și frați, iubiți credincioși,
Hristos a înviat!

Cuvine-se, ca mai întâi de toate, să aducem mulțumire Prea Bunului Dumnezeu. Că, iată, ne-am vrednicit să fim aici, în această noapte sfântă, mântuitoare.

Cine suntem noi, românii, care în această noapte ne-am adunat și ne adunăm în jurul bisericilor noastre, cu mic, cu mare, ne adunăm să întâmpinăm Lumina Sfântă și cu toții ne bucurăm de slăvitul praznic al Învierii? Ce rost avem noi? Ce rost are existența fiecăruia dintre noi? Și ce rost are existența noastră, a românilor, a tuturor oamenilor pe pământ?

Iubiții mei, nu este om, fie el simplu sau mare înțelept, care să nu-și fi pus aceste întrebări. Și nu sunt întrebări simple, ci sunt grele, chiar foarte grele, ba chiar de nedezlegat, dacă nu ni le-ar fi dezlegat Cel care ne-a creat pe fiecare dintre noi, Cel care cunoaște din pânțele mamei noastre ființa

și rostul fiecăruia dintre noi. Răspunsul este: suntem făptura mult iubită a lui Dumnezeu și purtăm fiecare în noi chipul Fiului Său. Suntem creați cu demnitatea de fii ai lui Dumnezeu și rostul nostru este să devenim asemenea Fiului lui Dumnezeu. Viața noastră are aici, pe pământ, un rost, dacă ne-o ghidăm spre Hristos. El, Hristos, este modelul nostru suprem. Și așa cum El a înviat, știm că și noi vom învia. Nemurirea Lui, a Lui Hristos, este și nemurirea noastră. Veșnicia Împărăției Lui este veșnicia pentru care noi toți am fost creați.

Toate neamurile sunt ale Lui Dumnezeu. Adică fiecare neam există prin voia lui Dumnezeu și fiecare neam este chemat să-L cunoască, să cunoască Învierea lui Hristos și să trăiască roadele Învierii Lui. Rodul Învierii lui Hristos în om este să trăim cu El în inimă, iar roadele Învierii lui Hristos într-un popor este să trăiască cu Hristos în mijlocul lumii. Trăirea prezenței lui Hristos și rugăciunea lui Iisus, rugăciunea cea neîncetată, acestea trebuie să fie ținta vieții noastre.

Într-un popor, Învierea înseamnă și unitate, înseamnă iubire, revărsată peste toți și toate, fără căutare la față. Hristos n-a căutat la fața nimănui, pentru toți S-a răstignit. A crede și a mărturisi Învierea înseamnă să-i cinstești pe toți și să fii mulțumitor. Căci, așa cum spunea un copil, atunci când Îl iubești pe Dumnezeu, toți oamenii îți sunt rude.

Iubiții mei, noi, românii, ne-am simțit mereu una în Biserică. Biserica ne-a unit înainte de uniunile politice. Unitatea în cuget și-n simțiri pe care au exprimat-o studenții români în 1871, la Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni, aici, la Putna, se întemeia pe faptul că Biserica este maica spirituală a poporului român. Aici, în Biserică, poporul român și-a format identitatea sa proprie. Dumnezeu i-a fost mereu aproape acestui neam al nostru, căci el a știut să se lase mereu în purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

Părintele profesor Constantin Galeriu spunea: oricât de greu ți s-ar părea că este, recuperează chipul lui Hristos din interiorul tău. Și cum o poți face? Prin practicarea virtuților. A trăi cu Dumnezeu înseamnă a trăi permanent taina prezenței Lui în lume, taina prezenței Lui în noi și taina comportamentului cuminte față de fiecare om. Acesta este firescul omului și firescul vieții noastre în societate.

Vrem binecuvântare în viața noastră? Sigur că vrem! Dar ca să o primim, trebuie să învățăm să îi binecuvântăm pe ceilalți, prin puterea noastră lăuntrică, prin rugăciunea noastră, prin darul nostru, prin inima noastră cea largă. Când mergeți în biserică, luați în inima dumneavoastră și pe cei

apropiați, dar mai cu seamă luați și pe cei care vă urăsc, pe cei care vă sunt insuportabili, pe cei care vă grăiesc de rău. Puneți-i și pe aceia înaintea lui Hristos și veți vedea câtă pace veți avea. Părintele Proclu spunea că semnul că ai început să iubești pe cineva este să îi dorești cu adevărat mântuirea. Să ne rugăm, deci, pentru binele și pentru mântuirea celor din poporul nostru.

Și dacă am venit acum la Înviere, la această sărbătoare a sărbătorilor, să venim, în continuare, și la celelalte sărbători. Pentru că există un ritm liturgic al vieții și fericiți sunt cei care-l cunosc și care-l urmează. Aceia nu sunt lipsiți niciodată de Hristos în timpul anului; timpul este pentru ei un timp liturgic, adică un timp cu Dumnezeu. Iar creștinul care cunoaște taina timpului liturgic trăiește Învierea Domnului în fiecare duminică.

Iubiți credincioși, luați binecuvântare de aici, de la Maica Sfântă, de la Sfântul Ștefan, de la Sfântul Iacob, de la Sfinții Cuvioși, Sila, Paisie, Natan și Arsenie, dar și de la ceilalți sfinți care sunt aici – întreaga incintă a mănăstirii e plină de oseminte ale sfânt strămoșilor noștri. Luați binecuvântare de la sfinți și duceți-o la casele dumneavoastră.

Fă, Doamne, ca bucuria Învierii să fie în sufletele tuturor celor care ne ascultă și fă, Doamne, ca fiecare casă să fie binecuvântată, iar tristețea să nu se așeze în niciun suflet! Deznădejdea să se depărteze de fiecare! Așa să ne ajute Bunul Dumnezeu la toți. Amin.

Hristos a înviat! Adevărat a înviat! ■

Din cuvântul rostit
în noaptea de Înviere, 2024

Costin Petrescu, detaliu frescă, Ateneul Român

Sfântul Ștefan cel Mare, o viață cu sens, un sens pentru viitor

Dimitrie Cantemir l-a definit pe Sfântul Ștefan ca „principe mai presus de orice laudă”. Așa putem înțelege de ce atâtea portrete adevărate ale Voievodului nu îl epuizează, ci sunt doar pași înaintea pe drumul cunoașterii lui și a conlucrării lui cu Dumnezeu. Așa înțelegem de ce viața, gândirea și trăirea lui sunt un izvor nesecat de inspirație pentru fiecare om care dorește să cunoască și să lucreze binele. În continuare, prezentăm răspunsurile la două întrebări a câtorva ajutători statornici ai Mănăstirii Putna:

1. Ce îl definește pe Sfântul Ștefan cel Mare?

2. Care este importanța Sfântului Ștefan cel Mare pentru prezent și viitor?

1. Formulată așa, întrebarea conduce spre un răspuns simplist, ceea ce nu s-ar potrivi cu o personalitate așa de complexă ca aceea avută în vedere. Dacă am discuta despre un om simplu, ar fi suficient un calificativ sau două. Dar este vorba de un principe, și încă unul care a domnit 47 de ani – cea mai lungă domnie din istoria noastră

medievală. Nu-l putem „măsura” cu centimetrul! Și nici măcar cu unitățile de măsură pe care le aplicăm nouă înșine...

Ce-l definește?! Înșir câteva răspunsuri posibile. Grija de a-și îndeplini cât mai riguros îndatoririle de principe creștin, de principe ortodox. Smerenia cu care a primit și a asimilat

învățăturile vieții.

Fundamentul pe care a clădit toată opera sa: *credința*.

Tăria sentimentului dinastic și al majestății monarhice.

2. Este și rămâne un model de conducător – firește, păstrând proporțiile și racordarea temporală. Un conducător model, care a știut să construiască un proiect de țară (poate singurul pentru istoria noastră medievală), găsind mereu căile potrivite pentru așezarea Moldovei sale în pozițiile cele mai avantajoase ale unui context internațional tot mai complicat.

Prof. univ. Ștefan S. Gorovei,
Facultatea de Istorie a Universității
„Alexandru Ioan Cuza” din Iași

1. Ștefan cel Mare întruchipează imaginea bunului împărat pe care și-l dorește orice om simplu. Domn iscusit și neîntrecut în gând și faptă, el a știut să refacă țara din ruina instalată după alți conducători fără viziune de viitor, să refondeze elementele definitorii ale statului suveran și gloria întemeierii, să apere neobosit unitatea pământului strămoșesc cu spada, crucea și „zidurile de pace”, să ctitorească biserici ale credinței, culturii și civilizației, ale cronografiei și istoriografiei, ale unității în cuget și simțiri. Este ceea ce susține tradiția folclorică și documentul istoric în același timp. Ștefan-Vodă al Moldovei rămâne un model de rege bun pentru toate timpurile și pentru toate țările cu viitor.

2. Morile timpului pe care-l trăim demolează într-un tempo rapid nu doar valorile tradiționale ale vremurilor relativ recente, ci și pe cele statornicite „din vechime”, „de când lumea”, „ab ovo”. Răsturnarea conceptelor fundamentale despre lume, inversarea interpretării faptelor bune și rele, renunțarea la identitățile date din naștere sau dobândite prin cultură și educație transformă istoria națională (dar și universală, în mare măsură) într-un fel de basme ale unui trecut străin de „Noul Adam”, crescut de internet și tot felul de demagogi și profeți falși. Sunt puține acele pietre ce rămân neclintite după ce trec apele tulburi și vijelioase. Cred că Sfântul Ștefan cel Mare este nu doar o astfel de piatră de rezistență pentru istoria națională și europeană, ci chiar un far care poate lumina calea celor mânași de ape și al căror suflet nu este încă pierdut.

Silviu Andrieș-Tabac,
istoric, heraldist, Chișinău

1. Când trebuie să vorbim despre marele domn, suntem puși în dificultate de bogăția de informație, dar și de personalitatea complexă a voievodului și sfântului. Ar părea că folosind astfel de „expresii clișeu” – mare domn, personalitate de excepție, geniu diplomatic – o facem să acoperim neputința de a cuprinde personajul în întreaga sa complexitate. Fără îndoială este greu de vorbit despre personalitatea lui, căci ea include multe aspecte: apărător de țară, apărător al creștinătății, deci cruciat, patron al artei și al culturii, sprijinitor al Bisericii și ctitor de lăcașe sfinte, ajutor al Locurilor Sfinte de la Muntele Athos. În ceea ce privește comportamentul său, nu putem trece prea lesne peste evlavia ce-l caracteriza. Toate calitățile menționate mai sus provin din credința sa necondiționată.

2. Opera ștefaniană – precum frumos spune istoricul contemporan Ștefan S. Gorovei – „este de o monumentalitate care nu strivește și de o strălucire care nu orbește, reușind prin aceasta o cucerire mult mai importantă decât toate celelalte, a propriului său popor”. El s-a înveșnicit în conștiința neamului și a Bisericii țării sale ca cel mai important domnitor al românilor și ca om al lui Dumnezeu. Poate nu este întâmplător că pe Ștefan ni l-a dat chiar Moldova, acolo unde vor mai apărea încă alte genii ale culturii noastre, un Eminescu, un Iorga, un Porumbescu, ori un Sadoveanu. Pe aceeași linie, și Ștefan împlinește destinul unui om apărător al culturii ortodoxe. Relația lui specială cu Biserica, protectoratul Muntelui Athos, alianța matrimonială cu marile case ortodoxe pregăteau drumul pentru un Neagoe Basarab și anunțau pe un Vasile Lupu sau pe un Constantin Brâncoveanu. Nu poate spune nimeni azi că noi, prin oameni ca aceștia, n-am salvat cultura Răsăritului. Parcă providențial, marile învățat P.P. Panaitescu ne spunea că „rolul nostru istoric nu s-a terminat în acest colț al lumii. Destinul unui neam este de obicei împlinit de mari forțe anonime și rareori de mari personalități care-l întruchipează: una dintre ele este Ștefan cel Mare, omul din Moldova. Nu știu dacă se poate vorbi și de influența inversă, a personalităților asupra sufletului popular. Dacă Ștefan a crescut în Moldova, credem, totuși, că și el și-a lăsat urma asupra țării. Cântecule, legende, proverbele vorbesc și azi de dânsul. [...] urma sa a rămas ca o pecete asupra unui hrisov”.

Preot prof. univ. Ioan Moldoveanu,
Facultatea de Teologie Ortodoxă
„Justinian Patriarhul” din București

Tabloul votiv, frescă, Mănăstirea Putna

1. Unsul Domnului. Credința. Dreptatea. Ctitoria de mănăstiri, biserici și cetăți. Unitatea și simțul identității. Sacrificiul, asumarea responsabilității cu riscul vieții. Neasemuirea în strategie și diplomație. Dragostea de neam.

2. Ne-am pierdut simțul pentru domnie! Ne-am fost furat faptul de a fi conduși prin Domni și Monarhi, impunându-ni-se, împotriva firii, o republică. S-a înlocuit simțământul și credința pentru „Nihil sine Deo” cu „sfatul poporului”. Domnia cu tovarășia.

Să avem puterea de a ne înnoda cu vechea înțelepciune. Oare o mai putem face? Poate că da. Îndemnul vine dinspre poet: „Ștefane, Măria Ta, tu la Putna nu mai sta...”.

Prof. univ. Constantin Flondor,
artist plastic, Timișoara

1. A fost primul român cu o conștiință de european, care nu s-a simțit mai prejos față de poloni, austrieci, nemți sau italieni, cu care a intrat în dialog fructuos. Ștefan cel Mare nu a vrut să izoleze nația sa, ci a vrut-o parte în lumea europeană, corespondența și dialogul său cu Papa Sixt al IV-lea fiind o probă de diplomație, viziune, curaj, de adevărat „atlet al credinței creștine”, pentru care nu a făcut niciun compromis, pentru care a făcut din Cruce spadă și cu spada a ocrotit

Crucea. Ștefan cel Mare a făcut războaie când a fost nevoie, dar a făcut pace atunci când a realizat că războaiele, chiar drepte, costă mult mai scump o nație decât o pace uneori nedreaptă. Respectul pe care l-a câștigat în epoca sa, chiar în rândul otomanilor, a dat stabilitate unei țări mici, dar demnă de onoare, atât pe câmpul de luptă, cât și la nivelul diplomației europene. Altarele pe care le-a ridicat în tot ținutul Moldovei au avut tăria și semnificația unor adevărate cetăți, care au dat creștinului sentimentul stabilității, al comunicării cu Dumnezeu și cu sfinții Săi. Personalitatea lui Ștefan cel Mare a iradiat în toate provinciile locuite de români, atât în timpul vieții sale, cât și în ceea ce a urmat. Un model în istorie nu își consumă combustia de energie într-un timp definit, el sporește prin trecerea timpului, prin amplificarea faptelor în mentalul colectiv. Unirea tuturor românilor, înfăptuită mai târziu, are un consistent impuls din fapta și determinarea lui Ștefan cel Mare, dar mai ales prin modelul de conviețuire creștină, ortodoxă, imprimat lumii românești din Moldova, mai întâi, și mai apoi și în celelalte provincii locuite de români.

2. În jurul modelelor, orice nație își poate construi sau reconstrui propria identitate, se poate regăsi; cartea de istorie este o oglindă în care fiecare om, fiecare nație se poate privi,

ca să știe cum arată la un moment dat, cum s-a modificat în timp. Nu trebuie invocat cu patos actoricesc, cum se face adesea, Ștefan cel Mare și Sfânt să vină să ne rezolve problemele noastre, mai mult sau mai puțin complicate din istoria contemporană, ci trebuie să acționăm noi cu determinarea pe care a avut-o, pe care ne-a transmis-o, adaptându-ne la o istorie în mișcare. Rugăciunea către Sfântul Ștefan cel Mare trebuie să aibă dimensiunea faptei bune, limpezimea unei interiorități care nu lasă loc confuziilor. Am ales să fim români? Sau am fost aleși să fim români? O spun mereu și o repet: ne trebuie, din când în când, o generație care să vadă în calitatea de român o șansă. Numai în asemenea momente, când am avut asemenea generații, România s-a consolidat, și-a găsit rostul.

Conf. univ. Adrian Alui Gheorghe,
scriitor, Piatra-Neamț

1. Sfântul Ștefan cel Mare este definit de o serie de trăsături remarcabile care l-au consacrat drept unul dintre cei mai mari conducători din istoria României. În primul rând, curajul său neclintit în fața inamicilor și hotărârea de a apăra teritoriul Moldovei împotriva invaziilor străine sunt emblematice. El a demonstrat o abilitate strategică și militară deosebită, reușind să obțină victorii importante în bătălii cruciale.

Pe lângă calitățile sale militare, înțelepciunea sa diplomatică a fost esențială în menținerea și chiar consolidarea poziției Moldovei în sistemul de relații internaționale, inițiind și menținând alianțe și tratate cu parteneri strategici.

Profunda sa credință și evlavie sunt, de asemenea, definitorii. Ștefan cel Mare a fost un mare ctitor de biserici și mănăstiri, construind sau renovând numeroase lăcașuri de cult, printre care se numără mănăstiri celebre intrate deja în patrimoniul național și internațional.

2. Importanța Sfântului Ștefan cel Mare pentru prezent și viitor este profundă și multidimensională. Rămâne un model de conducere și de integritate, un exemplu de patriotism și devotament față de țară și credință. Într-o lume contemporană în care valorile și identitatea națională sunt adesea puse la încercare, figura sa oferă un reper stabil și inspirator.

Pentru prezent, moștenirea sa ne învață importanța curajului și a determinării în fața adversităților. În contextul globalizării și al schimbărilor rapide, exemplul lui Ștefan cel Mare ne amintește de necesitatea de a proteja și de a valoriza patrimoniul cultural și spiritual. Lăcașurile

de cult ctitorite de el sunt nu doar vestigii istorice, ci și surse de inspirație spirituală și culturală pentru generațiile actuale.

Privind spre viitor, Sfântul Ștefan cel Mare simbolizează rezistența și perseverența. Într-o lume în continuă transformare, valorile promovate de el – credință, patriotism, justiție – rămân esențiale pentru construirea unei societăți solide și echitabile. Educația tinerilor în spiritul acestor valori este crucială pentru a asigura continuitatea unei identități naționale puternice și a unui viitor prosper și stabil.

Prof. univ. Liviu George Maha,
Rector al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

1. Ștefan cel Mare se definește prin combinația unică de strateg militar, diplomat și promotor al credinței creștine și culturii moldovenești. Reprezintă un caracter vizionar și un polimat al vremurilor sale, care a reușit să lumineze țara Moldovei timp de o jumătate de veac prin incandescența spiritului său și să lase o moștenire impresionantă, ce dănuie de sute de ani prin lăcașurile de cult ctitorite.

2. Ne uităm înapoi cu luare-aminte și admirăm lecțiile oferite de Ștefan cel Mare, care a reușit să mobilizeze mulțimi de oameni, să câștige loialitatea celor din jur, să ia decizii inspirate în momente cruciale și să dovedească tuturor că binele comun merită sacrificiul suprem. Ștefan cel Mare reprezintă o inspirație pentru toți cei care caută un model de curaj, viziune, valori și credință. Așadar, un profesor ale cărui lecții dănuiesc de secole și o vor face în continuare, „în veacul vecilor”.

Prof. univ. Mihai Dimian,
Rector al Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava

1. În ochii contemporanilor săi, Ștefan al III-lea, Domn al Moldovei, datorită lungii sale cărmuirii, era văzut drept cel „Bătrân”, cel „Bun”, iar după trecerea la cele veșnice, drept cel „Sfânt”. „Bătrân” era supranumit nu doar din pricina lungii sale domnii, ci mai ales grație înțelepciunii sale pe care a pus-o în slujba țării. „Bun” era văzut de cei care căutau și găseau dreptate și apărare, într-o epocă în care dreptul forței dicta regulile sociale. „Sfânt” a ajuns grație ctitoriilor sale numeroase și a acțiunilor ferme în sprijinul creștinătății și apărării neamului românesc.

Pentru noi, viteazul Voievod reprezintă un model de patriotism și dedicare a vieții, viselor și proiectelor țării sale, neamului său, dar și de iscusit diplomat care, în toate împrejurările,

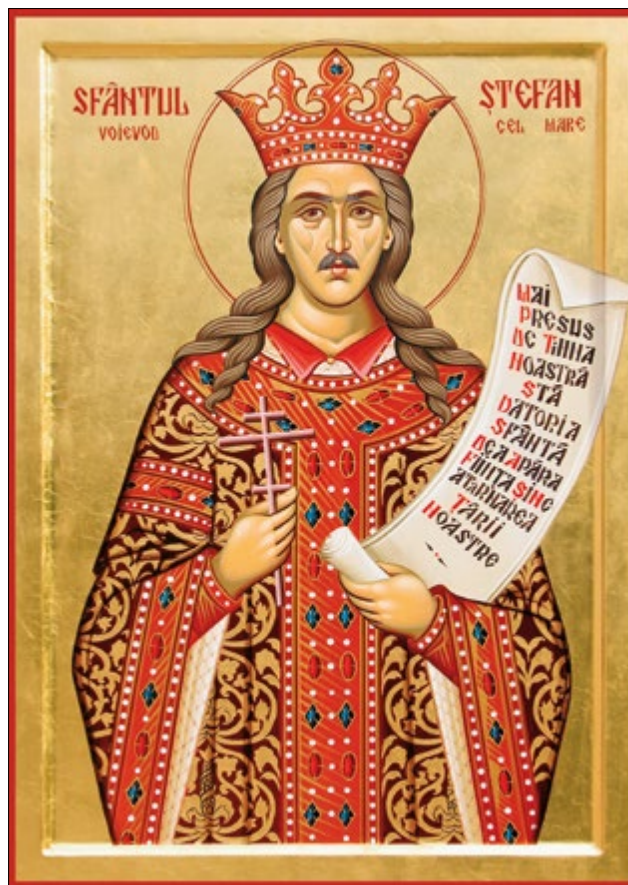
a urmărit să apere interesele naționale și să atingă obiectivele, chiar și în contextul în care acțiunile sale s-ar fi putut solda cu eșec (geo)politic, înfrângere militară sau propria moarte.

2. O națiune, ca ființă socială, dăinuiește atât timp cât își păstrează limba, nu își uită trecutul, conștientizează contextul prezentului și are o viziune clară asupra viitorului. Ștefan cel Mare este un pilon trainic al identității de sine pe care o poate avea un român. Integrarea faptelor și realizărilor sale, dar și a învățămintelor trase din visele sale neîmplinite, în fibra spirituală a fiecăruia dintre noi, ne face să fim și mai conștienți de locul pe care îl ocupăm în rândul celorlalte națiuni, ne inspiră mai multă încredere în potențialul neamului și ne îndeamnă nu doar să privim, ci și să construim un viitor demn pe care poporul român îl merită.

Prof. univ. Ștefan Purici,
Prorector al Universității „Ștefan cel Mare”
din Suceava

1. Ștefan cel Mare este cea mai proeminentă personalitate istorică a poporului român, care îl reprezintă în universalitate. În istoria și memoria românilor, Ștefan cel Mare este venerat ca un erou național, model de conducător ideal, simbol al patriotismului, luptător pentru libertate și dreptate, ctitor de biserici și mănăstiri. El a devenit o figură legendară prin faptele sale, iar prin smerenia și credința sa a devenit sfânt.

În plan universal, prin calitățile sale militare și diplomatice, Marele Voievod a demonstrat umanității că un popor mic poate avea virtuți mari. El a fost un diplomat abil, reușind să mențină un echilibru delicat între marile puteri ale timpului. A încheiat alianțe strategice și a întreținut cu pricepere relații internaționale, asigurând astfel independența și suveranitatea Moldovei. Pentru eforturile sale de a apăra țara și credința creștină, Ștefan

cel Mare este definit în cultura universală drept apărător al creștinismului, luptător împotriva expansiunii otomane în Europa, fapt pentru care Papa Sixtus al IV-lea l-a numit „Athleta Christi” (Atletul lui Hristos).

2. Moștenirea lui Ștefan cel Mare s-a păstrat în conștiința poporului român de-a lungul secolelor. În același timp, în procesul globalizării, care aduce cu sine impactul de uniformizare europeană, omogenitatea culturală pune în pericol identitatea etnică și culturală a românilor. Românii au trăit în istorie acest proces în epoca fanariotă și a trebuit o

întreagă generație, cea pașoptistă, să se implice în procesul de emancipare și afirmare a identității etnice române. În acest context, este important să ne păstrăm identitatea prin cunoașterea figurilor istorice, Ștefan cel Mare fiind una dintre cele mai emblematice personalități din istoria României, simbol al rezistenței și identității naționale.

Totodată, pentru noi, românii din localitățile istorice înstrăinate de Patria-Mamă, Ștefan cel Mare este liantul care ne unește cu Țara și este acel ideal care ne păstrează vie conștiința apartenenței la neamul românesc. Legitimarea noastră în acest teritoriu vine din monumentele istorice ale epocii ștefaniene: Codrii Cosminului în care freamătă și astăzi Stejarul voievodal, Cetatea Hotin cu porțile deschise spre România, satele românești cu care a fost împrăștiată Mănăstirea Putna.

Misiunea noastră este să păstrăm românitatea în nordul Moldovei prin cinstirea marilor personalități istorice, protejarea monumentelor istorice și apărarea învățământului în limba română. În acest sens, Ștefan cel Mare este modelul românului luptător pentru dreptate națională.

Prof. univ. Cristina Paladian,
șefa Catedrei de Filologie Română și Clasică
a Universității din Cernăuți

1. Pe Ștefan cel Mare îl definește dragostea față de țară și grija față de popor, manifestate în cele mai diverse forme și în cele mai grele timpuri. Domnitorul Moldovei a luptat nu numai pentru stabilitatea și prosperitatea statului său, ci și pentru fundamentarea spirituală a generațiilor de atunci și a celor din viitor. Valorile care au stat la baza orânduirilor de atunci în Moldova reprezintă codul genetic al României de astăzi. Din mai multe puncte de vedere, Ștefan cel Mare se numără printre puținele personalități ale neamului românesc care s-au remarcat în toate domeniile vieții social-politice, culturale, spirituale și chiar geopolitice. În același timp, perioada în care a trăit Ștefan cel Mare ne demonstrează încă o dată că adevărații lideri ai unei națiuni se nasc atunci când avem cel mai mult nevoie de ei.

2. Ștefan cel Mare și Sfânt este un simbol al românității: al românilor din țară, dar și al celor din afara ei. Este un simbol care unește malurile Prutului, cetățile Moldovei medievale, regăsite acum pe diferite hărți politice. Este un exemplu al unui luptător autentic care, pe lângă argumentul armelor, folosea și pe cel al cuvântului, al rugăciunii și al culturii. Ctitoriile sale sunt un exemplu viu al învingerii binelui asupra răului, un exemplu al

forței culturii care depășește orice limite cronologice și geografice. Din această perspectivă, este foarte importantă pentru generațiile viitoare cunoașterea acestor pagini din istoria neamului românesc. Or, anume Ștefan cel Mare ne poate ajuta ca sfânt, ca simbol, ca personalitate istorică, la crearea mai multor punți între generații, între comunități ale fraților împrăștiate peste tot în lume.

În acest context, îmi aduc aminte de argumentele pe care le aducea regretata Alexandrina Cernov, imediat după prăbușirea URSS, pentru redenumirea străzii centrale din Cernăuți în strada Ștefan cel Mare. Nu s-a reușit atunci, a fost prea complicat din punct de vedere politic. Elita culturală românească din nordul Bucovinei considera la sfârșitul secolului trecut că Ștefan cel Mare este o icoană și îi definește cel mai mult, alături de poetul național Mihai Eminescu. Pentru românii din regiunea Cernăuți, dar și pentru doamna Alexandrina Cernov în special, Mihai Eminescu, Aron Pumnul și Ștefan cel Mare au fost pilonii de rezistență și puterea invizibilă care au ajutat la menținerea identității naționale și lingvistice prin intermediul memoriei istorice și culturale. ■

Lector univ. Marin Gherman,
politolog, Facultatea de Istorie și Geografie
a Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava

Ștefan cel Mare, cea mai importantă personalitate a românilor

Doar Dumnezeu cunoaște adâncurile sufletești ale fiecărui om și doar El, la Judecata Universală, va vădi ce a primit fiecare om și ce a oferit celorlalți în viața pământească. Până atunci, marile familii extinse, care sunt popoarele, simt nevoia să își afirme personalitățile exemplare. În două rânduri, Ștefan cel Mare a fost considerat întâiul între români.

1924

„Săptămâna muncii intelectuale și artistice” a fost o revistă săptămânală, apărută la București, sub redacția lui Camil Petrescu, între 5 ianuarie și 15 martie 1924.

În câteva numere, revista a publicat un formular de vot și a mediatizat o anchetă pentru a vedea răspunsurile cititorilor cu privire la marile personalități ale românilor. La întrebarea referitoare la cea mai mare personalitate a neamului românesc din trecut, răspunsurile au fost: 1. Ștefan cel Mare; 2. Alexandru Ioan Cuza; 3. Tudor Vladimirescu.

2007

În 2007, Televiziunea Română a realizat, pe un format de la BBC, campania de emisiuni „Mari români”. După consultarea populară, au fost alese 100 de personalități, iar primele 10 au intrat în finală, realizându-se câte un documentar despre fiecare și având loc dezbateri între susținătorii acestora.

Cei care au dorit au putut să voteze prin mai multe modalități, în primul rând prin telefon, fix și mobil, și online, pe cine consideră drept „cel mai mare român”.

O anchetă a „Săptămânii“

Pentru fixarea fizionomiei vieții culturale și artistice românești.

1) Care sunt cele cinci figuri principale ale poporului nostru de la fondarea principatelor până azi?

2) Care sunt cei doi fruntași ai poeziei românești de azi? ai prozei? ai criticii? ai literaturii dramatice? Cei doi dintr-un grup: dintre actori? dintre pictori? dintre sculptori? dintre cântăreți? dintre arhitecți? dintre publiciști? dintre oratori politici? dintre avocați? dintre medici? dintre ingineri? dintre oameni de știință? Care sunt cei doi intelectuali în înțelesul pur al cuvântului.

Pe primele trei locuri au fost: 1. Ștefan cel Mare (77.493 voturi); 2. Carol I (52.474 voturi); 3. Mihai Eminescu (50.640 voturi).

Două declarații arată starea sufletească a celor care au făcut parte din „echipa” Sfântului Ștefan.

„Cele 7–8 săptămâni cât am lucrat la documentarul despre Ștefan cel Mare și Sfânt au fost pentru mine ca un drum inițiativ. Am reușit să descopăr suficient de multe ca să realizez cât de bogat este subiectul și cât de puțin știm despre el. Dincolo de sursa noastră istorică majoră de documentare – scrierile profesorului Ștefan Gorovei –, am simțit la un moment dat că spiritul lui Ștefan cel Mare și Sfânt este undeva cu noi. O serie de întâmplări, oameni, fapte ne conduceau într-un mod tainic spre esența lucrurilor. Am avut revelații, iluminări. Și asta la modul cel mai concret. Călugării Mănăstirii Putna au fost trup și suflet alături de mine și de echipa cu care am lucrat, la modul cel mai discret și cel mai esențial în același timp. Filmul despre Ștefan cel Mare și Sfânt a fost difuzat pe 14 septembrie, ziua Înălțării Sfintei Cruci. Este sărbătoarea căreia Ștefan cel Mare îi acorda cea mai mare prețuire. Nimic nu e întâmplător”.

Alexandru Maftai,
regizorul documentarului despre Ștefan cel Mare

„Acum sunt foarte fericit. Îi mulțumesc lui Ștefan”.

Actorul Vlad Craioveanu,
naratorul documentarului

În urma acestei emisiuni, dorind a arăta cinstirea Sfântului Ștefan cel Mare de-a lungul istoriei, la inițiativa profesorilor Ștefan S. Gorovei și Maria Magdalena Székely, Centrul de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare” al Mănăstirii Putna a început să publice seriile de cărți *Cuvinte despre Ștefan cel Mare*, în care sunt redată discursuri și sărbători publice din ultimii 300 de ani. ■

Iată acum și rezultate: Au sosit 783 de răspunsuri. Dintre acestea 44 comice sau spirituale și au fost anulate. Restul de 739 s'au împărțit după cum urmează:

Cele cinci figuri principale ale poporului românesc:

Ștefan cel Mare	692 v.
Alexandru Ion Cuza	690
Tudor Vladimirescu	630
Kogălniceanu	487
Caragiale	434
Eminescu	429
Mircea cel Bătrân	320
Ion Creangă	252
Regele Ferdinand	219
Cantemir	204
Mihai Viteazul	204
Ion C. Brătianu	94
Regele Carol	89
Eug. Carada	80
P. Carp	79
N. Iorga	75
Maiorescu	53

Sub cincizeci de voturi: Andrei Șaguna, C. A. Rosetti, Tepeș Vodă, G. I. Izâr, Hajdeu, Take Ionescu. Rezultă că principalele figuri ale poporului românesc în toată existența lui istorică ar fi: Ștefan cel Mare, Alexandru Ion Cuza, Tudor Vladimirescu, M. Kogălniceanu și I. L. Caragiale.

Dintre cei de azi: Poeții

Tudor Arghezi	382 v.
Ion Minulescu	380
Ion Pillat	304
Lucian Blaga	225

Ștefan cel Mare și virtutea recunoștinței

De peste cinci veacuri, Ștefan, domnul Moldovei (1457–1504), rămâne modelul prin excelență al tuturor românilor. A fost numit „cel Sfânt” și „cel Mare” pentru virtuțile sale, mai ales pentru iubirea sa jertfelnică pe care a avut-o pentru Hristos și pentru țara încredințată lui de Dumnezeu spre cârmuire, Moldova.

Gândirea acestui domn, pe cât de adâncă, pe atât de complexă, uneori este cu anevoie de

cuprins în întregime. Ștefan – scria Jan Długosz – este om „foarte înțelept, vrednic de multă laudă, iubit mult de supușii săi, pentru că este îndurător și drept, veșnic treaz și darnic”. Cei care au cercetat cu de-amănuntul domnia lui Ștefan cel Mare au găsit că *recunoștința* a fost una dintre virtuțile cele mai evidente ale acestui domn.

Ștefan cel Mare și-a arătat recunoștința, întâi de toate, față de Părintele Ceresc, Izvorul a tot

binele. La 12 aprilie 1470, când se împlineau 13 ani de când Ștefan îl biruise la Doljești pe ucigașul tatălui său, după care luase domnia, a dăruit Putnei o cădelniță monumentală din argint aurit. La fel, în amintirea biruinței de la Râmnic, din 8 iulie 1481, unde „a ajutat Dumnezeu pe Ștefan Voievod și a biruit pe Basarab Voievod”, același domn a zidit o biserică la Bădeuți, cu hramul Sfântului Procopie, de ziua căruia avusese loc biruința. În sfârșit, la Suceava, capitala țării, domnul a înălțat biserica Sfântului Dimitrie, drept mulțumire pentru victoria din 26 octombrie 1497 avută asupra regelui polon Jan Albert, în Codrii Cosminului, în chiar ziua prăznuirii sfântului. Referitor la această biruință, cronicarul Grigore Ureche spunea în *Letopisețul Țării Moldovei*: „S-au întorsu înapoi [Ștefan] la scaunul său, la Suceava, cu mare pohfală și laudă, ca un biruitoriu, și au ziditu biserică pre numele Sfântului Mucenicu Dimitrie, în târgu în Suceava, care trăiaște și până astăzi. Zic unii să să fie arătat lui Ștefan vodă la acest războiu Sfântul Mucenicu Dimitrie, călare și într-armatu ca un viteazu, fiindu-i întru ajutoriu și dând vâlhă oștii lui, ci iaste de a și crede, devreme ce au zidit biserică”. Imediat după biruință, domnul „au făcut ospăț mare tuturor boiarilor și tuturor vitéjilor săi, și cu daruri scumpe i-au dăruit pre ei, și [...] i-au slobozitu cineși pre la casa sa, dându-le cuvântu ca toți să dea laudă lui Dumnezeu pentru ce că toate puterile sîntu de la Dumnezeu”.

Un gest deosebit, prin care domnul Moldovei și-a arătat recunoștința față de oștenii săi credincioși, a fost înălțarea bisericii de la Războieni, sfințită la 8 noiembrie 1496. La 26 iulie 1476, Ștefan cel Mare, împreună cu oastea sa, a făcut acolo „mare război” cu sultanul Mehmed al II-lea cuceritorul Constantinopolului, al Trapezuntului și al Serbiei, în urma căruia domnul Moldovei a fost înfrânt. Acolo „au căzut vitejii cei buni, și mulți boieri mari, și oștenii cei buni și tineri, și oastea bună și vitează și aleasă” și „a fost atunci mare întristare în Țara Moldovei, și în toate țările și domniile din jur, și la creștinii drept-credincioși”. Douăzeci de ani mai târziu, Ștefan a poruncit ca osemintele oștenilor săi să fie dezgropate, adunate și puse într-un mormânt, iar deasupra să fie zidită o biserică „întru amintirea și pomenirea” celor care au căzut acolo. Așezământul a fost

pus sub patronajul Sfântului Arhanghel Mihail, ocrotitorul armatelor creștine.

Domnul Moldovei a arătat virtutea recunoștinței și față de cei de un sânge cu el, împlinind astfel porunca lui Dumnezeu: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să îți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământ” (*Ieșire* 20, 12). La 15 octombrie 1487, Ștefan cel Mare a sfințit biserica Sfântului Ilie, chiar în ziua în care părintele său, cu 36 de ani mai înainte, fusese ucis la Reuseni. Pe locul unde tatăl său își pierduse viața, Ștefan voievod a ridicat o biserică, având hramul *Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul*, ca rugăciune înălțată Sfântului Înaintemergător, ca acesta să mijlocească la Dumnezeu mântuirea sufletului lui Bogdan al II-lea care, ca și el, împărtășise același fel de moarte. Tot la 15 octombrie 1487, Ștefan cel Mare a făcut danie Episcopiei de Roman câteva sate, iazuri și mori, cumpărate cu „banii mei drepti și curați”, „pentru pomenirea sfântrăposaiilor înaintași și părinți ai noștri”.

Întru amintirea și pomenirea mamei sale, Ștefan cel Mare a înălțat la Borzești, pe Trotuș, biserica *Adormirea Maicii Domnului*, în anul 1494, „întru pomenirea sfânt răposaiilor moși și părinți”. După tradiție, în acel loc s-a născut Ștefan cel Mare. Acelei biserici, domnul i-a dăruit un Tetraevanghel, la 3 noiembrie 1495, chiar în ajunul împlinirii a 30 de ani de la moartea mamei sale, Oltea. În colofonul manuscrisului Ștefan menționează, alături de numele tatălui său, și pe cel al mamei sale, ceea ce reprezintă un caz unic pentru acest fel de danie. După părinți, a fost rândul fratelui lui Ștefan cel Mare să fie pomenit, anume în pisană bisericii *Sfântul Nicolae* din Iași (1491–1492). Apoi, la Râmnicu Sărat, domnul a zidit o biserică pe locul unde, în anul 1481, căzuse în luptă Șendrea, cumnatul său. În sfârșit, în anii 1479 și 1480, Ștefan cel Mare a poruncit ca pe mormintele strămoșilor săi mai îndepărtați – primii domni ai Moldovei: Bogdan I, Lațcu, Petru I și Ștefan I – să se așeze lespezi de gresie cu numele lor.

Aceste gesturi (câteva dintre multe altele) dau mărturie despre noblețea sufletului domnului Moldovei, despre suplețea gândirii sale, și îndreptățesc cuvintele cronicarului polon Jan Długosz care, în lucrarea sa *Historia Polonica*, îl numea pe Ștefan: „bărbat cu suflet mare”. ■

Monah Alexie Cojocaru

Dvera Răstignirii Domnului

Spre sfârșitul domniei sale, Ștefan cel Mare și doamna Maria dăruiesc Mănăstirii Putna o dveră din mătase și fir de argint, cu icoana Răstignirii Domnului, broderie monumentală prin execuție și compoziție iconografică. Inscricția piesei este următoarea: „Ioan Ștefan voievod, fiul lui Bogdan voievod, și doamna lui, Maria, fiica lui Radu voievod, a făcut această dveră mănăstirii sale de la Putna, în al patruzeci și patrulea an al domniei sale, în anul 7008 <1500>, august 10”.

În colțurile de jos ale dverei este înfățișată perechea domnească, în rugăciune, cu privirea ațintită spre Iisus răstignit pe Cruce. Lângă Cruce sunt

Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioara Maria, Sfântul Ioan Evanghelistul, femeile mironosițe, Iosif din Arimateea și Nicodim, ucenicii Domnului, câțiva soldați și sutașul Loghin. Deasupra Crucii sunt soarele și luna preschimbându-se în întuneric, arhanghelii Mihail și Gavriil, iar pe margini, heruvimi și serafimi străjuind întreaga icoană.

Sub cruce, în pământ, se văd craniul și alte oseminte ale lui Adam, imagine ce îndeamnă la o cugetare adâncă. Adam, primul om zidit de Dumnezeu, fusese creat liber de moarte și stăpân peste creație. Avea în sine chipul Creatorului,

fiind ființă gânditoare și purtând, prin har, pecetea veșniciei. Adam primise chemarea de a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, înțeleasă ca bunătate și înțelepciune. Dar Adam a păcătuit. A ales să nu asculte de singura poruncă pe care Dumnezeu i-o încredințase, anume de a nu gusta și de a nu se atinge de pomul cunoștinței binelui și al răului. Astfel, prin păcat, omul s-a depărtat de Izvorul Vieții și moartea a intrat în firea lui, dar și în lume. Adam, din liber, a devenit rob păcatului și al morții, dar și al celui rău și al iadului. Robia aceasta cumplită ar fi putut fi veșnică. Dar Dumnezeu, Care nu pentru moarte zidise pe om, ci pentru viață, din iubire infinită și-a arătat mila și a trimis pe Fiul Său Cel Unul-Născut să Se facă Om, să ia asupra Sa păcatul lui Adam și păcatele lumii întregi și să le țintuiască pe Cruce, răscumpărându-le cu Sângele Său.

Adam nu l-a ascultat pe Dumnezeu; Iisus, dimpotrivă, a împlinit voia Tatălui. Prin lemn a intrat păcatul în lume; tot prin lemn a venit și răscumpărarea. Adam și Eva au păcătuit gustând din dulceața păcatului; Iisus, pentru a strica păcatul, a gustat oțet. După păcat, primii oameni „au cunoscut că erau goi”, harul depărtându-se de la ei; Iisus, pentru a vindeca această goliciune, a murit gol pe cruce. După săvârșirea răului, Dumnezeu

i-a zis lui Adam: „Blestemat va fi pământul pentru tine [...]; spini și pălămidă îți va rodi el [...]” (*Facere* 3, 17-18); Iisus, ca să izbăvească din robia stricăciunii nu doar pe Adam, ci întreaga făptură zidită, a purtat cununa de spini pe capul Său. Prin femeie, care fusese făcută din coasta lui Adam, intrase moartea în lume; din coasta lui Iisus, străpunsă de suliță, a țâșnit Sângele mântuitor care a dat viață lumii. Sufletul lui Adam s-a pogorât în iad; și tot la iad S-a pogorât sufletul lui Iisus pentru a-l căuta și a-l ridica de acolo pe omul cel întâi-zidit.

Lângă cruce stă Fecioara Maria, Maica lui Iisus, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Ea este Eva cea Nouă care, prin ascultarea ei, a făcut posibilă Întruparea Fiului lui Dumnezeu și, deci, mântuirea lumii. Răscumpărarea omului fusese vestită chiar după cădere, când Dumnezeu a zis șarpelui: „Dușmănie voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și între sămânța ei; Acela îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul” (*Facere* 3, 15).

În toate acestea este iubirea fără de margini a lui Dumnezeu, dar și înțelepciunea Sa care a găsit acest fel minunat de a mântui neamului omenesc. Privind însă mai cu luare aminte, în Cruce se vede nu doar iubirea lui Dumnezeu, ci și dreptatea lui. Păcatul nu a rămas nepedepsit și nu a fost posibilă nimicirea lui fără jertfă. De aceea, răutatea păcatului trebuie să fie prilej de cugetare adâncă: care au fost consecințele săvârșirii lui și cum a fost nimicit de Hristos.

Dintre dverele pe care Ștefan cel Mare le-a dăruit Putnei, numai pe dvera *Răstignirii* se regăsește chipul său. Este înfățișat smerit, mic, stând lângă picioarele lui Iisus, privind spre El, rugându-se și nădăjduind milă pentru sine și pentru neamul său. Poate că aici, în această icoană, domnul a găsit prilejul cel mai potrivit pentru a arăta prin imagine ceea ce adeseori spunea prin cuvânt: „Noi făgăduim pe credința noastră creștinească că vom sta în picioare și ne vom lupta până la moarte pentru legea creștinească, noi cu capul nostru”. Și iarăși: „Ori această țară va pieri, ori voi fi silit, de nevoie, să mă supun păgânilor. Lucru acesta însă nu-l voi face niciodată, vrând mai bine de o sută de mii de ori moartea decât aceasta”.

Ștefan cel Mare a purtat vreme de 47 de ani crucea pe care Dumnezeu i-a încredințat-o. A purtat-o, însă, cu bucurie și a mulțumit totdeauna: și când a fost biruitor, și când a fost în suferință. La sfârșit însă, a primit răsplata credincioșiei sale, sufletul său fiind primit în sălașurile cele cerești unde este Domnul său, pe care l-a iubit din toată inima sa. ■

Monah Alexie Cojocaru

Comemorarea lui Ștefan cel Mare în 2004

*Arhimandritul Melchisedec Velnic,
Starețul Mănăstirii Putna*

Gândul de a-l serba într-un mod cu totul deosebit pe Măria sa Ștefan a început încă din anul 1999 când, într-o întâlnire cu Preafericitul Părinte Patriarh Teoctist, s-a pus problema repictării bisericii Mănăstirii Putna, în tehnica *al fresco*. Atunci am amintit Părintelui Patriarh că peste câțiva ani se vor împlini 500 de ani de la adormirea Sfântului Ștefan și că ar trebui ca Putna să fie în haine de sărbătoare. El, atunci, a spus: „Grăbește-te pentru ziua respectivă”. Aș zice că inițiativa a aparținut întâi Bisericii, pentru că Ștefan cel Mare este sfânt consemnat în calendar. Apoi s-a alăturat și statul, făcându-se demersuri din partea Ministerului Culturii pentru a fi serbat Ștefan cel Mare la nivel UNESCO, ceea ce s-a și întâmplat.

Putna a avut un rol deosebit în comemorarea lui Ștefan cel Mare. În Pastorală din Duminică Ortodoxiei din anul 2004 se făcea strigare către toți întâistătătorii eparhiilor ca să se promoveze la nivel național Serbarea Ștefan 500. Am avut alături oameni deosebiți care l-au iubit mult pe Sfântul Ștefan. Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Pimen s-a implicat într-un mod cu totul deosebit în comemorarea Sfântului Ștefan cel Mare. Preasfințitul Gherasim Putneanul de asemenea, dar și preoții din jur, între care s-a distins părintele Ionel Maloș, Protopopul de Rădăuți. Pregătirile au fost intensificate din 2001, când s-au început lucrările de repictare a bisericii Mănăstirii Putna, restaurarea catapetesmei, reorganizarea muzeului și alte activități.

Serbarea din 2 iulie 2004 a fost oarecum umbrită de trecerea la cele veșnice a părintelui Ionel Maloș, Protopopul de Rădăuți, în tragicul accident din 29 iunie 2004. Dar prezența ierarhilor, a stareților, a clericilor, a întregii suflări românești m-a împins și mai mult spre Măria Sa Ștefan. Atunci l-am cunoscut și am trăit mai mult prezența lui Ștefan în Putna, și nu numai în Putna, ci în întreaga țară. Oriunde mergeam și spuneam că sunt de la Putna, eram privit ca cel care are în mână sa candela de la mormântul Sfântului Voievod Ștefan.

Două momente din anul 2004 se disting prin emoțiile trăite atunci. Primul, când a fost adusă replica spadei Sfântului Voievod Ștefan și prim-ministrul de atunci, Adrian Năstase, mi-a înmănat-o în fața întregii lumi. Acel moment a fost unic, când m-am întors cu spada, care era în formă de cruce, să binecuvântezez poporul. Al doilea moment a fost la ora 12:00, când slujba și cuvântările s-au oprit și când la Radio România Actualități au fost transmise în direct clopotele de la Putna, de la Iași, de la București, de la Alba Iulia și din întreaga țară. Aceste două momente au creat o emoție deosebită.

Un alt moment emoționant a fost și cel al retragerii cu torțe de pe Dealul Crucii. Studenții au scris cu torțele pe deal „Ștefan”, după care s-au retras spre mănăstire. Intrarea în incintă s-a făcut în acordurile piesei *Crai Nou* de Ciprian Porumbescu.

Pregătirea pentru Serbare s-a făcut ca și cum ai urca pe o scară a virtuților. Cu orice realizare mai urcai o treaptă. Cu orice împlinire, încă o treaptă, până ce s-a ajuns la momentul culminant al Serbării, când întreaga suflare românească a ascultat sunetul clopotelor ce vesteau *Ștefan 500*.

Serbarea a fost o împlinire. Nimic din cele petrecute atunci nu a fost conceput sau gândit din vreo oarecare slavă omenească, ci toate au fost gândite și lucrate spre slava Dumnezeului nostru, Care „minunat este întru sfinții Săi”. Cred că acesta este cuvântul cel mai important pentru ziua respectivă, amintindu-ne că în acel moment Dumnezeu cu adevărat S-a arătat minunat întru sfinții Săi. Căci tot ceea ce s-a făcut a venit de sus, de la Preabunul, și pe toate le-am luat ca pe o îndatorire sfântă, bună și curată de a împlini.

Împlinind, ne apropiem de izvorul dumnezeiesc și mai mult. Căci omul, când se așază într-o lucrare, atunci albia se adâncește și cursul devine tot mai firesc spre adâncul izvorului. Din adânc țâșnesc șuvițele vieții celei fără de sfârșit, apa cea vie din care ne-am adăpat și ne adăpăm.

Aș zice că aleasa Sărbătoare *Ștefan 500* nu a fost altceva decât un izvor de apă adâncă și mormântul Sfântului Ștefan s-a dovedit a fi ca un izvor de lumină care a luminat, a sfințit, a îndrumat. Numai cine nu a vrut nu a avut de învățat. Numai cine a avut inima împietrită nu a putut să perceapă lumina, bucuria și pacea care au venit de la aleasa Sărbătoare. Mărit să fie Ștefan, mărit să fie Dumnezeul nostru întru sfinții Săi! ■

**Am trăit un moment unic
pentru generația noastră**
Sergiu Lisenko, Chișinău

Mărturii la 20 de ani de la Serbarea din 2004

Acum 20 de ani, noi, un grup de tineri și câțiva mai în vârstă, 11 pelerini, am pornit pe jos în „Drumul Crucii – cu Ștefan în inimă”, de la Chișinău la Putna și înapoi. Scopul a fost să aducem un omagiu Sfântului Voievod Ștefan cel Mare. Am ales un traseu special prin locurile legate de numele marelui Domnitor (Odobești, Vaslui, Baia). A fost foarte greu drumul, dar gândul că vom ajunge la Putna de ziua Serbării și încă pe jos, tocmai de la Chișinău, a fost motivul care ne-a dat curaj și putere. Pe tot parcursul drumului am dormit în corturi, am gătit singuri la foc în tabere amenajate de noi. Am ajuns la Putna pe 1 iulie și țin minte cum plângeam de bucurie că am ajuns să trăim așa un moment unic pentru generația noastră. Cum se spune la noi, orice moldovean e obligat măcar o dată în viață să ajungă la Putna, să se închine la mormântul Sfântului Ștefan, deoarece este cel mai important centru spiritual pentru noi, românii.

Dimineața zilei de 2 iulie 2004 nu o voi putea uita niciodată din cauza emoțiilor trăite. Pentru mine, însăși prezența la Mănăstirea Putna

era o sărbătoare. Însă cea mai mare surpriză a evenimentului am avut-o în ziua de 4 iulie. Atunci părintele stareț Melchisedec ne-a invitat pe scenă după Sfânta Liturghie, pe noi, cei care am venit pe jos de la Chișinău, și ne-a înmănat crucea sfinției sale în schimbul crucii cu care am venit de la Chișinău. Țin minte cuvintele rostite de părinte: „ei au o cruce grea pe care o duc în Basarabia (din cauza politicii de la noi din Republica Moldova), de aceea eu le dau o cruce mai ușoară, pe care să o ducă acasă”. Părintele ne-a invitat sus pe scena unde se sluzea, și atunci am început a plânge cu toții, inclusiv cei prezenți în curtea mănăstirii. În momentul acela mi-am amintit de Mihai Eminescu și de Serbarea de la Putna din 1871, când s-au cântat cântece patriotice românești, chiar dacă securitatea austro-ungară nu le-a permis. În acel moment flacăra speranței s-a aprins și mai tare și ne-a dat sentimentul profund că, într-o zi, ne vom uni și vom veni cu toții acasă, chiar dacă va trebui să mai așteptăm câteva zeci de ani.

Serbarea de la Putna din 2004 a fost punctul de răscruce în viața mea. Atunci am înțeles că trebuie să-mi asum că sunt român ortodox, să nu-mi mai fie rușine să spun că vorbesc limba română și că vreau unirea cu Țara Mamă – România!

Cum l-am întâlnit pe Ștefan cel Mare în 2004

*Protosinghel Iustin Taban,
Mănăstirea Putna*

Ce ușor lucrează Dumnezeu! E un cuvânt care spune că atunci când împlinești o dată voia lui Dumnezeu, simți că ai vrut s-o împlinești dintotdeauna. Așa mă simt la Putna, de aproape 20 de ani, de când sunt monah și viețuitor aici. Că mă cheamă mereu la voia Lui cea bună pentru mine, cea dintotdeauna. La sinele meu cel bun, cel știut de El. Acum 20 de ani mășăluiam cu studenții ASCOR către Putna lui Ștefan cel Mare. Eram 500 de tineri, studenți entuziași, proaspăt ieșiți din sesiunea de vară a anului 2004. Țin minte că-mi lăsasem restanță la ultima materie, drept comercial, pentru ca pe 29 iunie să fiu la Suceava. De acolo, de la Mănăstirea Sfântul Ioan, trecând prin Cetatea de Scaun a Sucevei, am pornit pe jos către Putna. Am mers 72 km în trei zile, cu opriri, cu slujbe și cântări. În dimineața de 2 iulie trebuia să fim la mormântul lui Ștefan cel Mare, la împlinirea a 500 de ani de la trecerea lui la cer. Avea să fie un arc peste timp, dar și peste sufletele noastre, cele însetate de relația cu sfinții neamului.

Țin minte că în pelerinaj am trăit o experiență „de gradul zero” cu Sfântul Ștefan cel Mare. Pe drum ne întâmpinau oameni cu pălăria în mână, bătrâni ieșiți cu flori de pe la casele lor, noi eram în costume naționale și cântam imnuri patriotice și balade dedicate lui Ștefan cel Mare. Atunci am simțit că parcă Ștefan s-a ridicat din mormântul de la Putna și a venit cu duhul între noi. Era în văzduh, în aer, pe drum, în mirosul florilor de vară și în orice „Bună-ziuă” al oamenilor! Parcă devenea adevărat cuvântul lui Eminescu: „Ștefane, Măria-Ta/ Tu la Putna nu mai sta...”. Atunci s-a dărâmat un zid între mine și Ștefan cel Mare și l-am iubit așa cum trebuia, probabil, să-l iubesc dintotdeauna.

Tot atunci am simțit că pașii noștri se ridicau

ușor de la pământ, ca într-o elevație duhovnicească. Mi se părea că decolez din planul pământesc și că voi ajunge la o cetate cerească, la o Putna spirituală, făcută din inimi și speranțe românești. Atunci am văzut „ideea” Putnei peste haina ei frumoasă de piatră. Așa m-a chemat Dumnezeu să devin monah la Putna lui Ștefan cel Mare. M-a chemat, cum spuneam, la sinele meu cel mai bun. Simt că nu am pierdut nimic. Am lăsat ceva din viața mea și Dumnezeu a pus altceva, înzecit și însutit. M-a făcut om și slujitor al întregului neam românesc. Și Dumnezeu mi S-a făcut tată, și Biserica mamă. Și tot neamul, o mare familie în El.

Pentru mulți a fost o zi de naștere întru Domnul

Anamaria Bîzgan, Brașov

Pornind la drum, pe urmele Sfântului Voievod, ajungi într-un loc binecuvântat de Dumnezeu, în Țara Fagilor, și nu poți să nu te înfiori la gândul că există atâta istorie, poate atâția sfinți care au viețuit în acești codri. Așa pornești la drum, chiar pe șoseaua națională – nu-i niciun bai, căci ești strașnic păzit de jandarmeria română; treci prin satele bucovinene, vezi oameni mirați sau bucuroși sau cu lacrimi în ochi și făcându-ți cu mâna. Te oprești la o rugăciune, Acatistul Sfântului Ștefan, cânti cât te țin puterile și ajungi la finalul zilei, tare obosit, să îți zici: „Și în fân să mă pună că tot aș dormi”. Fiecare a trăit această zi de sărbătoare cu bucuriile sau cu tulburările sale. Și dincolo de tot ce nu a ieșit după așteptările noastre, ziua

a rămas a Sfântului Ștefan. Dar și ziua noastră: a fost ca o zi de naștere, pentru mulți poate o naștere întru Domnul. Să dea bunul Dumnezeu să rămânem una, să ne aducem aminte că am mers împreună pe același drum, că am purtat greutatea și am simțit bucuria.

Ne-am întors cu trei oameni mari

Ovidiu Bagdasar, Cluj-Napoca

Am plecat din Cluj cu trei copii de liceu și ne-am întors cu trei oameni maturi, cu fruntea și cu obraji arși de arșița verii, acoperiți de praful și de sudoarea drumului. Cu inima și cu ochii plini, însă, de dumnezeiasca bucurie a biruinței... Biruință asupra neputințelor proprii și a potrivnicului, spre slava lui Dumnezeu, spre cinstirea Sfântului Ștefan și spre veșnica pomenire a jertfei neamului nostru românesc.

Primește, Doamne, pe robul Tău, preotul Ionel

Brândușa Vrânceanu, București

„Iubi-Te-voi, Doamne, vârtutea mea. Domnul este întărirea mea și scăparea mea și izbăvitorul meu!”. Înflorește de ecouri Cetatea de Scaun a Sucevei la cântarea acelei voci căreia nu-i puteam atribui un nume. Ori de câte ori voi auzi de acum înainte „Iubi-Te-voi, Doamne...” mă voi gândi la părintele Ionel. Mă voi gândi la dimineața aceea în care vocea lui răzbătătoare

și caldă a cântat Domnului pentru ultima oară, trezind ecouri în sufletele noastre și-n piatra Cetății de Scaun a Sucevei. Sunt, însă, convinsă că Acolo, Sus, Acolo unde contează, Acolo unde e pentru totdeauna, numele lui nu va fi uitat; căci Bincredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt a îngenunchat în ziua aceea în fața lui Dumnezeu rugându-L, cu îndrăzneala credinței: „Primește, Doamne, pe robul Tău, preotul Ionel, care a murit iubindu-Te! Înveșmântează-l în brazda Moldovei și numără-l, Doamne, printre oștenii Mei!”.

Acest pelerinaj mi-a schimbat viața

M.F., București

Acest pelerinaj mi-a schimbat viața. A fost pentru mine un prilej de împăcare cu Dumnezeu, împăcare la care Sfântul Ștefan și-a adus o contribuție deosebită. A fost după o perioadă grea de luptă cu Dumnezeu în fața unor încercări grele. Cu puțin timp înainte de a merge în acest pelerinaj voiam să ies din Ortodoxie; nu mai credeam în puterea ei de a învia din morți; nu mai găseam în Biserica Ortodoxă înviere pentru mine. Și nu m-am rugat eu Sfântului Ștefan; el a venit către mine cu dragoste și cu putere multă. Mi-a dat viață și mi-a dat curaj. M-a vindecat și nu m-a certat. M-a pus din nou pe cale.

Nu mă mai gândeam niciun moment că am de mers vreo 80 de kilometri pe jos. Mă gândeam de fiecare dată că am de făcut numai un pas și nu mă gândeam deloc la următorul. Și ne-a purtat Sfântul Ștefan. Când ieși cu Ștefan cel Mare la luptă... Dacă nu ar fi fost Dumnezeu cu noi, nu am fi rezistat. Eram în prezența vie a lui Dumnezeu Care ne acoperea și ne întărea; și eram cu Sfântul

Ștefan. Nu credeam că atunci când ești în voia lui Dumnezeu îți este atât de bine. Până acum mi se părea nesigur. Acum temerile mi se spulberaseră. Le luaseră locul pacea, încrederea și bucuria prezenței lui Dumnezeu.

Îl văd pe Sfântul Ștefan cu ochii inimii

Ovidiu Cornea, Cluj-Napoca

Înainte de pelerinajul la Putna mă feream să vorbesc despre Sfântul Ștefan, mă feream să cer mijlocirea Sfântului Ștefan în rugăciune. Un prieten mi-a spus, când i-am mărturisit rezerva mea, că, după ce voi participa la Sărbătoarea de la Putna, se va schimba ceva. Ceea ce-am simțit mă face acum să îl văd pe Sfântul Ștefan cu alți ochi: cei ai inimii.

Am văzut cum granițele au dispărut

Cristina Sbiera, Sibiu

Pot spune că suntem o generație fericită și binecuvântată de Dumnezeu, pentru că sub ochii noștri s-au împlinit 500 de ani de la trecerea la cele veșnice a Bincredinciosului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt. Pentru mine sărbătoarea a însemnat foarte mult. Am avut ocazia să înțeleg încă o dată cine a fost și cine este Ștefan cel Mare pentru poporul român și nu numai. Am văzut cum granițele au dispărut și ne-am unit în rugăciune acolo unde Ștefan cel Mare își odihnește trupul ostenit de lupte. Cu trupul stă în mormânt, iar cu sufletul la Dumnezeu, de unde ne ocrotește. ■

Cavalcada tinerimii române

Părintele Vasile Gavrilă

În anul 2004 s-a petrecut un eveniment care a avut menirea de a trezi conștiința întregului neam românesc. În data de 2 iulie, peste 600 de tineri, majoritatea studenți, purtând în mâinile lor cruci, icoane, steaguri și prapuri intrau pe poarta Mănăstirii Putna. Veneau să se închine la mormântul Sfântului Voievod Ștefan cel Mare și să participe la Dumnezeiasca Liturghie săvârșită în ctitoria marelui domn.

Se împlineau 500 de ani de la trecerea la cele veșnice a lui Ștefan cel Mare. O jumătate de veac pe bolta istoriei românești.

Era imposibil să nu se deștepte conștiința și să nu se înfioare inima oricărui viețuitor al Mănăstirii Putna în fața acestui eveniment. De aceea, freamătul care s-a pornit la Putna în 2004 a cucerit și inimile noastre din centrele universitare din întreaga țară, prin studenții din ASCOR și îndrumătorii lor. Ne-am dat toți întâlnire la Suceava, la Cetatea de Scaun a Moldovei.

De sărbătoarea Sfinților Petru și Pavel, 29 iunie, am săvârșit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie pe ruinele Cetății împreună cu Înaltpreasfințitul Pimen, cu starețul Mănăstirii Putna, Arhimandritul Melchisedec, cu preoți și călugări și, evident, cu studenți.

Acel moment, el însuși istoric, aducea la viață tot trecutul istoric al cetății și al întregii Moldove. Îi trezea la viață pe înaintașii noștri ca apoi, suindu-l pe car pe Voievodul Moldovei, într-o icoană-epitaf, să-l ducem în alai, parcă atunci trecut

la Domnul, la Putna.

Cetatea de Scaun – Mănăstirea Putna: era un pelerinaj istoric sau o adevărată cavalcadă înscrisă în inimile tinerilor studenți veniți din toate colțurile țării, cu condei de cronicar.

Acest pelerinaj a fost ofranda adusă de întregul neam românesc, prin tinerii pe care și i-a trimis să se închine Sfântului Voievod. Aceasta drept recunoștință că el a fost „gândul lui Dumnezeu” pentru neamul lui și prin el Dumnezeu aducea „veselie între oameni și la toate domniile dimprejur, căci a biruit Domnul limbile păgâne cu mâna robului Său, Io, Ștefan Voievod”, cum consemnau cronicile.

Purtătorii ofrandei au înțeles că ei sunt urmașii urmașilor, cărora Sfântul Voievod le-a lăsat țara drept moștenire. De aceea au adus cu ei, fiecare, un pumn de pământ din pământul care i-a plămădit, ca pe ceva sfânt. Aveau să-l depună într-o urnă, lângă mormântul sfânt al unui Ctitor de Biserică și Țară.

Așa am trăit toți același timp, în cer și pe pământ, cu Ștefan cel Mare, omul lui Dumnezeu. ■

Omagiu la aniversare

Prezbitera Elena Maloș

La poartă la Ștefan Vodă, la Putna, istoria a numărat, în urmă cu 20 de ani, o jumătate de mileniu de memorie a slăvitului Voievod Ștefan cel Mare. „Sunt mândru că am prins acest moment deosebit din viața țării! Nu multor generații li se oferă astfel de prilejuri! Va rămâne o pagină de neuitat în sufletul meu și a celor pe care încerc să-i aduc la Putna!”. Aceste cuvinte au fost rostite de soțul meu, protoiereul Ionel Maloș, în timpul realizării unor cadre pentru filmul „Marea Sărbătoare – Ștefan cel Mare 500”. De fapt, ele pot fi considerate laitmotivul tuturor activităților pe care le-a organizat, le-a condus sau în care s-a implicat ca om, cetățean, preot, protoiereu al Protopopiatului Rădăuți, dar, mai ales, ca fiu duhovnicesc al Mănăstirii Putna.

Amintesc de adeziunea sa netăgăduită la visul viețuitorilor mănăstirii, de a se picta biserica mănăstirii așa cum a fost odată, „mai mult aur decât zugrăveală”. În acest scop, am organizat un grup de copii din parohia Laura, numit „Ai lui Ștefan noi oșteni”, care transmiteau mesajul: „Și noi datorie avem/ Putna să o repictăm!/ Și-am venit la dumneavoastră/ S-ajutați lucrarea noastră!”.

De la altarul bisericii din Laura, dar și de oriunde avea prilejul, preotul Ionel Maloș a vorbit oamenilor despre marele eveniment „Ștefan 500”. La 1 iulie 2003, în predica de după slujba de priveghere, a spus: „Să ne unim în jurul mormântului Voievodului Ștefan, să ne rugăm și să ne străduim să facem din 2 iulie 2004 o sărbătoare a conștiinței românești, a lucrării creștine, o încununare a istoriei și a credinței neamului nostru!”.

Manifestările dedicate mării sărbători „Ștefan 500” au început cu săvârșirea Sfintei Liturghii la Cetatea de Scaun a Sucevei, unde soțul meu a cântat *Iubi-Te-voi, Doamne*. Imediat a început și pelerinajul celor 500 de studenți ASCOR de la Suceava la Putna, în semn de pioasă reconstituire a drumului pe care a fost purtat trupul

Binecredinciosului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt către Mănăstirea Putna.

În timpul acestui pelerinaj, în urma unui accident de circulație, preotul Ionel Maloș a trecut la Domnul. A plecat să privească de sus cele ce aveau să se petreacă la Putna în ziua de 2 iulie. Îmi rămân vii în minte cuvintele Preasfințitului Gherasim Cucoșel, lângă sicriul preotului pe care l-a îndrumat din copilărie: „La așa o sărbătoare, așa o jertfă!”.

În gândul acesta odihnește, Sfinte Ștefane, pe cei care te iubesc, în cer și pe pământ! ■

Teofil Lianu

Cântul XXII

De la Ceremuș la Mare
Umblă Ștefan Domn cel Mare
Și întreabă curțile:
Unde-mi sunt cetățile?

De la Tisa-n Nistrul treazu
Umblă și Mihai Viteazul
Și întreabă soarele:
Unde-mi sunt hotarele?

Și-amândoi au scris pe țară
Crucea de pământ ce ară
Și de sfinte oseminte
Arzând pururi și-n cuvinte.

Și prin tulnice târzii
Pomenind de vecinicii
Și întoarceri în tăcere
Prin lumina învierii.

Credință și identitate românească în Belgia

*Părintele Patriciu Vlaicu,
paroh la Biserica Sfântul Nicolae din Bruxelles*

Părinte Patriciu, ne bucurăm să realizăm această întâlnire. Mai întâi vă rugăm să ne povestiți în ce împrejurări ați ajuns slujitor pentru diaspora românească din Belgia și Franța?

Mulțumesc și eu de invitația la dialog. În 1997 am fost beneficiarul unei burse de cercetare la Paris și, cu această ocazie, am ajuns în capitala Franței. Așa a rânduit Dumnezeu lucrurile, pentru că în acea perioadă au avut loc și alegerile pentru slujirea de arhiepiscop la Paris. Părintele Iosif Pop a fost ales arhiepiscop și mi-a cerut să-mi prelungesc sejurul

în Franța și să accept posibilitatea de a realiza un doctorat la Paris. În același timp, să slujesc ca preot și să ocup funcția de consilier canonic al Arhiepiscopiei Europei Centrale și Meridionale. Astfel, cele trei luni pentru care am ajuns în Europa Occidentală s-au transformat în aproape 27 de ani.

Ce v-a atras la mediul român-francez din străinătate?

Nu pot să spun că m-a atras ceva în mod deosebit. Mi-am asumat slujirea în diaspora ca pe o ascultare. Cred că această misiune a avut un

rol binefăcător pentru mine, atât ca preot, cât și ca profesor. Trăind în Occident și păstrând legătura cu Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, am reușit să înțeleg mai bine dinamica societății influențate din ce în ce mai mult de Apus și să-mi dau seama mai bine de provocările care vor apărea pentru România în anii următori, pornind de la realitățile pe care le trăiam deja.

Mediul ortodox francofon mi-a oferit și posibilitatea de a înțelege mai bine contextul misionar și am avut ocazia să întâlnesc persoane convertite la Ortodoxie și comunități constituite din francezi de origine, care trăiesc credința noastră într-un mod deosebit de frumos. Astfel, mi-am dat seama cât de importantă este asumarea convertirii și am înțeles că ei îi pot inspira și pe cei ce au primit ortodoxia din familie.

Am înțeles în același timp că, pentru a putea trăi Ortodoxia în întreaga ei complexitate, este nevoie, pe lângă entuziasm și dorința de a cunoaște teologia și viața Bisericii, și de ancorarea într-o tradiție statornică. De aceea, orice persoană convertită are nevoie să simtă legătura cu Ortodoxia tradițională. Pentru mine, aceste experiențe au fost o mare binecuvântare.

Cu ce nevoi sufletești simțiți că vin românii la parohiile din străinătate? Care sunt dorințele și așteptările lor?

Să trăim în adevăr, să evităm să ne mințim pe noi înșine și să evităm superficialitatea și lucrurile făcute pe jumătate.

Persoanele care decid să emigreze au anumite particularități în modul lor de a percepe lumea și obiectivele pe care și le stabilesc. Au un mod diferit de raportare la tot ceea ce înseamnă activitate și valori. Sunt oameni hotărâți să-și ia viața în propriile mâini și să avanseze într-un mod coerent spre obiectivele lor. În același timp, românii din diaspora aduc cu ei tot patrimoniul emoțional pe care l-au moștenit, atât lucrurile bune, cât și pe cele mai puțin bune.

Aici, în afara țării, încearcă să-și găsească reper, iar Biserica este un astfel de reper. De aceea, așteptările românilor sunt foarte complexe. Biserica este un cadru prin care se face legătura cu tot ceea ce au lăsat acasă și, în același timp, unul în care

poate fi găsit echilibrul și sprijinul pentru a depăși provocările de zi cu zi. Viața bisericească îi susține în toate aceste noi realități pe care le întâmpină.

Legat de viața bisericească, ce lucru îl vedeți ca fiind cel mai important în viața parohiei și cum reușiți să îl cultivați?

Cred că parohia este o comunitate în care se zidește trupul lui Hristos, iar cel mai important lucru este ca fiecare credincios să se simtă mădular viu al acestui trup comunitar. Dacă fiecare

credincios își asumă această responsabilitate și are această conștiință, atunci parohia este o comunitate vie și lucrătoare. Cea mai mare provocare în care m-am aflat a fost tocmai aceasta: de a încuraja și a

susține pe credincioși să participe activ la viața Bisericii și să simtă că ea este constituită din toți cei care au conștiința apartenenței la acest trup comunitar.

Pe această linie, cum își poate afla creștinul vocația în Biserică și cum poate integra profesia în viața Bisericii, respectiv a comunității (parohiei)?

Fiecare creștin cred că simte în sinele lui înclinațiile și disponibilitățile pe care le are, precum și bucuriile la care vrea să participe. Cred că Biserica ar trebui să-i învețe pe credincioși să se prețuiască pe ei înșiși.

Atunci când Mântuitorul ne vorbește despre porunci și îi cere tânărului bogat să Îi prezinte cum citește poruncile, validează sinteza făcută în Vechiul Testament, în cartea Leviticul, unde ni se spune că avem datoria de a-l iubi pe aproapele nostru ca pe noi înșine.

Cred că ar trebui să-i încurajăm pe oameni să se prețuiască și să iubească tot ceea ce a pus Dumnezeu în ei ca potențial. Dacă vor descoperi și înțelege darurile pe care Dumnezeu le-a așezat în ei, vor ști și direcțiile în care aceste daruri pot să fie lucrătoare.

Sfântul Grigorie Sinaitul ne vorbește despre faptul că avem datoria de a ne cunoaște așa cum ne-a zidit Dumnezeu, pentru a ști cum ne strică păcatul. Dacă fiecare persoană ajunge să se cunoască în felul în care Dumnezeu l-a zidit și își înțelege potențialul, atunci va ajunge să-și înțeleagă și vocația.

Legat de ritmul vieții în Biserică, există o dezbateră curentă în mediul românesc privind Împărtășania deasă sau rară. Cum vedeți această chestiune și raportul spovedaniei cu Împărtășania?

Așa cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, important nu este frecvența, cât modul în care ne apropiem de Sfânta Împărtășanie.

Canonul 9 Apostolic și canonul 2 Antiohia arată foarte clar care este învățătura Bisericii despre Împărtășanie. Canonul 9 Apostolic evidențiază că, un credincios care participă la Sfânta Liturghie, dar nu se împărtășește, iese din rânduiala Bisericii. Canonul 2 Antiohia aduce și alte clarificări, arătând

că persoanele care se opresc singure de la Sfânta Împărtășanie greșesc, pentru că se îndepărtează din proprie inițiativă de Hristos. Împărtășirea cu Sfintele Taine a fost și este considerată un lucru firesc pentru credinciosul care trăiește în conformi-

Biserica Ortodoxă poate să ofere o cale de înțelegere a autenticității, cu condiția să nu cadă în naționalism excesiv și în trufie.

tate cu valorile Evangheliei. Biserica nu a instituit un criteriu omenesc de control al conștiinței și nu l-a așezat inițial pe preot ca pe o persoană care oprește pe cineva de la Împărtășanie. În Sfintele canoane este evidențiat faptul că doar diavolul încearcă să-l îndepărteze pe omul scrupulos de la Împărtășanie, punându-i înaintea circumstanțe care să-l tulbure, așa cum arată canoanele 12 și 16 Timotei al Alexandriei. Sfintele canoane arată clar că un credincios care nu se face vinovat de păcate de moarte, cel ce nu păcătuiește conștient, lepădându-se voit de Evanghelie, se poate împărtăși fără nici o îngrădire, de câte ori participă la Sfânta Liturghie.

Problema a apărut în momentul în care creștinismul a devenit o credință a maselor și era o modă să participi la Sfânta Liturghie a credincioșilor, indiferent de starea sufletească în care te aflai.

foto: AGERPRES

În acest context, din momentul în care Biserica a fost integrată în structurile de stat, iar toți cetățenii au ajuns să fie formal creștini, monahii au încercat să păstreze vechea rânduială și să nu-i facă părtași Cuvântului Tainei pe cei ce nu caută vrednicia spre împărtășire. Astfel s-a ajuns ca din secolul al VI-lea Rugăciunile Sfintei Liturghii să se citească în taină și credincioșii să nu fie primiți la Împărtășanie decât după mărturisire, spovedania fiind cadrul intim bisericesc în care fiecare credincios era conștientizat de faptul că apartenența la

este susținută de Biserică prin duhovnic. Astfel, este firesc și canonic, în contextul de azi, ca nimeni să nu se împărtășească fără binecuvântarea duhovnicului.

Să ne gândim un pic și la relația românilor din țară cu cei din străinătate. Ce credeți că avem de învățat unii de la alții, și cum să-i înțelegem mai bine pe românii din afară, fără să-i judecăm?

Cred că ar fi bine ca și cei din țară și cei din străinătate să înțeleagă contextul în care își trăiesc viața bisericească. Cei care sunt în străinătate trăiesc într-un context ortodox mai complex, întâlnindu-se și cu ortodoxia altor neamuri și cu credința celor de

Avem datoria de a ne cunoaște așa cum ne-a zidit Dumnezeu pentru a ne înțelege vocația și a ști cum ne strică păcatul.

Biserică nu poate fi doar formală. Așa s-a ajuns ca spovedania să fie transformată într-o lucrare de cercetare a disponibilității de a avansa spre vrednicie, iar preotul a ajuns să fie păzitor sau gardian al Sfințelor Taine.

Revenind la răspunsul concret dat de fapt de Sfântul Ioan Gură de Aur, nu putem vorbi despre Împărtășanie rară sau deasă, ci despre faptul că Împărtășania se poate face doar cu o conștiință trează, necoruptă. Această stare de conștiință

altă confesiune, care uneori este foarte mărturisitoare. Credincioșii din țară sunt mai ancorați în tradițiile locale. Cred că persoanele din țară s-ar putea deschide mai mult pentru a înțelege și modul în care alți ortodocși își trăiesc credința, iar cei din străinătate să înțeleagă că este nevoie de o ancorare în valorile fundamentale ale neamului din care provenim.

Este o mare șansă pe care o avem noi, ortodocșii, să putem trăi o tradiție autentică, statornicită în țara noastră, și să putem înțelege și ceea ce alți creștini ortodocși trăiesc. Nu este român care să nu aibă pe cineva apropiat în diaspora și, prin aceasta, toți ne putem împărtăși de aceste realități.

Apropo de alți creștini, cum ați simțit inima occidentalilor către Ortodoxie? Sau care sunt ușile sufletești prin care noi, românii, i-am putea primi?

Occidentul a trecut printr-o perioadă foarte complicată, în care oamenii s-au îndepărtat din ce în ce mai mult de Biserică, iar Biserica a încetat să mai fie parte oficială a societății.

Observ în același timp că în Occident, majoritatea catolicilor sau a protestanților care își trăiesc credința o fac dintr-un motiv spiritual, deși „înoată împotriva curentului”. Aș putea asemăna perioada pe care o trăiește Occidentul acum cu perioada din Imperiul Bizantin de dinainte de 381 (edictul Teodosian), înainte ca Biserica creștină să devină Biserică de Stat.

În bisericile romano-catolice, de exemplu, sunt puțini oameni la slujbe, aproximativ între 30 și 100 de credincioși la fiecare Liturghie într-o catedrală mare. Ținând cont că ei săvârșesc trei

sau patru Liturghii în aceeași zi, sunt de fapt cel puțin 150 de persoane într-o biserică în fiecare duminică. Aceasta nu este o cifră de neglijat. În același timp, marea majoritate dintre cei care participă la Liturghie știu de ce o fac și sunt capabili să exprime coerent, conștient și asumat crezul lor.

Observăm, de asemenea, în Occident, că din ce în ce mai mulți oameni descoperă creștinătatea și încearcă să găsească o formă de exprimare care nu este afectată de un exces de instituționalizare. Cred că în acest context, Biserica Ortodoxă poate să ofere o cale de înțelegere a autenticității, cu condiția să nu cadă în naționalism excesiv și în trufie.

Să ne gândim la un mesaj sufletesc pentru românii care vor să plece în străinătate, atrași sau constrânși de diverse considerente. Cum să-și păstreze identitatea și așezarea?

Este o mare suferință faptul că România pierde tineri entuziaști, oameni doritori să se realizeze și să-și depășească condiția. Viața în Occident, viața de emigrant, nu este una simplă. Ea presupune să iei totul de la zero și să-ți asumi destinul în propriile mâini, să te depășești pe tine însuși și să te integrezi într-un context nou. În astfel de circumstanțe nu este ușor să-ți păstrezi identitatea și așezarea.

Este foarte important ca persoanele care pleacă în străinătate să își înțeleagă identitatea și să se străduiască să rămână consecvenți cu valorile primite de la părinți și bunici. Doar dacă își vor trăi relația cu rădăcinile într-un mod viu și autentic vor putea să se adapteze la condițiile noi spre care se îndreaptă.

De aceea, legătura cu țara, cu familiile, cu tradițiile și cu credința pot să-i ajute pe cei ce pleacă din țară să trăiască frumos și această nouă etapă a vieții lor.

În final, propun să ne întoarcem privirea la noi ca popor, să ne privim în oglindă. Ce virtute sau stare credeți că au nevoie să cultive mai mult românii pentru o așezare mai firească în fața lui Dumnezeu?

Am observat că una dintre slăbiciunile de care dă dovadă omul contemporan – și parcă noi românii suntem foarte atinși de aceasta – este superficialitatea. Vrem să facem de toate, improvizăm, avem multe inițiative, suntem capabili să deschidem multe proiecte, dar nu prea reușim să le ducem la îndeplinire așa cum se cuvine și nici să ne respectăm angajamentele.

Cred că virtutea cea mai importantă pe care ar trebui să ne-o asumăm este adevărul. Ar trebui să trăim în adevăr, să evităm să ne mințim pe noi înșine și să evităm superficialitatea și lucrurile făcute pe jumătate. Trebuie să știm că Dumnezeu

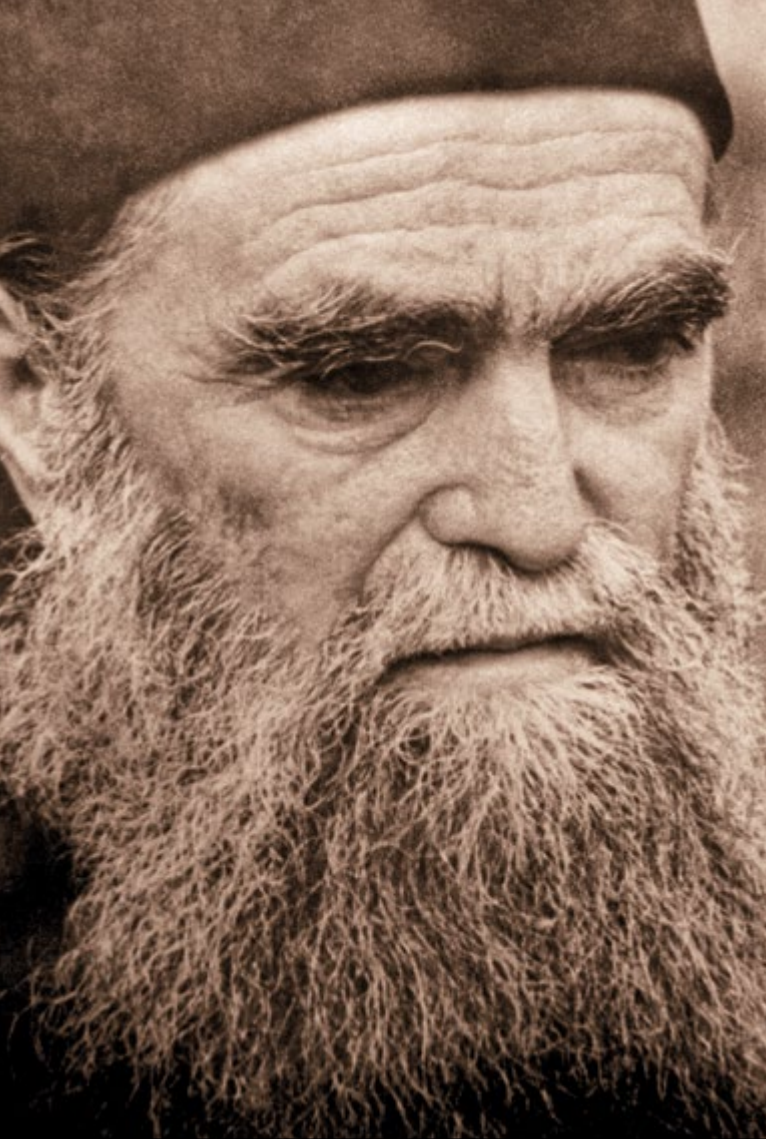
Cred că virtutea cea mai importantă pe care ar trebui să ne-o asumăm este adevărul.

este adevărul, iar minciuna sau formele de adevăr spus sau asumat pe jumătate sunt, de fapt, lucrarea celui potrivnic. Adevărul și respectul pentru cuvântul dat sunt virtuțile care ne pot ajuta să ne redescoperim în frumusețea cea dintâi.

Părinte Patriciu, vă mulțumim pentru sufletul deschis și pentru cuvintele ziditoare. Să ne rugăm să ducă Bunul Dumnezeu aceste cuvinte la inima oamenilor.

Așa să fie. Să mă pomeniți în rugăciune și pe mine. Să ne aibă Dumnezeu în lucrarea Lui! ■

Interviu realizat de Protosinghel Iustin Taban

Părintele Iachint Unciuleac, duhovnicul Bucovinei

100 de ani de la naștere

În 12 septembrie 1924, viitorul stareț al Putnei, părintele arhimandrit Iachint Unciuleac, a văzut lumina zilei în satul Mănăstirea, nu departe de Iași, un sat care parcă spunea ceva despre ce avea să facă în viață. Botezat Ioan, s-a născut și a copilărit într-o familie de oameni credincioși, Anton și Aneta, alături de alți patru frați: Ștefan, Leon, Elena și Alexandru – cel care mai târziu avea să devină monahul Alexie.

Face stagiul militar, ca pilot de aviație, urmează Școala de cântăreți bisericești din Roman și apoi, după un dialog cu părintele Arsenie Papacioc, hotărăște să intre în monahism. În 1951, se închinoviază la Mănăstirea Sihăstria. Este călugărit în 20 decembrie 1953, primind numele de Iachint, și ucenicește pe lângă părinții Cleopa Ilie, Sofian Boghiu și Daniil Sandu Tudor. Despre ei, spunea că „duhovnicul și mama îți pregătesc drumul spre cer”.

În 1956, a făcut parte din grupul de 30 de monahi de la Mănăstirile Sihăstria și Slatina, condus de părintele Dosoftei Murariu, care a venit la Mănăstirea Putna pentru a reorganiza viața monahală, din dispoziția Mitropolitului Sebastian Rusan. De-a lungul anilor, părintele Iachint a avut

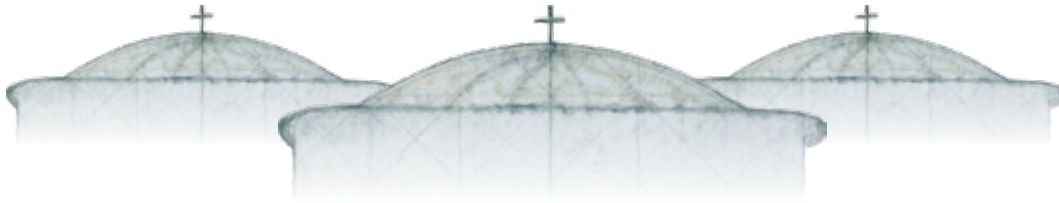
ascultările de eclesiarh, secretar și ghid, spovedind, totodată, mulți credincioși. În anul 1977 a fost numit stareț.

A participat la lucrările de restaurare a Mănăstirii Putna, supravegheate de Mitropoliții Moldovei Iustin Moiescu și Teoctist Arăpașu, viitori patriarhi. A știut să aibă smerenie și discernământ și să facă față cu bine încercărilor regimului comunist. Greutățile și suferințele, purtate cu Hristos, se citeau pe chipul său smerit și blajin. Despre el, Costion Nicolescu scrie: „Parcă nici un alt chip, dintre cele destul de numeroase de mari duhovnici cunoscuți în ultimul sfert al acestui veac atât de contorsionat, nu conținea în el atâta suferință asumată și răbdată până la capăt. Și, în ciuda acestei suferințe, transmisibilă până la un punct și cutremurătoare, întâlneai în Părintele Iachint un dar incredibil de a răspândi, aproape contagios, bucuria trăirii în Hristos. Dar poate că nu există bucurie mai perenă și mai sigură ca aceea ridicată din suferință, din purtarea asumată a crucii. Parcă purta tot timpul în spate un sac nevăzut, burdușit de păcate ale acestei lumi ușurate, pe care el le lua asupra lui, în chip de miel ispășitor, după modelul Prietenului său”.

Părintele Iachint a trecut la Domnul în 23 iunie 1998: „în scaunul duhovniciei, cu capul plecat pe umăr și cu mâna întinsă pentru binecuvântare și dezlegare. Așa a trăit și a răbdat și așa a și plecat: cu privirea spre alte lumi!”, spunea Înaltpreasfințitul Calinic Argeșeanul. A fost caracterizat ca fiind „un Daniil Sihastru al zilelor noastre” (Patriarhul

Teoctist), „un reprezentant al monahismului autentic” (Episcopul Epifanie Norocel), „o sinteză între călugărul simplu și teologul intelectual” (Mitropolitul Ioan Selejan), „imaginea întrupată a călugărului rugător” (acad. Gheorghe Scripcaru), „un om providențial” (prof. Claudiu Paradais). ■

Lulian Tomeac

MĂRTURII

Părintele Iachint a fost un misionar stând în mănăstire. El a fost un misionar prin felul în care primea oamenii în mănăstire. A mărturisit dreapta credință, credința în Dumnezeu în primul rând, într-un regim ateu, în care toate instituțiile, în afară de Biserică, spuneau că nu există Dumnezeu. Aici mulți tineri, studenți și elevi, au auzit un ghid care era misionar și mărturisitor. Și pe lângă adevărul credinței drept-măritoare, mai mărturisea și adevărul despre istoria noastră. În anii în care orice greșală de ordin politic se plătea greu, Părintele Iachint, ca un ghid misionar și mărturisitor, mărturisea deodată adevărul mântuirii sufletului și adevărul mântuirii neamului.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel

L-am cunoscut pe părintele Iachint încă din tinerețe și încă de pe atunci mi-a făcut impresia unui om duhovnicesc, a unui cunoscător al tainelor credinței și al unui lucrător iscusit al rugăciunii lui Iisus.

Mitropolitul Antonie Plămădeală

Când ne amintim de părintele Iachint, ne amintim de *Omul lui Dumnezeu*.

Arhiepiscopul Pimen Zainea

Era un om plin de virtuți; virtuți despre care vom afla când ne vom întâlni cu el dincolo.

Episcopul Gherasim Putneanul

Oricine cunoaște ideea de sfințenie, nu poate să nu recunoască acel fapt de netăgăduit că starețul *Ierusalimului Neamului românesc*, cum pe bună dreptate a fost numită Mănăstirea Putna, a fost un om cu o viață sfântă.

Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Calinic al Sucevei și Rădăușilor

Duhovnicia nu se învață numai din cărți, ci duhovnicia se ucenește. Ucenicia nu se face altfel decât slujind pe aproapele în duhul dragostei și jertfei lui Hristos. Împodobit cu smernie, cu blândețe și cu dragoste, părintele Iachint a avut harisma duhovniciei și a știut să dea fiecăruia cuvânt de la Dumnezeu.

Arhim. Melchisedec Velnic, starețul Mănăstirii Putna

Acele cuvinte puține și atât de simple în speranță ascundeau o viziune profetică a unui monah cu adevărat îmbunătățit, care-și trăiește viața în „Lumina cea adevărată”, chiar dacă se mișcă într-o lume decăzută, alienată, îndepărtată de menirea ei.

Acad. Zoe Dumitrescu Bușulenga – Maica Benedicta

Mi-a fost duhovnic 12 ani, timp în care am învățat de la sfinția sa alfabetul răbdării. Părintele Iachint îmi trezea un sentiment de venerație, dar și de curiozitate, stare pe care o ai doar în prezența unui model. Te purta la altitudini nebănuite, chiar dacă uneori te muștra, punându-te la încercare. Așa te învăța alfabetul răbdării.

Dr. Mihai Frunză, sociolog, fost primar al orașului Rădăuți

„Aveam o operație foarte importantă”, „îmi spune bunicul meu, „și m-am dus la părintele Iachint pentru binecuvântare. El a decis să se facă o rugăciune în biserică în timpul operației mele. Era în vremea comunismului, când bisericile erau oprimate. La vremea când medicii au început intervenția, a început și rugăciunea în biserică. M-am vindecat, chiar dacă medicii nu prea îmi dădeau șanse. Am știut atunci, și știu și acum, că rugăciunile părintelui stareț, duhovnicul meu, m-au salvat”. ■

Ștefan Tomeac, elev

Cuvinte duhovnicești

fața lui Dumnezeu, prin cugetarea permanentă la lucrarea lui Dumnezeu, la sfârșitul nostru, la minunile pe care Dumnezeu le face în fiecare clipă cu noi. Cu timpul, sufletul va căpăta deprindere, va dori rugăciunea așa cum trupul are nevoie de aer și de apă.

Conștiința este legea lui Dumnezeu scrisă cu degetul Său în inima omului. Conștiința e mai veche decât toată legea și porunca. Este legea cea firească sau divanul lui Dumnezeu în om. Conștiința ne înțeapă cu acul muștrării, apoi ne trimite la biserică să ne spovedim cu căință. Acolo, ca într-un alt Iordan, ne botează în apa lacrimilor noastre. La urmă ne arată Sfintele Taine. Iar după ce am gustat și am văzut cât de bun este Domnul, conștiința se liniștește ca o mare, ne slobozește cu pace acasă și ne învață cum să petrecem restul vieții.

Trebuie să punem mare accent pe cunoașterea de sine, luptând pentru aceasta, și să cerem cu insistență în rugăciuni ca Dumnezeu să ne lumineze întunericul sufletelor și să ne dea ajutor pentru a izgoni toată răutatea care și-a făcut cuib în mintea și în inima noastră. Fără cunoașterea de sine și lupta împotriva răului nu este posibil niciun urcuș duhovnicesc. Să cerem lui Dumnezeu să ne ajute să descoperim și să învingem toate cugetele viclene și duplicitatea din noi.

Urcușul duhovnicesc nu poate fi înfăptuit decât sub îndrumarea unui duhovnic iscusit. Îndrumarea sufletelor spre mântuire, ridicarea din prăpastia păcatelor, a patimilor, din deznădejde, este o artă care nu se învață pe băncile școlilor, ci numai în lupta cu viața. Această artă poate fi deprinsă numai la școala smereniei, a ascultării, a lepădării de sine, numai în lumina lui Hristos. Omul în viață poate învăța singur aproape orice, dar tainele sufletului și ducerea războiului nevăzut nu pot fi înfăptuite decât sub povățuirea unui duhovnic înțelept. ■

Smerenia este virtutea din care se nasc toate virtuțile. Dacă ai smerenie, ai temelia vieții duhovnicești. Fără smerenie nu poți să zidești. Rugăciunea, dacă este așezată pe smerenie și izvorăște din smerenie, atunci curge, cântă inima. Dar dacă nu este așezată pe smerenie, deși te străduiești, rugăciunea este ca o aramă răsunătoare și ca un chimval răsunător. Așa se face rugăciunea pentru cel care nu se roagă cu smerenie.

Roagă-te cât mai mult! Duhul Sfânt te va învăța totul! Chiar dacă simțim că rugăciunea noastră nu este fierbinte, că nu ne putem concentra, că sufletul este risipit, totuși să ne rugăm, să ne rugăm cum putem, căci vom ajunge să ne rugăm cum trebuie. Sufletul se încălzește încetul cu încetul prin șederea îndelungată în

Am văzut chipul părintelui de parcă era chipul lui Dumnezeu

Era în vara unuia dintre anii '80. Pe atunci lucram la un birou din cadrul portului Constanța, iar șeful meu era un om foarte dificil, cu un comportament cumplit de urât față de subalterni. Starea de tensiune ce se acumula la serviciu îmi producea multe greutăți. M-am hotărât să vin la Mănăstirea Putna să mă rog lui Dumnezeu să mă ajute cumva să ies din această problemă care nu era deloc ușoară. Această călătorie a fost făcută în grabă, sâmbătă am plecat din Constanța, iar duminică m-am reîntors acasă.

În acea zi, când am ajuns la Mănăstirea Putna, incinta mănăstirii era plină de oameni care erau adunați în jurul Părintelui Galeriu, venit în vizită de la București. Eu nu am stat cu mulțimea de oameni, ci m-am retras spre partea de incintă unde sunt chiliile părinților. Acolo era un părinte care stătea de vorbă cu o maică. Văzându-mă, m-a întrebat cine sunt și de unde vin. I-am spus că mă numesc Simona și vin din Constanța cu o problemă. Părintele i-a spus maicii: „Dă-i ceva să mănânce că vine de departe”. Iar mie mi-a spus: „După ce mănânci, să vii în biserică”. La masă nu am stat prea mult pentru că abia așteptam să merg în biserică să mă rog. Când am intrat în biserică, nu era nimeni altcineva decât părintele care stătea mai în față, pe partea dreaptă, într-o strană, iar eu m-am dus și m-am așezat în genunchi, la picioarele părintelui. Am început să îi spun necazul meu, că șeful este rău și că aș vrea să plec de la acel loc de muncă, dar nu am unde. Părintele a început să se roage pentru mine. În timp ce se ruga, stăteam cu capul aplecat, dar la un moment dat am simțit nevoia să ridic capul. Când l-am ridicat, fața lui strălucea, strălucea atât de tare de parcă l-aș fi văzut pe Dumnezeu. Foarte tare strălucea fața părintelui. Era ceva incredibil și nu îmi venea să cred că ceea ce văd este real și nici nu am putut să stau prea mult cu capul ridicat pentru că lumina de pe față

părintelui era orbitoare și am lăsat capul în jos. Plâng și acum când îmi aduc aminte de acel moment, iar bucuria pe care am trăit-o atunci este de nedescris în cuvinte. Am văzut chipul părintelui de parcă era chipul lui Dumnezeu, pentru că numai Dumnezeu poate să strălucească atât de tare, de puternic. Nu pot să uit niciodată chipul strălucitor al părintelui. Mare minune a făcut Dumnezeu cu mine! Și acum, nu îmi vine să cred cât de puternică era lumina de pe chipul lui și bucuria extraordinară simțită atunci. După ce am lăsat capul în jos, rugăciunea părintelui a mai continuat pentru puțin timp, iar la sfârșit m-a binecuvântat să pot pleca liniștită înapoi spre casă. Am mai zăbovit puțin la mănăstire și în acest răstimp am aflat că părintele respectiv era părintele Iachint Unciuleac, starețul mănăstirii.

După o zi, când m-am întors la serviciu, șeful m-a chemat și mi-a spus că nu mai lucrez pe departamentul lui. Fusesem transferată. Noul șef era un domn atât de bun, de politicos, nici nu îndrăzneam să te privească direct în ochi când vorbea cu tine, un om total diferit față de primul. Când mi s-a spus că am fost transferată, am știut că este rugăciunea părintelui Iachint și mult m-am bucurat, rămânând fără cuvinte pentru că într-un timp așa de scurt problema s-a rezolvat.

Nu știam că anul acesta se împlinesc o sută de ani de la nașterea părintelui Iachint și nici de activitățile inițiate de Mănăstirea Putna. Inițial, am sunat la mănăstire pentru a-i ruga pe părinți să se roage pentru mine în problemele de sănătate pe care le am și cred că este lucrarea lui Dumnezeu pentru ca această minune să fie cunoscută de mai mulți oameni, după atâția ani, și pusă alături de alte mărturii. Îi mulțumesc lui Dumnezeu că mi l-a pus în cale pe părintele Iachint și am nădejdea că părintele se roagă pentru mine și că îl voi reîntâlni! ■

Simona Pedestru, 69 de ani, Constanța

Dacă ești bun, e de ajuns!

Omagiu Preasfințitului Gherasim Putneanul, „Bunicul Bucovinei”

Printre ierarhii creștinătății românești, Preasfințitul Părinte Gherasim rămâne un chip unic, un om al simplității, un nume care va sta printre primele în Calendarul buncucuiințe dintotdeauna. Cultivat mai întâi în mediul duhovnicesc al Neamțului, apoi al Putnei, școlit sub lumina unor dascăli precum părintele Dumitru Stăniloae, modelat ca ierarh în veghea unui cărturar precum Patriarhul Iustin, întreaga viață a păstrat darul simplității și al cuviinței mediului țărănesc din care provenea. Simplitatea s-a însoțit în timp cu profunzimea, cuviința cu smerenia, iar iubirea de semeni s-a tors din iubirea de Dumnezeu.

Anul acesta se împlinesc 100 de ani de la nașterea sa și 20 de ani de la adormirea întru Domnul. Născut la 30 mai 1924 în satul Bogdănești de lângă Fălticeni, a avut vocația monahală încă din anii copilăriei. Pornind spre monahism în anul 1945, a iubit mult rânduiala bisericii și a vieții de obște. După ce a urmat cursurile universitare teologice la București, în anul 1957 a fost numit egumen la Mănăstirea Neamț, fiind în paralel și profesor la Seminarul Teologic Monahal de acolo. În anul 1962 a fost numit stareț al obștii putnene, pe care a condus-o timp de 15 ani, după care a fost chemat la treapta și ascultarea arhieriei, întâi ca Arhiepiscop Vicar al Episcopiei Aradului, apoi la Buzău, și în cele din urmă a fost numit Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților. „Bunicul Bucovinei”, cum era numit pe când își avea reședința la Mănăstirea Bogdana

din Rădăuți, Arhiepiscopul Gherasim s-a dovedit un misionar dinamic și duhovnicesc, păstrător al tradițiilor ortodoxe românești; s-a remarcat prin cuviință, blândețe și evlavie sfântă, fiind apreciat pentru ordinea și disciplina care izvorau dinlăuntrul sufletului său.

Uneori se plângea că îi lipsește liniștea după care tânjea cu adevărat: „Sunt în ascultarea aceasta de arhiepiscop și nu pot să mă furizez ușor, undeva, ca să-mi plâng păcatele. O, Doamne, ajută mie! O, Doamne, sporește râvna ca să-mi câștig pacea sufletască și să împac și pe alții. Dă-mi putere ca să mă rog și să înțeleg tainele și mai ales chemarea ce mi-ai făcut-o din copilărie! Dă-mi liniște sufletească, ca pe toți să-i iubesc și mai ales pe cei potrivnici!”.

Știa să sintetizeze totul în trei cuvinte ale limbii române: din punct de vedere spiritual, *Doamne, Doamne*, rostit de copil; din punct de vedere social:

mamă; iar din punct de vedere literar: *Eminescu*; acestea cuprind esențele supreme. Întrebat odată de ce îi este dor, „bunicul” de la Bogdana a răspuns: „Dorul meu este după Dumnezeu. Nimic nu mă mulțumește mai mult decât clipele trăite intens duhovnicește”. Considera că nicio nepuțință nu-i mai mare decât aceea de a nu putea iubi – chiar și când ai putere, dar nu ai dreptate. Se bucura sincer de realizările tuturor fraților săi, arhieriei, preoți și creștini, ca și cum ar fi fost o realizare a sa, conștientizând că de fapt era o realizare a Bisericii lui Hristos. La bătrânețe, a descoperit un adevăr simplu și mântuitor, rezumat într-o expresie pedagogică de învățător smerit: „Dacă ești bun, e de ajuns!”. Mereu sfătuitor și niciodată legiuitor, el reușea să vindece surâzând.

În anul 2004, după o lungă și grea suferință provocată de un cancer la pancreas, la vârsta de 80 de ani, a trecut din lumea aceasta, la miezul nopții dintre 5 și 6 decembrie, prăznuirea Cuviosului Sava cel Sfințit – bătrânul fiind mărturisit de toți drept cel mai bun cunoscător al regulilor de tipic pe care Sfântul Sava le-a lăsat Bisericii – și prăznuirea Sfântului Nicolae, sfântul ierarh căruia Preasfințitul Gherasim îi semăna atât de mult în blândețe și milostivire. Trupul binecuvântat i-a fost înmormântat la Mănăstirea Cămărzani, ctitoria sa.

Noi întotdeauna să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru toate. Numai că uităm adeseori și ne punem credința în puterile noastre. Planificăm multe lucruri care nu stau în puterea noastră a le îndeplini, ci în puterea lui Dumnezeu. Bătrânii noștri, întotdeauna când începeau un lucru, își făceau cruce și ziceau cu toată inima: „Doamne ajută!”. Noi am cam uitat acest

obicei bun și creștinesc. Românii, de când se știu, au fost și buni creștini. Dacă astăzi au pătruns și alte culte în țara noastră, sau chiar secte, vedem că tot Dumnezeu a îngăduit aceasta ca să ne trezească din somnolența ce ne-a apucat și să fim mai cu luare-aminte la păstrarea dreptei credințe ortodoxe. Orice lucru făcut fără ajutorul lui Dumnezeu nu are viață.

Este mare lucru să-ți dai seama de tot ce este trecător. Să aștepți întâlnirea cu Hristos. Mereu îmi vine în minte mărturisirea Sfântului Apostol Pavel: „O, om nenorocit sunt eu; nu fac ce doresc, ci păcatul care este în mine”. A luptat o viață, ca la sfârșitul ei să spună: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine”. Fă, Doamne, cum vei ști și transformă viața mea în bunătate, ca să Te simt și eu aproape, să Te mărturisesc și să-Ți simt lipsa când mă despart de Tine prin păcatele pe care le fac!

Așa-i omul, se grăbește, n-are răbdare, dar ceea ce este și mai rău este că nu le ia pe toate ca fiind încercări de la Dumnezeu și caută să le rezolve singur, cu încăpățânare.

Îmi amintesc de părintele meu duhovnicesc când l-am întrebat ce să păzesc pentru viața mea. Și el mi-a spus un cuvânt: „Părinte, păzește biserica, pentru că și ea te va păzi”. Și nu am avut altă mulțumire sufletească în viața mea decât atunci când am venit în biserică și m-am rugat lui Dumnezeu. Pentru că ce înseamnă a te ruga? A sta de vorbă cu Dumnezeu. Noi mereu Îi cerem, Îi cerem, dar să Îl lăsăm și pe Dumnezeu să ne vorbească; trebuie să ascultăm și glasul celuiilalt, ca la telefon. Și atunci când ascultăm de glasul lui Dumnezeu, cu adevărat, atunci facem voia Lui. ■

Mă interesează ca mintea să fie aproape de Dumnezeu

În momentul în care Dumnezeu cheamă la El un suflet, noi, cei care suntem încă pe cărarea vieții pământești, suntem încercați de două stări care, la prima vedere, par a fi contrare: prima este de tristețe, pentru că simțim lipsa dragostei ce se revărsa prin acea persoană și o oarecare nesiguranță pentru viitor, iar a doua este de liniște frământată cu bucurie, pentru că avem nădejdea că acel suflet va primi răspuns bun la judecată și se va ruga lui Dumnezeu pentru ca și noi să ajungem în locașurile cerești.

În zilele noastre se vorbește tot mai mult despre lipsa de sens a vieții pe care tinerii, și nu numai, o resimt și pe care încearcă să o depășească. Depresia, agresivitatea și adicția sunt rezultatul acestei lipse de sens. Viața nu se reduce la accesarea și împotmolirea în plăceri imediate. Omul este chemat la veșnicie.

Părintele Simeon Zaharia este unul dintre stâlpii neamului nostru. Pentru generația tânără el este un puternic indicator spre ceea ce ar fi de dorit ca mintea unui tânăr să se îndrepte: trăirea Dumnezeului Celui Viu în Biserica Sa. Părintele s-a înscris în rândul cuvioșilor care ne grăiesc calm să urmăm și noi calea cea îngustă, dar frumoasă, care ne duce către Rai. Important este că pe această cale nu vom fi niciodată singuri.

Părintele Simeon s-a născut la data de 16 martie 1928. La vârsta de 26 de ani a intrat ca frate în Mănăstirea Sihăstria, unde a și fost călugărit în anul 1955, cu numele de Serapion. În anul 1956 vine la Mănăstirea Putna, împreună cu alți 14 părinți din Mănăstirea Sihăstria și cu încă șapte din Mănăstirea Slatina, printre care și Părintele Cleopa Ilie, pentru revigorarea vieții monahale de aici. În același an, la data de 8 iulie, este hirotonit diacon de către Preasfințitul Teofil Herineanu al Romanului, iar la data 22 iulie este hirotonit ieromonah la Catedrala Episcopală din Roman, de către același episcop.

În urma decretului 410 din 1959, prin care majoritatea monahilor au fost scoși din mănăstiri, părintele Simeon a găsit o cale de a rămâne aproape de Mănăstirea Sihăstria, ca muncitor, timp de trei ani, după care se întoarce la Putna. În 1977 merge să viețuiască în Sfântul Munte Athos, unde rămâne pentru 15 ani la Schiturile Prodromu și Lacu. În luna octombrie a anului 2000 a fost tuns în schima mare cu numele Simeon, de către Ieroschimonahul Dionisie Ignat de la Schitul Colciu din Muntele Athos. În 2009 s-a retras la liniște, pentru a se adânci și mai mult în rugăciune, la Schitul „Înălțarea Sfintei Cruci – Poiana lui Ioan”, dependent de Mănăstirea Sihăstria. În ziua de 2 septembrie 2023, Ieroschimonahul Simeon Zaharia a plecat din lumea aceasta, pentru a se întâlni cu Cel pe care L-a iubit, cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos. ■

Rugăciunea trebuie să fie cât mai multă. Cu rugăciune să ne culcăm și cu rugăciune să ne sculăm. Să nu avem răutate și pomenire de rău asupra nimănui. Orice ne-a făcut, orice ne-a spus, cu ce ne-a nedreptățit, iertăm. Că Domnul ne-a iertat pe noi, pe toți.

Nu-i ușor să ții mintea acasă permanent. Ea rămâne întipărită cu ce a văzut, ce a auzit, ce o interesează. Dar omul care se roagă nu are niciun interes mai mare decât să se roage, să nu slăbească deloc legătura lui cu Dumnezeu. Mă interesez ca mintea să fie aproape de Dumnezeu. Și în vis să ne prindă sfârșitul cu Domnul în minte.

Când eram tânăr, mintea mea alerga înapoi și încolo, dar tot o stăpâneam cu rugăciunea.

Unde sunt glume, unde sunt vorbe de tot felul care privesc viața prezentă și nu cealaltă, nimic nu se alege, nimic nu-i plăcut lui Dumnezeu.

Eu îmi dau silința. Nu am ce să regret, pentru că mi-am ales ceea ce îmi este de folos. Numai că trebuie nu numai să aleg, trebuie să și fac.

Stau și mă gândesc că mâine, poimâine trebuie să plec. Unde? În veșnicie. Omul nu dispăre.

Ultimul meu cuvânt: rugați-vă, rugați-vă, rugați-vă!

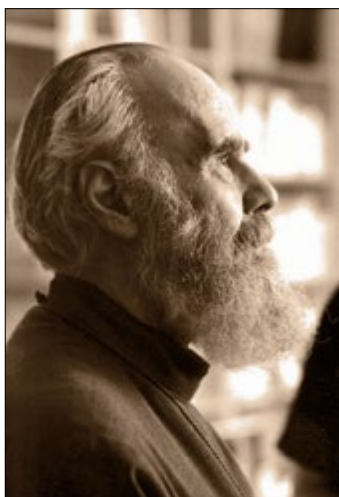
Ieroschimonahul Simeon Zaharia

Foto: Mircea Florescu / basilica.ro

Școala rugăciunii

Mitropolitul Antonie de Suroj

Cum se naște rugăciunea

R u g ă c i u n e a este căutare a lui Dumnezeu, întâlnire cu Dumnezeu și depășire a acestei întâlniri prin comuniune. Rugăciunea se naște din conștientizarea faptului că lumea în care trăim nu este pur și simplu bidimensională, ho-

tărnicită între categoriile timpului și spațiului, o lume plată în care nu experiem decât suprafața

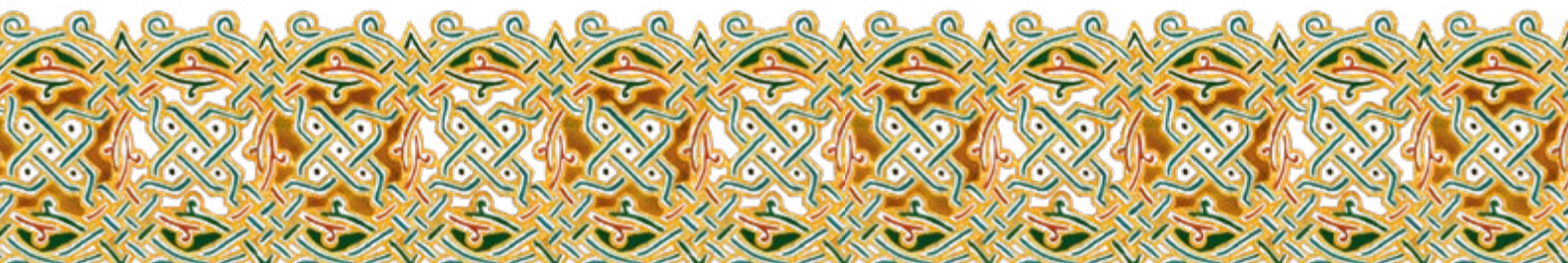
lucrurilor, o suprafață opacă ce acoperă vidul.

Rugăciunea se naște atunci când descoperi că în lume există profunzimi; că nu suntem înconjurați numai de realități văzute, ci, de asemenea, suntem pătrunși și înconjurați de realități nevăzute.

Iar această lume nevăzută este atât prezența lui Dumnezeu, realitatea absolută, sublimă, cât și adevărul nostru cel mai profund.

Întâlnire în adevăr

O întâlnire este reală numai atunci când cei doi oameni care se întâlnesc există cu adevărat. Și din acest punct de vedere, noi falsificăm neîncetat această întâlnire, căci ne vine foarte greu să fim adevărați în imaginea noastră despre Dumnezeu.

De la un capăt la celălalt al zilei suntem o succesiune de personalități sociale diferite, uneori cu neputință de recunoscut de către alții și chiar de către noi înșine.

Iar atunci când vine momentul să ne rugăm și dorim să ne înfățișăm înaintea lui Dumnezeu adesea ne simțim pierduți. Fiindcă nu știm care dintre aceste personalități sociale este persoana umană adevărată și nu avem nicio cunoștință despre adevărata noastră identitate. Cele câteva persoane succesive pe care le înfățișăm înaintea lui Dumnezeu nu sunt sinele nostru, în fiecare din ele există ceva din noi, dar persoana întregă lipsește.

Și din acest motiv, rugăciunea care s-ar putea ridica cu putere din inima unei persoane adevărate nu-și poate afla calea între oamenii de paie succesivi pe care-i prezentăm lui Dumnezeu. Fiecare dintre aceștia rostește un cuvânt care este adevărat în felul său deosebit, dar nu exprimă celelalte personalități parțiale pe care le avem în timpul zilei. Este extrem de important să ne găsim unitatea, identitatea noastră fundamentală. Altminteri, nu-L putem întâlni pe Dumnezeu în adevăr.

Rugăciune și viață

Atât timp cât ne pasă din suflet pentru toate meschinăriile vieții nu putem spera să ne rugăm din toată inima; ele întotdeauna vor colora șirul gândurilor noastre. Același lucru este adevărat și în ceea ce privește relațiile noastre zilnice cu alți oameni, care nu ar trebui să constea din bârfă, ci să fie întemeiate pe ceea ce este esențial în fiecare dintre noi. Altfel, e posibil să ne aflăm incapabili de a atinge un alt nivel atunci când ne întoarcem către Dumnezeu.

Trebuie să ștergem tot ceea ce este lipsit de semnificație și trivial în noi înșine și în relațiile noastre cu ceilalți și să ne concentrăm pe acele lucruri pe care le vom putea lua cu noi în veșnicie.

Prin paza gândurilor, omul poate învăța treptat cum să deosebească valoarea lor. Noi zilnic cultivăm gândurile care se nasc, în timpul rugăciunii, fără a putea fi înăbușite. Rugăciunea, în schimb, va schimba și va îmbogăți viața noastră de zi cu zi, devenind temelia pentru o relație autentică și nouă cu Dumnezeu și cu semenii noștri.

Rugăciunea de cerere

Multe dintre rugăciunile noastre sunt rugăciuni de cerere și oamenii par să creadă că cererea este cea mai de jos treaptă a rugăciunii; apoi urmează recunoștința, pe urmă doxologia.

Dar, de fapt, recunoștința și doxologia sunt expresiile unei relații inferioare. La nivelul nostru de credincioși pe jumătate ne vine mai ușor să cântăm tropare de laudă sau să-I mulțumim lui Dumnezeu, decât să ne încredem într-atât lui Dumnezeu încât să-I cerem ceva cu credință. Chiar și oamenii care cred cu jumătate de inimă pot să-I mulțumească lui Dumnezeu când dau de bine; și sunt momente de euforie când oricine poate să-L slăvească pe Dumnezeu prin cântări.

Dar este cu mult mai dificil să ai o astfel de credință neîmpărțită, încât să ceri cu o inimă și minte nerisipită, cu încredere deplină. Nimeni să nu privească chiorăș, cu dispreț, la rugăciunea de cerere. Fiindcă iscusința și deprinderea de a săvârși rugăciuni de cerere este un test în privința autenticității credinței noastre.

Tricotând înaintea lui Dumnezeu

Îmi amintesc că unul dintre primii oameni care a venit la mine pentru sfat, după ce am fost hirotonit, era o doamnă în vârstă, care mi-a spus: „Părinte, m-am rugat aproape fără încetare timp de paisprezece ani și niciodată nu am simțit prezența lui Dumnezeu”. Așa că i-am spus: „I-ai oferit ocazia să spună și El ceva?”. „Ei, na!”, a zis ea. „Nu. În tot acest timp am vorbit cu El. Asta nu e rugăciune?”. Am spus: „Nu, cred că nu este. Îți sugerez să rezervi cincisprezece minute pe zi în care să stai și pur și simplu să tricotezi înaintea lui Dumnezeu”. Astfel a și făcut. Care a fost urmarea? A revenit destul de repede și mi-a zis: „Este uimitor! Când mă rog lui Dumnezeu, cu alte cuvinte, când vorbesc cu El, nu simt nimic. Dar când șed în tăcere, față către față cu El, atunci mă simt învăluită de prezența Sa”.

Nu vei putea vreodată să te rogi lui Dumnezeu cu adevărat și din toată inima dacă nu înveți să păstrezi tăcerea și să te bucuri de minunea prezenței Sale. Sau, dacă preferi, să te bucuri de faptul că stai față către față cu El, deși nu-L vezi. ■

Ierarhul „luminător al cuvintelor”

*Prof. Daniela Ceredeev,
inspector școlar pentru Religie,
Inspectoratul Școlar Județean Suceava*

O autentică pedagogie a împrietenirii copiilor și tinerilor cu Mântuitorul Hristos, ca și cea a devenirii noastre întru cunoașterea valorilor fundamentale ale neamului nostru românesc, nu poate rămâne străină de cunoașterea, măcar și-n parte, a trudei neostoite a Mitropolitului considerat ctitor al limbajului liturgic românesc, pusă în slujba poporului și a limbii românești.

Sfântul Ierarh Dosoftei, Mitropolitul Moldovei, a neobosit traducând și versificând diferite cărți de zidire duhovnicească, convingerea sa întemeietoare de o asemenea jertfă fiind aceea că poporul trebuie să înțeleagă ceea ce se slujește în biserică: „să-nțeleagă toți spăsenia (mântuirea) lui Dumnezeu cu întreg înțeles”. Și-s de înnumărat la cea dintâi strigare a gândului: *Psaltirea în versuri*, traducerea *Dumnezeieștii Liturghii* – prima traducere integrală a celor trei liturghii ortodoxe, *Psaltirea de-nțales*, *Acatistul Născătoarei de Dumnezeu*, *Molitovălnic de-nțales*,

Parimiile de preste an, *Viața și petrecerea sfinților*.

În anul acesta, în care se împlinesc patru secole de la nașterea Sfântului Ierarh „luminător al cuvintelor”, instrumentele de exersare catehetică, exegetică, liturgică, omiletică și dogmatică ce valorifică opera sa poetică, teologică, culturală și misionară sunt o constantă în activitățile cu copiii și tinerii, dar și în atelierile de învățare experiențială, colaborativă cu profesorii de Religie și în sesiunile de formare a tinerilor preoți.

Între aceste instrumente se numără unul dintre mesajele de felicitare adresate

credincioșilor de către Înaltpreasfințitul Părinte Calinic, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, cel datat în 13 decembrie 2023, zi de prăznuire a Sfântului Ierarh Dosoftei, Mitropolitul Moldovei în Biserica noastră, conform proclamării solemne a canonizării, din 14 octombrie 2005.

Iată-l: „Sfântul Ierarh Dosoftei, teologul poet și prietenul sfinților, neobositul cărturar în slujba limbii române și harnicul păstor al Moldovei, să înalțe rugăciune dulce-glăsuitoare înaintea tronului Preasfintei Treimi, ca prin lucrarea Sfântului Duh să vă întăriți în credința mărturisitoare, în blândețea de pace aducătoare și în răbdarea biruitoare a greutăților vieții, după cum el însuși și-a înfrumusețat viața prin lucrarea și cultivarea virtuților”.

Lectura unui astfel de mesaj-sinteză, succedată de prezentarea chiar și doar a unei singure cărți-tezaur de limbă românească și mărturisitoare de viață liturgică drept-măritoare pe care se înveșnicește numele „poetului duhovnicesc al Psaltirii”, le poate oferi copiilor și tinerilor încă un context în care să fie încredințați că valorile creștine le conferă o demnitate peste probleme imediate, un viitor care se construiește prin alegeri bune și o așezare sufletească orientată spre un sens care îi duce de la pământ la cer. ■

Psaltirea Sfântului Proroc David, pre limbă românească, pre versuri a Sfântului Mitropolit Dosoftei, 1673, pagina de titlu

Sfântul Ierarh Dosoftei, Mitropolitul Moldovei

26 octombrie 1624 – 13 decembrie 1693

Psalmul 1

Ferice de omul ce n-a merge
În sfatul celor fără de lege
Și cu răii nu va sta-n cărare,
Nici a șede-n scaun de pierzare.
Ce voia lui va fi tot cu Domnul
Și-n legea lui ș-a petrece somnul,
De să va-nvăța de zî, de noapte,
Să-i deprinză poruncile toate.
Și va fi ca pomul lângă apă,
Carele de roadă nu să scapă.
Și frunza sa încă nu-ș-va pierde,
Ce pre toată vremea va sta verde.
Și de câte lucrează i-sporește,
Și agonisita lui va crește.
Iară voi, necurațai, ca pleava,
De sâng veț cunoaște-vă isprava.
Când s-a vântura dintr-are vravul,
Vă veț duce cum să duce pravul,
Și cu grâul nu veți cădea-n fățare,
Ce veț fi suflaț cu spulbărare.
Și la giudeț nu vă s-afla locul
Să vă sculaț, ce veți peri cu totul.
Nice păcătoșii din dreapta
Vor fi cu direpții să-ș ia plata,
Că celor direpț Domnul le vede
Toată calea din scaun ce șede.
Și calea păgânilor cea strâmbă
Va peri, și vor cădea-n grea scârbă.

Sfinți din Britania

În acest an, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a înființat două episcopii pentru cei mai mult de 1,5 milioane de români care se află în Marea Britanie, Irlanda și Islanda. Aceste locuri sunt leagănul a multor sfinți și a unei înfloritoare vieți monahale din primul mileniu. Iată doi dintre marii sfinți trăitori din Insulele Britanice.

Sfânta Ita, „mama adoptivă a sfinților irlandezi”

Sfânta Ita este printre cele mai cunoscute sfinte din Irlanda. Ea s-a născut în jurul anului 480, într-o familie de nobili creștini, din zona Waterford, în sud-estul Irlandei, și a fost botezată Deirdre. De mică, a avut o înclinație deosebită spre viața duhovnicească, ținând post de la o vârstă fragedă. Părinții ei au văzut, într-o noapte, un foc neobișnuit în camera ei, semn al prezenței harului dumnezeiesc.

Crescând în vârstă, creștea și în virtute. Simțind o puternică chemare spre ascetism și un mare dor de Dumnezeu, la 16 ani a decis să plece la mănăstire. La început, tatăl ei nu a fost de acord dar, după ce un înger i s-a arătat și l-a lămurit, el a acceptat. A mers la mănăstire împreună cu sora ei, Fiona. Ele au fost călugărite de Sfântul Declan, Episcopul de Ardmore. Deirdrei i-a fost dat numele de Ita, care înseamnă „sete de sfințenie”.

Prin rânduială dumnezeiască, cele două surori monahii au fost îndrumate de trei stâlpi de

lumină cerească până la un loc din zona Limerick, la poalele unui munte, unde Sfânta Ita ctitorește Mănăstirea Killeedy – numele înseamnă „chilia sau biserica lui Ita”. Acolo își va petrece restul vieții, uneori retrăgându-se în izolare.

Aici a deschis o școală, la care mulți copii erau trimiși să învețe. Școala mănăstirii a odrăslit mulți sfinți, precum Sfântul Mochoemoc, nepotul ei, Sfântul Cumian, Sfântul Fachanan și alții. Pe Sfântul Mochoemoc l-a îngrijit de când era bebeluș. De aceea, ea a fost numită „mama adoptivă a sfinților irlandezi”.

Datorită harului lui Dumnezeu care lucra prin ea, oameni din toate colțurile Irlandei o cinsteau ca sfântă încă din timpul vieții și călătoreau distanțe mari ca să ajungă la ea și să primească alinare și îndrumare. Un exemplu de seamă este Sfântul Columban, care a vizitat-o pentru a-i cere sfat duhovnicesc. Înțelepciunea ei provenea din trăirea autentică a vieții ortodoxe, în asceză și smerenie. Alături de discernământ, Dumnezeu i-a dat și darul prorociei și pe cel al facerii de minuni.

Sfânta Ita spunea că Domnul iubește trei lucruri

la creștini: credința în Dumnezeu cu inimă curată, viața simplă și duhovnicească și iubirea milosivă. Iar cele trei lucruri despre care spunea că nu-I sunt plăcute Domnului erau: fața posomorâtă din cauza urii din suflet, persistența în păcat și punerea nădejdi în bogățiile pământești.

În jurul anului 570, la vârsta de 90 de ani, după o boală grea, a trecut la Domnul, binecuvântându-i înaintea pe preoții, monahii, monahiile și credincioșii din acea zonă. Mănăstirea zidită de ea a fost distrusă în secolele IX-X de către vikinci.

Pomenirea Sfintei Ita se face în 15 ianuarie. Ea îi ocrotește în special pe elevi, pe femeile însărcinate și pe cei cu boli de ochi.

Sfântă Ita, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi, păcătoșii!

Sfântul Mucenic Eduard, Regele Angliei

Viitorul Rege Eduard s-a născut în jurul anului 959 și a fost fiul Sfântului Rege Edgar al Angliei și al soției sale, Sfânta Elviga, care s-a călugărit după moartea soțului. În familia lor au fost mai mulți sfinți, ctitori și conducători de mănăstiri.

Înainte de nașterea sa, tatăl i-a spus soției că a visat cum, după moartea lui, Biserica Angliei avea să fie atacată, iar susținătorii fiului său mai mic aveau să îl omoare pe fratele lui mai mare. Fiul cel mic avea să stăpânească pe pământ, iar cel mare în cer.

După trecerea la cele veșnice a tatălui său, Eduard a devenit rege, în 975, pe când avea 16 ani. El a continuat demersul tatălui său cunoscut sub numele de „reforma monahală benedictină”, prin care numeroase mănăstiri în care trăiau clerici de mir căsătoriți au fost redade vieții monahale și înzestrate cu mari proprietăți, unele luate de la nobili cu prețuri hotărâte de rege. Prin această reformă, au înflorit viața monahală, educația și cultura. Alte realizări importante ale sale au fost împuternicirea justiției și realizarea primului sistem monetar uniformizat al Angliei.

După trei ani, a izbucnit o mare foamete, iar unii nobili englezi au distrus câteva mănăstiri și

voiau să îl dea jos pe Regele Eduard și să îl pună pe tronul Angliei pe fratele său mai mic, care avea 10 ani. În 18 martie 978 sau 979, susținătorii acestei mișcări l-au ucis mișelește.

Cronica Anglo-Saxonilor, din secolul al XI-lea, vorbește astfel despre cele petrecute: „De când Anglii au venit pe insula Britanică, nu au comis o crimă mai mare decât aceasta. Oamenii l-au omorât, dar Domnul l-a preaslăvit: în viață un rege pământesc, iar după moarte un Sfânt ceresc. Ucigașii aceia au șters memoria lui de pe pământ, dar Tatăl cel Ceresc l-a sfințit atât în Rai, cât și pe pământ. Cine nu l-a cinstit cât era pe pământ, când era în viață, acum cinstește cu smerenie moaștele sale. Acum vedem că înțelepciunea oamenilor, viclenia și planurile acestei lumi sunt nimic pe lângă providența lui Dumnezeu”.

A fost canonizat în 1008, fiind pomenit pe 18 martie.

Sfinte Mucenice Eduard, Rege al Angliei, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi, păcătoșii! ■

Tudor Cifor

Foto: Sorin Onișor

Sfântul Luca al Crimeei – doctorul fără de arginți din zilele noastre

Valentin Felixovici Voino-Iasenețki, după numele său de mirean, s-a născut la 27 aprilie 1877, în localitatea Kest din Crimeea, și a trecut la cele veșnice în data de 11 iunie 1961, fiind canonizat de Biserica Rusă la 25 mai 1996.

Sfântul Luca al Crimeei, în tot timpul vieții sale pământești, l-a slujit pe aproapele său în calitate de doctor-chirurg, savant în medicină, profesor universitar, arhiepiscop și predicator de renume. Pătîmind mult în temnițele comuniste pentru dragostea și credința în Iisus Hristos, astfel cunoscând suferința și răutatea de care este capabil omul înrobît de diavol, el nu a încetat să mărturisească și să ne lase, ca testament, cuvintele sale: „Am iubit pătimirea, fiindcă minunat curățește sufletul”.

Fiind un iscusit medic-chirurg, descoperă metoda anesteziei locale, care a înlocuit anestezia generală. La acea vreme, în Rusia și în întreaga lume, anestezia generală era considerată mai periculoasă decât însăși intervenția chirurgicală. În ultimii ani ai vieții sale, când Sfântul Ierarh Luca își pierduse cu desăvârșire vederea, el zicea: „Cel ce și-a închinat viața Domnului nu poate fi niciodată orb, fiindcă Dumnezeu îi dă lumină la fel cu cea de pe Tabor”.

Sfântul Luca al Crimeei era făcător de minuni încă din această viață pământească și a continuat să-și arate milostivirea și bunătatea chiar și după trecerea la cele veșnice, prin minunile sale, mai ales prin tămăduirea de boli, multe dintre ele imposibil de vindecat altfel.

Pe 18 septembrie 2005, fiului nostru, Constantin, i-au fost zdrobite picioarele de o mașină pe care o conducea un străin. Noi, părinții lui, eram plecați în interes de serviciu în Tanagra. Un elicopter al serviciului medical de urgență

(EKAV) a decolat urgent de la Atena spre Levadia și l-a transportat pe copil la Spitalul de pediatrie. Între timp pierduse mult sânge. Primele evaluări ale echipei chirurgicale conduceau spre amputarea ambelor picioare.

Puțin mai târziu, a venit în sala de operații directorul clinicii de ortopedie, pe care noi nu îl cunoșteam, și care a preluat cazul copilului nostru. Doctorul ne-a informat că i-a salvat piciorul stâng, dar piciorul drept a fost amputat de la gleznă. Noi, fiind îngrijorați, l-am întrebat: „Doctore, nu există pericol de cangrenă și de septicemie?”. Răspunsul lui ne-a determinat să ne îndreptăm rugăciunile spre nădejdea în Dumnezeu. Acest doctor s-a luptat în sala de operație cu ceilalți doctori, care insistau să fie amputate ambele picioare ale copilului, după cum am fost informați mai târziu. Au urmat operațiile chirurgicale plastice la Spitalul de copii „Sfânta Sofia”. Medicii de la secția de reanimare, cardiologii, anesteziștii ș.a. ne-au informat că piciorul copilului nostru a fost salvat, dar că nu va avea nicio funcționalitate. Va avea un picior pe care îl va târi după el.

Pe 26 noiembrie 2005, fiul nostru ne-a vorbit pentru prima dată despre prietenul lui, Sfântul Luca, cel care l-a trezit după operație și i-a spus: „Constantine, trezește-te și du-te la mama ta!”. Constantin mai spunea: „Sfântul Luca a fost aici!”. Aceasta se întâmpla după fiecare operație, dar noi consideram că există un doctor sau un asistent cu numele Luca. I-am întrebat pe doctori și ne-au spus că în sala de operații nu există nimeni cu numele de Luca. La următoarea operație, când din nou Constantin ne-a spus că l-a văzut pe Sfântul Luca, noi l-am întrebat pe medicul-șef al secției de chirurgie plastică despre aceasta, iar el a scos din buzunarul cămășii lui medicale o iconiță a Sfântului Luca doctorul. Ne-a spus că la acesta se referă Constantin și ne-a confirmat că Sfântul Luca apare în multe situații dificile, cum este și cea a fiului nostru.

Prezența făcătoare de minuni a Sfântului Luca a continuat, iar în dimineața Duminicii Ortodoxiei piciorul copilului nostru a devenit funcțional. A început să-și miște chiar și degetele. Sfântul Luca s-a arătat fiului nostru de multe ori în sala de operații (în timpul celor aproape 30 de operații,

ușoare sau grele, pe care le-a făcut). Pe 27 martie i s-a arătat îmbrăcat cu hainele sale de doctor și cu veșmintele arhieresti și i-a spus: „Constantine, roagă-te, iar eu te voi face bine!”.

Iconă realizată de Andrei Lungu

La început, psihologii care l-au consultat pe copilul nostru au încercat să îl îmbărbăteze. I-au spus printre altele: „Te vei face bine, însă nu vei putea să mergi, de exemplu, cu bicicleta”. Însă acum copilul chiar și fuge, se joacă și cu bicicleta, iar însănătoșirea lui este minunată. Suferința, îngrijorarea, chinul trupesc și sufletesc pe care le-am trăit sunt nimic în fața prezenței minunate a lui Hristos, prin intermediul Sfântului Luca, cel care întotdeauna ajută în astfel de momente dificile. ■

Niciodată nu vor afla mângâiere în necazuri cei ce n-o caută unde trebuie. Unde să căutăm mângâiere în necazuri? Despre aceasta Sfântul Proroc David spune: De la Domnul este mântuirea mea (Psalm 61, 1). Fericiți cei ce află mângâiere adâncă în rugăciunea fierbinte, care tâșnește din inimă, în împărtășirea duhovnicească cu Dumnezeu!

Sfântul Luca al Crimeei

Minuni ale Sfântului Ioan Maximovici

Pe data de 2 iulie îl prăznuim și pe Sfântul Ierarh Ioan Maximovici, Arhiepiscop de Shanghai, Bruxelles și San Francisco. A trăit între anii 1896–1966, perioadă încărcată cu multe evenimente întunecate care au încercat să acopere sufletele oamenilor cu o adâncă deznădejde. Noi, care traversăm aceste vremuri, găsim în ei sprijin puternic pentru a nu ne lăsa pradă iluziilor acestui veac. Sfântul Ierarh Ioan rămâne părintele blând care știe să mângâie pe fiecare dintre copiii săi și să ofere fiecăruia medicamentul potrivit.

Avionul

După ce m-a sunat Vlădica să mă întrebe dacă l-aș putea aduce de la gara din Anvers (la două ore distanță de Bruxelles), am plecat imediat și am așteptat ore întregi, dar Vlădica nu apărea. M-am hotărât să merg acasă și să mai aștept un apel. Pe la ora 2-3 dimineața a sunat telefonul, Vlădica întrebându-mă dacă aș putea veni să-l aduc la Bruxelles. Ca să intri în gara aceasta, trebuie să urci cel puțin 30-40 de trepte. Dar când am intrat, ce am văzut? Vlădica ședea pe trepte și își pregătea o predică pe mașina lui de scris, fără să ia în seamă mulțimea de oameni care se uita la el. Când nu avea inspirație, își făcea semnul Sfintei Cruci, îl săruta pe unul dintre prietenii lui din icoane (așezate înaintea și alături) și începea din nou a scrie. Nu știam ce să fac, m-am rușinat puțin. În sfârșit, m-am dus și i-am cerut sfânta binecuvântare și am plecat. Mi-a mai spus odată, după Sfânta

Liturghie, că trebuie să-l duc la Zaventem (aeroportul din Bruxelles). Dar Vlădica binecuvânta pe mulți, foarte mulți oameni, și îi mângâia. Eu îi spuneam: „Trebuie să mergem, Vlădica, vă rog, o să întârziem, vă rog, veniți”. Dar Vlădica nu reacționa deloc. Până la urmă, l-am luat „cu forța” la mașină și ne-am grăbit spre aeroport, ca să aflăm, apoi, că zborul era întârziat cu mai bine de două ore. Am așteptat, și Vlădica nu s-a plâns, nici nu a comentat nimic legat de maniera nepotrivită cu care l-am luat „cu forța”.

Spitalul

În 1945, în Shanghai, ne-a povestit Ana Petrovna, am fost rănită în război și eram pe moarte într-un spital francez. Știam că eram pe moarte și i-am implorat pe toți să-i spună lui Vlădica să vină și să-mi dea Sfânta Împărtașanie. Era 10 sau 11 noaptea și afară era o furtună cu ploaie. Eram

în chinuri, sufeream groaznic. Auzind cum țipam, cerându-l pe Vlădica, doctorii și asistentele au venit și mi-au spus că nici nu se pune problema, fiindcă este război și spitalul este încuiat noaptea. Trebuia să aștept până dimineața. N-am ascultat nimic din ce mi-au spus, ci am strigat în continuare: „Vlădica, vino! Vlădica, vino!” și nu era nimeni care să-i poată spune ce voiam. Deodată, în toiul acelei furtuni, am văzut prin ușa deschisă a salonului că apăruse Vlădica, ud learcă, și că se îndrepta spre mine. Fiindcă apariția lui semăna cu o minune, am început să-l pipăi, ca să văd dacă este adevărat, și l-am întrebat: „Ești tu sau e duhul tău?”. El a zâmbit liniștit și a răspuns: „Eu sunt”, și mi-a dat Sfânta Împărtășanie. În acel moment am adormit și somnul meu a durat 18 ore. În salon cu mine mai era o pacientă, care l-a văzut pe Vlădica împărtășindu-mă.

Evreica

Când era în Shanghai, Fericitul Ioan nu folosea niciodată ricșele (vehicule tradiționale de transport de origine asiatică, inițial trase de oameni, concepute pentru a transporta pasageri pe distanțe scurte), considerând că nu este bine ca ființele umane, care au fost făcute după chipul lui Dumnezeu, să fie folosite ca animale care să tragă alte ființe umane. De aceea, mergea pe jos oriunde și, bineînțeles, adeseori la toate spitalele. Aveam o prietenă internată la Spitalul evreiesc pe care a vizitat-o Fericitul Ioan. Această prietenă a mea, o rusoaică ortodoxă, i-a povestit totul despre el pacientei de lângă ea, care era evreică. Aceasta a spus: „Ce păcat, eu am altă religie și episcopul dumneavoastră nu o să se roage pentru mine”. Femeia era de doi ani ținută acolo la pat. Când Fericitul Ioan a venit din nou să o viziteze, prietena mea i-a spus: „Ce păcat, nu o să vrei să vă rugați pentru această prietenă a mea, pentru că este evreică”. Atunci episcopul a spus: „Înaintea lui Dumnezeu toți oamenii sunt egali”. S-a dus să o întrebe cum o cheamă și a început să se roage. După numai câteva zile, acea doamnă și-a revenit! Ea a venit la catedrală la Fericitul Ioan și i-a spus: „V-ați rugat pentru mine și m-am făcut bine. Vreau să trec la ortodoxie”. Însă episcopul i-a răspuns că numai faptul că s-a însănătoșit nu este motivul cel bun pentru care să vrea să devină ortodoxă și nu

Icoană realizată de Maria José López

a vrut să o boteze. Aceste lucruri s-au întâmplat în anii 1930. (Vladimir Sirakuzov, Pacific Grove, California, august 1967)

Binecuvântarea

Într-un spital din Paris era o bolnavă, Alexandra Lavrentievna Y., despre care i s-a vorbit episcopului. El a transmis mesajul că o să vină să o împărtășească. Fiind într-un salon comun unde erau cam 45 de persoane, ea s-a simțit stânjenită față de franțuzoaice că va fi vizitată de un episcop ortodox înveșmântat în haine ponsite și desculț, pe deasupra. După ce Vlădica a împărtășit-o și a plecat, franțuzoaica din patul alăturat i-a spus: „Ce norocoasă sunteți că aveți un asemenea îndrumător spiritual. Sora mea locuiește în Versailles și, când i se îmbolnăvesc copiii, îi scoate afară, pe strada pe unde trece de obicei episcopul [Sfântul Ioan], și îl roagă să îi binecuvânteze. Și întotdeauna după aceea copiii se fac imediat sănătoși. Noi îl considerăm un sfânt”. (Zinaida Julem, Paris) ■

Oricine ai fi tu, cititorule, de vei primi cu inimă mulțumitoare, ca din mâna Domnului, tot ce ți se va întâmpla în viață (plăcut sau neplăcut) din voia sau cu îngăduința Domnului, fericit vei fi și bine-ți va fi!

Sfântul Ierarh Ioan Maximovici

Încă există multă dragoste în lume

Mihai Neșu

Mihai Neșu și-a încheiat cariera fotbalistică la doar 28 de ani, în urma unui accident petrecut la antrenamentul echipei FC Utrecht în 2011, când și-a fracturat o vertebră cervicală ce l-a paralizat de la umeri în jos. Ce l-a însuflețit astfel încât să înființeze un centru de recuperare care sprijină copiii și adulții cu dizabilități neuromotorii din România?

Ați inițiat realizarea unui centru care să sprijine copiii cu afecțiuni locomotorii. Ce v-a determinat să începeți acest proiect?

În anul 2011, la câteva luni după accident, în timp ce mă aflam la recuperare într-o clinică foarte

frumoasă din Olanda, am văzut copiii care veneau zilnic la recuperare. După ce am mers să văd cum arată locul unde făceau terapie, mi-a venit gândul că, dacă mă voi întoarce cândva în România, să încerc să fac și eu ceva asemănător pentru copiii din țară. În 2013 m-am întors și în 2015 am deschis la

Oradea Centrul caritabil de recuperare neuromotorie pentru copii Sfântul Nectarie, care în câțiva ani a devenit neîncăpător. Cererile tot mai mari ne-au determinat să gândim, împreună cu Iulia, directoarea fundației, folosind experiența terapeuților de la centrul actual, noul Complex de recuperare caritabil pentru cei cu dizabilități neuromotorii. Cu ajutorul lui Dumnezeu îl construim de trei ani și ne apropiem de deschiderea lui.

Cum ați evaluat, la început, și cum ați constatat, în timp, dificultatea acestui proiect?

Încă de la început acest nou centru a fost gândit în așa fel încât să aducă împreună atât pe cei cu dizabilități, cât și pe cei sănătoși, pentru a se bucura împreună de toate serviciile pe care le vom oferi, unele de recuperare, la prețuri mici, pentru cei cu dizabilități, altele de relaxare, pentru cei sănătoși, care vor plăti și, astfel, vor susține bugetul Centrului de recuperare pentru a putea oferi prețuri cât mai mici celor în nevoie, care își vor putea permite tratament de recuperare pe termen lung. Inițial, bugetul a fost estimat la 3.4 milioane de euro dar, venind pandemia și războiul, toate s-au scumpit și am ajuns deja la 5.3 milioane de euro cheltuiți. Mai avem nevoie de aproximativ un milion ca să terminăm proiectul. Cu ajutorul lui Dumnezeu și a celor care ne-au ajutat, am reușit să trecem cu bine

peste această schimbare de buget. Însă, e adevărat, complexitatea și anvergura proiectului ne-au copleșit în unele momente. Dar, tot Dumnezeu ne-a trimis oameni specialiști în șantier care să rezolve majoritatea greutăților întâmpinate.

Ce i-a motivat pe oameni să vă fie alături în echipa de organizare? Și care sunt mecanismele prin care reușiți să depășiți obstacolele?

Iulia, directoarea fundației, s-a mutat special din București ca să pună pe picioare tot ce s-a făcut până acum. A organizat o echipă minunată, a găsit oamenii potriviți în fiecare moment, chiar dacă unii au mai plecat.

Depășim obstacolele prin discuții sincere în care încercăm să cântărim tot ceea ce apare într-o situație și să găsim soluțiile potrivite.

Ce procent din fonduri provine din donații mici, cât din donații mari și cât de la stat? Ce vă spun dumneavoastră aceste procente?

Cea mai mare parte din donații, aproximativ 60%, vine din campania prin SMS. Oricine trimite un SMS cu cuvântul CRED la 8844 se abonează să doneze 2€ lunar. Cu ajutorul acestor oameni care donează 2€ lunar am strâns în patru ani peste trei milioane de euro. În acest interval am strâns

aproape un milion de euro de la firme, prin direcționarea a 20% din impozitul pe profit, iar restul din donații direct de la oameni. Asta ne arată că românii sunt darnici și dornici să ajute.

Suntem foarte bucuroși de dragostea și susținerea pe care ni le-au arătat o mulțime de oameni. Datorită lor suntem atât de aproape să deschidem acest nou complex, despre care puteți vedea detaliile pe pagina noastră de Facebook sau Instagram, Mihai Nesu Foundation.

Care este bucuria dumneavoastră?

Bucuria mea este faptul că pot să mă trezesc în fiecare dimineață cu ajutorul lui Dumnezeu și înconjurat de dragostea celor din jurul meu, pot să fiu de folos în părticica asta pe care mi-am ales-o, să fac tot ce pot ca să le ofer șansa la o viață mai bună celor cu dizabilități și familiilor lor.

Care este durerea dumneavoastră?

O singură durere contează, durerea conștientizării faptului că sunt foarte departe de Dumnezeu. De câte ori citesc viețile sfinților și văd ce făceau ei și cum gestionau cu ajutorul lui Dumnezeu anumite situații și stări sufletești apare această durere sau dezamăgirea că eu sunt departe de ceea ce ar trebui. Dar apare și o râvnă de a mă strădui mai mult să trăiesc și să gândesc după voia lui Dumnezeu.

Dintre virtuți, care credeți că ne-ar fi de folos mai mult în societatea de azi?

Cred că toate ne-ar fi de folos mai mult. Este loc suficient, dar în special dorința de a trăi după voia lui Dumnezeu și de a fi plăcuți Lui. Dar, că să dăm un răspuns la subiect, aș pune smerenia pe primul loc, pe locul doi dreapta socoteală, apoi restul.

Ce ați învățat din faptul că unii oameni s-au depărtat de dumneavoastră în urma accidentului, iar alții s-au apropiat?

După accident, am avut marea bucurie să am tot mai mulți oameni în jurul meu și foarte mulți oameni care mă iubesc și se roagă pentru mine de departe. Asta mi-a dovedit că încă există multă dragoste în lume și oamenii mi-o arată în fiecare zi. Pentru mine este o mare binecuvântare acest lucru. ■

Interviu realizat de Arhimandrit Dosoftei Dijmărescu

Decalogul Olimpicului

*Înaltpreasfințitul Părinte Calinic,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților*

1. Mulțumește Preasfintei Treimi, Maicii Domnului, Sfinților și tuturor celor care au investit în pregătirea ta.
2. Sporește-ți credința, prin care vei dobândi virtutea cunoașterii lui Dumnezeu, al Cărui chip îl porți.
3. Cinstește-ți tatăl și mama care te-au născut și crescut și care, jertfelnic, îți veghează devenirea.
4. Râvnește binele prin multa sfătuire cu dascălii tăi, căci știința și sfatul celui înțelept vor fi har peste har.
5. Fugi de relele propuse de societatea secularizată, ca binele să te însoțească pururea.
6. Privește cu prudență spre reușitele celor din jur, căci nu știi care și cum se vor sfârși.
7. Pregătește-te în fiecare zi ca și cum ai intra într-o nouă competiție la sfârșitul acesteia.
8. Roagă-te, nu te întrista când pierzi, ca să nu-ți riști sănătatea; reinventează-te în permanență și așa vei birui.
9. Păzește-ți mintea, sufletul și trupul curate și astfel vei beneficia de ocrotirea lui Dumnezeu.
10. Privește spre viitor cu credință în Dumnezeu, cu nădejde în Providență și cu dragoste față de Familie, Biserică și Țară. ■

Prin faptele bune trăiește Hristos în noi

*Arhimandrit Meletie Shattahi,
Siria*

Ca să înțelegem care este starea Bisericii. Cum în Siria, trebuie să știm mai multe fapte istorice despre Biserica de acolo și cum a ajuns în această situație. Cred că starea Bisericii s-a schimbat, nu când a ajuns islamul în Siria, ci când au ajuns otomanii, în 1454, la un an după căderea Constantinopolului. Sultanul a dat un decret și a anunțat că Biserica este ca o națiune într-o națiune. Patriarhul Bisericii Ortodoxe a devenit ca un președinte al neamului creștin. De atunci, soarta creștinilor din regiune s-a schimbat față de soarta celor de altă credință care trăiau în Orientul Mijlociu. Responsabilitatea patriarhului a crescut mai mult, pentru că avea nu doar un rol spiritual, ci trebuia să aibă și grijă materială față de creștini. Acest lucru îl vedem în istorie cum, de exemplu, când a venit Patriarhul Macarie în România în anul 1658 și a participat la sfințirea catedralei din București, era într-o vizită în vederea căutării de ajutoare financiare pentru creștinii din Antiohia. De atunci, a fost foarte clar că rolul patriarhului și al Bisericii nu mai este doar spiritual. Un alt exemplu este al Patriarhului Grigorie al IV-lea (1940–1958) care, după Al Doilea Război Mondial, și-a vândut engolpionul, un dar de la Patriarhul Moscovei, ca să hrănească poporul care suferea de foame, tot poporul sirian, nu numai pe creștini. Cel care a cumpărat acest engolpion foarte valoros era un musulman. Când a auzit că patriarhul și-a vândut engolpionul ca să-i hrănească pe oamenii care trăiau în multă sărăcie, l-a înapoiat patriarhului. S-au păstrat multe mărturii referitoare la situația grea a creștinilor și la sărăcia în care trăiau.

Ce face astăzi Biserica? Înainte de războiul actual, creștinii din Siria erau în jur de 10%. Acum, studiile spun că sunt în jur de 3,5%. Din acest procent, doar 70% sunt ortodocși și unele prognoze spun că până în anul 2050 va pleca și ultimul creștin din Siria. Însă vom vedea cum rânduiește Dumnezeu până atunci.

Dacă privim la toate aceste provocări, vedem cum starea Bisericii Ortodoxe din Antiohia este total diferită față de starea Bisericii Ortodoxe Române, pentru că și provocările sunt total diferite. În Antiohia, după retragerea otomanilor au venit francezii cu misionarii lor catolici care-și făceau misiuni aici, deschideau spitale, școli, investeau mulți bani, au venit cu multe ajutoare, pentru că poporul era foarte sărac. De aceea, Biserica și-a asumat datoria să aibă un rol umanitar față de popor, altfel nu ar fi supraviețuit alături de credincioșii ei. În Siria, rolul umanitar al Bisericii este foarte bine pus la punct, este foarte bine văzut, foarte bine stabilit. Rolul umanitar nu este observat doar de către creștini, ci și de către musulmani, mai ales în zilele noastre. Siria este sancționată și nu poate nici să importe, nici să exporte, trebuie să se descurce cu ce are. Bineînțeles, Biserica nu este sancționată și are acces la lucruri pe care statul nu poate să le facă. Cu toate aceste provocări, putem afirma că încă mai sunt lucruri bune și cred că lucrul cel mai bun pe care îl face Biserica este să arate oamenilor cât de frumos este Iisus Hristos, chiar pentru cei care nu-L cunosc pe Mântuitorul. Cred că acesta este cel mai bun lucru, este cea mai mare

mărturisire pe care o face Biserica. Din păcate, legea nu îngăduie nimănui să treacă la creștinism, dar dacă ar fi dată o lege care îngăduie, cred că situația s-ar schimba foarte mult. De la început, de când Biserica a devenit mama săracilor, Biserica Antiohiei a luat calea Martei mai mult decât pe cea a Mariei. Știm că pe amândouă căile omul poate să-și găsească mântuirea, una este mai dreaptă spre mântuire, cea a Mariei, iar cealaltă este mai lungă și are mai multe ispite. Biserica Antiohiei a fost nevoită să aleagă această ultimă cale, altfel nu ar fi avut cum să supraviețuiască în mijlocul tuturor acestor provocări. Cred că nu avem de oferit decât dragostea. Nu avem altceva în Biserica Antiohiei decât dragostea care se vede foarte clar. Dragostea aceasta ne face pe noi să spunem, așa cum a zis Sfântul Pavel, că „nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine”. Prin dragostea pe care o arătăm față de toți oamenii, nu numai față de creștini, Iisus Hristos trăiește în noi. Prin faptele bune pe care încercăm să le facem cu bucurie, cu mulțumire, trăiește Hristos în noi.

Cât despre mine, încerc, pe cât se poate, să vin aici în fiecare an. Vin aici pentru că, prin dragostea pe care o primesc din partea voastră, simt nu numai că Hristos trăiește în mine, dar și că eu trăiesc în inima lui Hristos sau în gândul Lui. Dragostea oferită către mine găsesc că este o dragoste necondiționată.

Sfinția Voastră, ați spus că dragostea este aceea care a caracterizat și caracterizează Biserica Antiohiei. Un lucru foarte frumos și înalt. Dragostea aceasta o vedeți numai pe orizontală, în faptul că aveți grijă și de cei din celelalte religii, sau este și o dragoste pe verticală, adică îi purtați în rugăciuni pe cei care nu vă sunt apropiați prin credință, pe musulmani, de exemplu?

Cred că sunt amândouă. Este un lucru foarte bun să fim oameni religioși și astfel să împlinim dragostea, să spunem, verticală către Dumnezeu, către Iisus Hristos, către Biserica noastră pe care o iubim. Dar este un lucru să fim oameni religioși și alt lucru să fim oameni, să fim umani. Omenia urmează exemplul samarineanului cel bun. El l-a ajutat pe evreu, fără să conteze ce religie sau ce credință sau ce valori are și, astfel, cred că împlinim dragostea pe ambele direcții, verticală și orizontală. Cred că nu trebuie să căutăm la oameni desăvârșirea. Fiecare om are slăbiciunile lui, dar și calitățile lui. La fel, fiecare popor are războiul lui și depinde ce tip de provocări există. În definitiv, nu suntem oameni desăvârșiți, până la urmă.

Al câtelea patriarh pe scaunul Antiohiei este Părintele Patriarh Ioan al X-lea?

Al 146-lea.

Și cine este considerat primul patriarh?

Sfântul Apostol Petru.

Cum se raportează la Biserica musulmanii care primesc ajutoare din partea ei?

Foarte bine, de multe ori chiar mai bine decât creștinii. Creștinii au adesea o atitudine de superioritate, dar musulmanii sunt oameni foarte simpli, sunt un popor foarte mulțumitor. Pentru orice ajutor, cât de mic, apreciază foarte mult ce a făcut Biserica pentru ei, și aceasta este o mărturisire. De fiecare dată când străinii vin în Siria ca să vadă cum se realizează proiectele, este o mărturie foarte bună când ei spun că Biserica i-a ajutat, nu i-a lăsat. Există un oraș, spre estul țării, care a fost ocupat de Isis în anul 2016. Tot orașul fusese bombardat și, după ce a fost eliberat, locuitorii n-au lăsat pe nimeni să intre cu ajutoare, cu excepția Bisericii noastre. Oamenii știu foarte bine că noi nu avem agende politice. Nu sprijinim nicio grupare, niciun guvern. Ajutăm numai pe cei care au nevoie de ajutorul nostru. Dacă intrați în bisericile noastre, puteți să găsiți multe femei musulmane, cu capul acoperit, care vin în secret la noi.

Spuneți-ne ceva despre icoana Maicii Domnului de la Saidnaya și despre evlavie pe care o au musulmanii față de această icoană.

Saidnaya este una dintre cele mai importante mănăstiri din Orient, construită în timpul Împăratului Justinian și, înainte de război, acest locaș era cel mai important loc de pelerinaj după Țara Sfântă. Veneau în fiecare an în jur de opt milioane de persoane ca să viziteze mănăstirea, și veneau mai mulți musulmani decât creștini, pentru că icoana Maicii Domnului este pictată de Sfântul Apostol Luca, fiind una dintre cele patru icoane pictate și păstrate de la el. Până în zilele noastre, prin această icoană se fac multe minuni și la ea au foarte mare evlavie chiar oamenii din Arabia Saudită, țara cea mai fanatică dintre toate țările musulmane. Vin la mănăstirea aceasta și se roagă Maicii Domnului pentru ajutor. Datorită acestei icoane, mănăstirea este renumită în toată lumea. ■

Grupul vocal-tradițional „Ai lui Ștefan, noi oșteni”

Un proiect pentru tineri

Peste 630 de elevi au fost, în ultimii 14 ani, membrii acestui grup de la Liceul „Ion Nistor” din Vicovu de Sus. Ce i-a determinat să aleagă, pe fiecare dintre ei, sute de ore de repetiții în locul altor activități în timpul liber?

Suntem români și avem cu ce ne mândri: tradiția noastră înseamnă credință, dreptate, demnitate și adevăr – de aici provenim și ne tragem seva sufletului.

Primind și însușindu-și această datorie, cu 14 ani în urmă, în Ierusalimul neamului Românesc, la Mănăstirea Putna, cu părinteasca binecuvântare a părintelui stareț, arhimandritul Melchisedec Velnic, a luat naștere Grupul vocal-tradițional „Ai lui Ștefan, noi oșteni” al Liceului Tehnologic „Ion Nistor” din Vicovu de Sus. De-a lungul timpului, datorită activității sale de cinstire și promovare a adevăratelor valori, grupul a devenit un veritabil ambasador de tradiție românească, strâns împletită cu credința creștin-ortodoxă. Pentru noi, membrii acestuia, grupul reprezintă o familie, în mijlocul căreia ne-am regăsit sensul. Am învățat că menirea noastră, a noilor oșteni ai lui Ștefan, ca și a tuturor românilor de pretutindeni, este de a păstra credința în Dumnezeu, lăsată de străbuni, mărturisită cu sânge de martiri și de eroi și vădită în altarele sfinte și în candelile de sute de ani nestinse. Prin iubire, muncă și dăruire, ne legăm aspirațiile vieții noastre de amintirile strămoșilor, nădăjduind să ducem mai departe dragostea de neam și țară, avându-l

ca model, sprijin și ocrotitor pe Bincredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt.

De la început ne-am propus să ducem mai departe activitățile începute de vrednicul de pomenire părinte Ionel Maloș, trecut la cele veșnice în anul 2004. Acest grup reprezintă o cinste pentru comunitatea din Vicovu de Sus și oferă un alt mod de trăire a credinței ortodoxe străbune. În ciuda atâtor alte tentații cotidiene, s-a ales folclorul ca mijloc de exprimare, de etalare a talentului și a creativității tinerilor noștri.

Pentru noi, tradiția este viață. Încerc să-i învăț pe copii să descopere valorile autentice și, mai mult, să le trăiască, să le transmită, să le pună în lumină. Cred cu tărie că „tradițiile sunt amintirile sfinte ale omului de pe vremea când trăia în Rai”, cum spunea unul dintre Sfinții închisorilor. Nu există credință fără tradiție. Credința tocmai prin tradiție am moștenit-o de la Apostolii care au primit-o în dar. La rândul nostru, o trăim și o transmitem tainic fiilor, nepoților, de fiecare dată când aprindem o lumânare, când mergem la Liturghie, când cercetăm un bolnav, când sărutăm o cruce, când colindăm.

Grupului vocal-tradițional îi revine frumoasa, dar greua misiune de a continua și îmbogăți

tradiția străbunilor noștri și de a păstra nealterat tezaurul limbii și al tradițiilor noastre românești. Satele noastre încă mai păstrează comori ale culturii populare ce leagă trecutul cu viitorul. Am călătorit și călătorim cu amintirea strămoșilor noștri în toate colțurile țării, dar și în afara granițelor, încercând să fim lumină și iubire pentru cei ce ne ascultă și să mărturisim prin vers și cânt frumosul de la noi și din noi, să aducem aminte că trebuie să nu sărăcim niciodată din bogăția cea duhovnicească, să nu cedăm nimic din zestrea și tezaurul nostru de credință și să căutăm mereu să fim urmașii lui Hristos, asemenea străbunilor noștri!

Coordonator Vasile Schipor, profesor de Religie

Trăirile mele legate de „Ai lui Ștefan, noi oșteni” au început să apară cu mult înainte de a deveni membru propriu-zis al grupului, acesta având o mare importanță pentru familia mea și, în mod special, pentru bunica. Ea, alături de bunicul meu, părintele Ionel, vrednicul de pomenire, s-a îngrijit de prima generație de oșteni.

Tinerii frumoși, îmbrăcați în straie populare și având chip senin, mi-au fost de mic copil dragi sufletului. Am avut ocazia de a-i cunoaște pe mulți dintre membrii grupului din generațiile anterioare nouă; am reușit să îi admir și să îi iau, mai apoi, drept exemplu, iar un lucru pe care l-am regăsit la fiecare dintre noi, deopotrivă cei de acum și cei din trecut, este bucuria. Bucurie pe care o trăim fiecare și pe care o împărtășim cu fiecare. O bucurie pe care, de multe ori, ne e greu să o explicăm, și care, fără niciun dubiu, nu poate fi mimată.

În mijlocul grupului mi-a crescut sufletul și mi-a înflorit credința. Uitând-mă în urmă, îmi dau seama că, alegând să fac parte din acest grup, am luat una dintre cele mai folositoare decizii pentru adolescența mea. Nu pot fi decât recunoscătoare pentru felul în care a rânduit Dumnezeu lucrurile.

Maria Maloș, elevă

Activitatea noastră poate fi rezumată în patru cuvinte: bucurie, lumină, tradiție și credință. Familia oștenilor este o familie numeroasă, o familie frumoasă și unită. Fiecare clipă pe care o petrecem împreună, fiecare proiect în care ne implicăm, fiecare spectacol la care participăm sunt comori sufletești, amintiri neprețuite.

Experiențele pe care noi, tinerii oșteni ai Sfântului Ștefan, le trăim în cadrul acestei familii sunt unice și speciale. Speciale, deoarece le simțim ca fiind un dar de la Dumnezeu, simțim

binecuvântarea Sa asupra noastră și asupra activității noastre; unice, datorită valorilor pe care ni le însușim în cadrul acestora.

Au fost nenumărate momentele în care, prin cântec, am adus pe chipurile celor ce ne ascultau lacrimi de bucurie, dar și de dor, dor de „acasă”, dor de tradiție și de obiceiuri, dor de valorile creștin-ortodoxe, dor de România. Pentru fiecare dintre noi, astfel de momente au reprezentat trăiri alese, ziditoare, ce ne-au rămas în suflet și în gând.

De-a lungul timpului, experiențele și trăirile din cadrul grupului au reușit să schimbe oșteni. Mulți tineri care au făcut parte din această familie și care erau, oarecum, străini de calea lui Dumnezeu, au descoperit frumusețea viețuirii întru Hristos.

Fiecare dintre noi se află într-un înfloritor proces de dezvoltare, iar experiențele și trăirile din cadrul grupului, în care simțim tot mai mult că Dumnezeu „ne ține de mână”, ne sunt sprijin în a ne trăi tinerețea frumos, în a ne menține calea dreaptă, lucru foarte important pentru un tânăr.

Alexandra Bujdei, elevă

Trăirile și experiențele din cadrul grupului „Ai lui Ștefan, noi oșteni” mereu le-am considerat complexe, pline de frumos și liniștitoare. După etapa preselecțiilor, la prima repetiție, te simți ca acasă, fiind primit călduros. Mulți oșteni consideră sala de clasă unde facem repetițiile ca a doua locuință și grupul ca a doua familie.

Cu ajutorul comunității devii mai matur și te poți pregăti de viața de adult prin cunoștințele dobândite. În fiecare activitate descoperi ceva nou și valoros. Este o șansă unică să înveți despre responsabilitate, prietenie și credință. Fiecare moment petrecut cu acest grup a fost un prilej de învățare și de bucurie. De la simple repetiții muzicale, la concerte și tabere, fiecare activitate a avut un impact profund asupra mea. Am învățat să colaborez cu ceilalți, să fiu empatic și să înțeleg valorile comunității noastre.

Pe lângă aspectele spirituale, grupul a fost și un loc unde am dezvoltat abilități practice. De la organizarea evenimentelor la coordonarea activităților, fiecare membru a avut șansa să contribuie și să își dezvolte aptitudinile. Aceste experiențe mi-au oferit încredere în propriile capacități și m-au pregătit pentru provocările viitoare.

Grupul „Ai lui Ștefan, noi oșteni” nu este doar despre muzică și activități, este despre crearea unor legături profunde și durabile, despre creșterea spirituală și personală, despre împărtășirea dragostei lui Dumnezeu. Această comunitate încă îmi schimbă viața în moduri pe care nu le-am crezut posibile și îi sunt recunoscător pentru tot ce mi-a oferit și îmi oferă. ■

Teodor Poleucă, elev

Foto: Aurel Manea

Simetria și diversitatea dezvăluie frumusețea Creației

Arhimandrit Daniil Gouvalis

Simetria

În toate operele creației este des întâlnită simetria. Nu mai trebuie să spunem în ce măsură contribuie la valoarea estetică a unui lucru, fiindcă este de la sine înțeles, fiecare dintre noi știind prea bine că așa stau lucrurile. Închipuiți-vă cum ar fi omul dacă ar avea un ochi mai sus și unul mai jos, în condițiile în care lipsa simetriei înseamnă, implicit, o imagine urâtă și dezagățătoare. Tocmai

de aceea, remarcăm cu ușurință belșugul simetriei revărsat asupra celor create de Dumnezeu.

Câtă simetrie constatăm în momentul în care o pasăre își desfășoară aripile! Încă și mai impresionantă e simetria în alcătuirea insectelor. De multe ori am admirat simetria la fluturi, mai cu seamă simetrica distribuție a aripilor, a culorilor și a formelor. Îmi amintesc că odată am prins o gărgăriță, acel frumos coleopter, minunându-mă de simetria formelor sale. Dacă tăiem un fruct în

două – un măr, o nucă sau o gutuie – vom constata îndată simetria celor două bucăți. De asemenea, florile prezintă o admirabilă dispunere simetrică a petalelor și a separelor.

Oare corpul uman este mai prejos? De bună seamă, nu. Cât de precis sunt plasați pe cap ochii, sprâncenele, buzele sau urechile! Cât de simetric sunt așezați dinții în gură! Iar degetele unei mâini, cât de simetrice sunt față de degetele celeilalte mâini! Aceasta este minunata simetrie bilaterală ce predomină atât la oameni, cât și în toată împărțirea animalelor.

Diversitatea

Iarăși, dacă răsfoim orice pagină din cartea creației, vom rămâne fără grai înaintea nemaîntâlnitei sale varietăți. O varietate neasemuită și neîntrecută, ce ne umple ochii și sufletul de pace și armonie. O foarte bogată diversitate, un ocean de culori, îmbinări și forme, ce vorbește, în felul său, despre marele Creator al lumii, Stăpân al unui meșteșug și al unei inspirații unice.

Să aruncăm o privire în împărăția plantelor și vom observa frunzele feluritelor specii. S-a spus că într-o pădure nu se află două frunze identice. Nici măcar în același copac. Cercetând frunzele diferitelor plante, rămânem uimiți de bogăția formelor, de varietatea lor. Frunze în formă de palmă, inimă, rinichi, splină, fire, linii, ace (ca acelea ale bradului), săbii, sulițe, ulcele, burdufuri, țevi (ca acelea ale cepei), țepe, lopeți, fierăstraie, aripi (ca ale ferigii), clopoței sau evantaie.

Același lucru îl observăm și la flori. Varietatea lor este neasemuită și nemaîntâlnită. Întâlnești tot felul de forme, sute de mii de forme. Flori în formă de soare, stea, cruce, mărgăritar, ceas, clopoței, cupă, pâlnie, găleată, umbrelă, trâmbiță, căței, melci, albine sau coroană. În Australia se întâlnește o orhidee (o floare foarte frumoasă și ciudată) ce seamănă cu un om de la munte cu barbă. De aceea se și numește „orhideea bărboasă”. Iar în Panama există o floare ce seamănă cu un porumbel numit „Spirito Santo”, adică Sfântul Duh.

Inepuizabila varietate a creației se manifestă și în lumea zburătoarelor. Observați-le ciocul. Veți vedea ciocuri din cele mai felurite: mici, mari, drepte, îndoite, năsoase, încârligite, concave

„O bucurie desăvârșită stăpânește mintea ce se ospătează din cunoașterea naturii.”
(Sfântul Nil)

sau conice. Unele sunt făcute să spargă semințe și fructe uscate, altele să străpungă viermi, să desfacă larve. Ciocul tucanilor este astfel creat încât să desfacă și să taie fructe (tucanii ce trăiesc în pădurile din Africa Centrală și de Sud au ciocuri uriașe colorate). Unele ciocuri sunt făcute să străpungă lemnul, ca acela al ciocănitorei (aceasta își folosește ciocul atât ca sfredel, cât și ca foarfece și secure), altele ca să sfâșie carnea, să prindă pești, ca acela al ielcovanului, iar altele ca să desfacă scoicile.

Nesecata bogăție a Creatorului în ce privește varietatea este vădită și în cuiburile păsărilor. Unele păsări își fac cuibul în formă de farfurie, sferă, ceașcă sau cupă. Grangurul își face cuibul în formă de pungă. Grangurul, frumoasa pasăre migratoare, cu aripi aurii, își face cuibul asemenea unui coș de pescar. Trogloditul de cactus (ce trăiește în nordul Mexicului) își face cuibul în formă de sticlă, cu un gât lung, înclinat lateral, pe unde își are ieșirea.

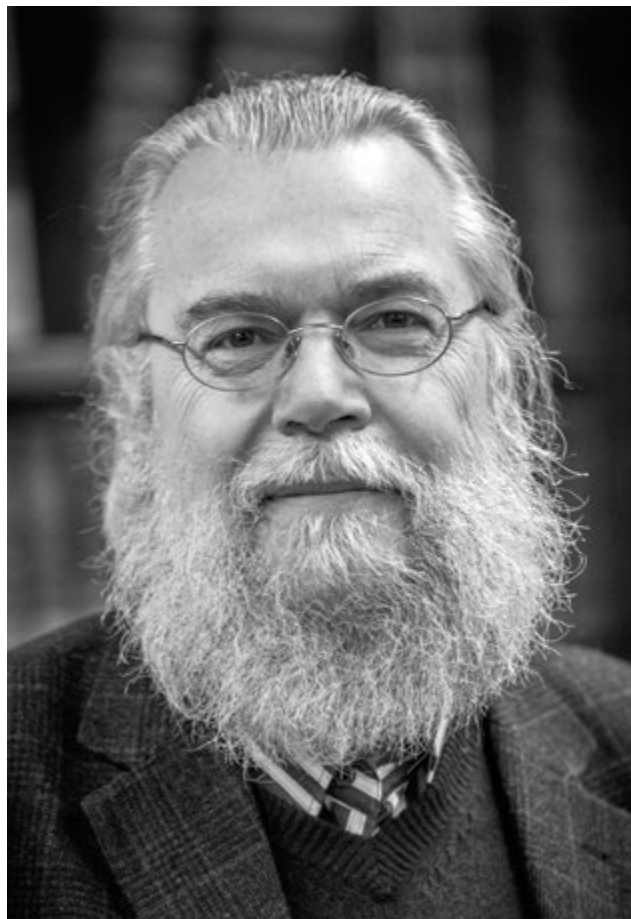
Ne vom opri aici. Toate cele descrise până acum dovedesc cât de destoinic se dovedește Creatorul, în privința originalității și a varietății operei Sale, nefiind înrobite de repetări monotone și copieri lipsite de originalitate ci, dimpotrivă, extinzându-Se spre mii de forme și de combinații. Creatorul acționează și aici direct și variat, îndepărtând orice umbră de plictiseală și monotonie. Avea dreptate Apostolul când vorbea despre „variata înțelepciune” a lui Dumnezeu.

Fie la fel de variate și miresele laudelor și tămâierile slavosloviilor și ale rugăciunilor noastre, atunci când vom vedea sau vom cugeta la toate lucrurile minunate din lumea înconjurătoare. ■

Articol preluat de pe situl: facerealumii.ro

Să devii stăpânul gândurilor tale

Jean-Claude Larchet

Născut pe 25 septembrie 1949 într-o familie franceză romano-catolică, Jean-Claude Larchet s-a convertit la Ortodoxie în 1971, fiind profund marcat de scrierile Părinților Răsăriteni. Doctor în Filosofie (1987) și Teologie (1994) al Universității din Strasbourg, Larchet a realizat o carieră remarcabilă în studiul teologiei ortodoxe, publicând numeroase lucrări despre sănătate, suferință și vindecare din perspectivă creștin-ortodoxă. Profesor universitar timp de peste 35 de ani la Strasbourg, a susținut conferințe în numeroase țări.

Activitatea sa academică se remarcă prin rigoarea cercetării, dar și prin profunzimea trăirii duhovnicești, fiind recunoscut pentru cercetările sale despre Părinții Bisericii și impactul acestora asupra teologiei și spiritualității contemporane. Este un exemplu de teolog erudit, dar și de om de credință autentic, dedicat transmiterii mesajului Evangheliei în lumea contemporană.

Cum ne păstrăm sufletul curat pentru a ne putea ruga, ținând cont de faptul că suntem expuși unui flux fără precedent de informații?

Noi nu suntem expuși unui flux de informații noi suntem cei care ne expunem. Este vorba de voința și de responsabilitatea noastră. Nimeni nu este obligat să folosească rețele de socializare. Eu, personal, nu am cont pe niciuna. Câteva persoane care îmi apreciază cărțile mi-au creat un cont de Facebook, dar le-am cerut să îl șteargă. Nu mai

suntem obligați să primim și să trimitem mesaje de pe smartphone. Eu am un smartphone care este setat să primească apeluri doar de la un număr restrâns de persoane, majoritatea fiind membri ai familiei mele, care pot să mă contacteze sau pe care le pot contacta în caz de necesitate. Apelurile altor persoane sunt blocate și telefonul nu îmi sună. De altfel, când plec, îl uit deseori acasă. În privința e-mailurilor se poate face, de asemenea, o selecție. În primul rând, adresa să nu fie dată oricui. Apoi, nu este obligatoriu să răspundem la

toate e-mailurile. Internetul este foarte util pentru a căuta informații, dar timpul trebuie limitat, nelăsându-ne, de exemplu, antrenati să urmăm linkurile care ne sunt propuse. Nu suntem obligați să ne uităm la televizor dar, dacă totuși ne uităm, trebuie să ne limităm la emisiunile informative și educative pe care le găsim mai ales pe canalele culturale.

În privința tuturor solicitărilor exterioare, care vin din partea mijloacelor mass-media, este necesar să facem o selecție a priori, și acest lucru se învață. Începând chiar din școala primară, copiii trebuie să învețe aceste lucruri, îndrumați de educatori capabili ei înșiși să țină sub control influența mijloacelor media. Evident, părinții trebuie să reprezinte și ei un exemplu. Cum ar putea părinții, care sunt permanent cu telefonul în mână, să ceară copiilor să nu facă același lucru?

Trebuie să adaug că fluxul gândurilor pe care omul îl gestionează este mai întâi un flux intern. Noi nu încetăm să gândim, să ne amintim, să ne imaginăm; este chiar imposibil să nu gândim (Sfântul Grigorie de la Nyssa a subliniat acest lucru). *Filocalia* este o culegere de texte ale Sfinților Părinți, unul dintre principalele scopuri ale ei fiind acela de a învăța să ținem sub control acest flux intern printr-o atitudine fundamentală pentru viața spirituală – mai exact pentru a evita gândurile urâte, apoi pentru a lăsa loc rugăciunii – prin ceea ce Părinții greci numesc *nepsis*, care înseamnă în același timp vigilență și sobrietate, și pe care o traducem adeseori în franceză, pentru a

integra aceste două aspecte, prin *vigilență sobră* sau prin *sobrietate vigilentă*. Această atitudine este atât de importantă, încât titlul complet al *Filocaliei* este *Filocalia Părinților neptici, adică Filocalia Părinților vigilenți*. Această atitudine se obține progresiv prin exerciții permanente, printr-o muncă interioară care permite, după un anumit timp, să nu mai fii supus fluxului interior al gândurilor proprii (de a nu mai fi sclavul lor), ci să devii stăpânul gândurilor tale, mai întâi să le observi cum vin, apoi de a

Stările noastre, comportamentul nostru și acțiunile noastre depind de gândurile noastre.

face diferența între cele care sunt bune și cele care nu sunt, apoi de a respinge gândurile rele (sau, când te rogi, toate gândurile care nu au legătură cu rugăciunea). Astfel, se realizează o curățire interioară, dar, de asemenea, și o îmbunătățire a stărilor noastre interioare și a comportamentului exterior, căci stările, comportamentul și acțiunile noastre depind de gândurile noastre.

Care sunt așteptările dumneavoastră, ca și credincios laic, cu privire la membrii comunităților monastice de astăzi?

Devii monah pentru a te mântui, mănăstirea constituind un loc izolat de lume, care te ferește de agitație și de griji și permite să te dedici în întregime ascezei și rugăciunii.

Pentru monahi – și mai ales pentru starețul care conduce comunitatea – există pericolul de a lăsa să intre în mănăstire lumea pe care a părăsit-o, de exemplu, sub forma organizării de sesiuni sau tabere pentru tineri, sau de a pleca în mod regulat din mănăstire sub pretextul misiunii (predici, spovedanii etc.).

Acestea fiind spuse, mănăstirile au avut mereu un rol important în viața credincioșilor care doresc

mănăstirile pot să aibă cel mai mare impact pozitiv asupra credincioșilor care vin pentru a vedea un mod de viață diferit de cel al lumii și o detașare în raport cu aceasta.

Multiculturalismul și globalizarea sunt probleme sau mai degrabă provocări fructuoase? Care este, după părerea dumneavoastră, gândul lui Dumnezeu pentru credincioșii creștini ortodocși în contextul social actual?

Multiculturalismul și globalizarea sunt două procese diferite, dar care au același efect negativ: o pierdere progresivă a identității societăților tradițional creștine,

primul printr-o relativizare sau un amestec de culturi, al doilea prin suprimarea frontierelor în toate domeniile, mai ales în cel etic, cu impunerea, prin instituțiile mondiale (cum ar fi OMS) sau europene, a unor legi care legitimează și banalizează comportamentele și practicile care nu sunt conforme cu etica creștină (avort, eutanasiu, deviații

Pentru a scăpa de o dependență, persoana care o poate ajuta cel mai mult este părintele duhovnic.

să ducă o viață spirituală serioasă și profundă. Ei găsesc acolo ceea ce nu găsesc în majoritatea parohiilor, în special exemplul unui mod de viață consacrat în totalitate lui Dumnezeu, într-o viață comunitară bazată pe iubirea reciprocă între frați sau surori, precum și sfaturi privind viața ascetică (lupta împotriva patimilor, dobândirea virtuților, practica Rugăciunii lui Iisus) pe care, în general, nu le regăsesc în parohia lor. De asemenea, ei pot să se spovedească la duhovnici experimentați (în cele mai bune cazuri înzestrați cu harisme) și să primească de la ei sfaturi avizate, capabile să-i facă să înainteze, chiar să le schimbe viața.

Dar creștinii care vin la mănăstire (unde pot rămâne câteva zile) trebuie să vină în calitate de pelerini, ca un demers personal, și să se adapteze discret la ritmul slujbelor liturgice, și nu în cadrul demersurilor colective. De asemenea, ieșirea monahilor (și în special a starețului) în lume trebuie să fie limitată la strictul necesar și să nu devină o practică obișnuită, chiar un sistem, după cum

sexuale, schimbare de sex, căsătorii homosexuale, procreare asistată medical pentru cuplurile homosexuale sau pentru femeile necăsătorite, recurgerea la mamele de substituție etc.).

Procesul de „contaminare” este deseori rapid: în Grecia, țară tradițional ortodoxă, s-a putut observa, începând cu integrarea țării în Uniunea Europeană, deteriorarea rapidă a structurilor familiale tradiționale

pe care le consideram solide, precum și fenomenul de secularizare ce afecta de mult timp celelalte țări ale Europei Occidentale.

Ca și credincioși, nu ne putem opune legilor

Există în noi un inconștient „teofil” care ne unește cu Dumnezeu.

Îl observăm în anumite mănăstiri, care sfârșesc prin a pierde din vedere finalitatea vieții monahale și chiar identitatea acesteia. De altfel, doar păstrând cu strictețe modul de viață retras de lume,

țărilor noastre (căci în majoritatea acestor țări noi am devenit minoritari, fără putere și fără influență), dar este vital să ne păstrăm identitatea, adică valorile specifice și modul nostru de viață. Este important ca aceste valori să fie reamintite cu ocazia diferitelor reforme sociale (de către clerici, dar și de către teologii care reflectează la problemele etice) și ca viața comunitară laică să se restrângă, pentru a se întări sentimentul de apartenență la Biserică. Aceasta, nu trebuie să uităm, reprezintă adevărata societate a creștinilor care sunt, după expresia Sfântului Pavel, „oameni noi”, ai căror modele sunt Hristos și sfinții care au dobândit asemănarea cu El.

Cât de importantă este relația cu o persoană în procesul de vindecare a unei dependențe? Există exemple și sfaturi în privința acestui aspect în scrierile Sfinților Părinți?

Confrunțați cu dependența unei persoane, părinții, apropiații și prietenii sunt, din păcate, aproape întotdeauna neputincioși. Totuși, ei pot să ajute, indirect, căci dependența este mereu un mijloc de a evada dintr-o realitate greu de suportat, sau un mijloc de a găsi o satisfacție mai mare decât cea pe care o poate oferi lumea reală. Atenția și dragostea pe care le oferim unei persoane dependente pot să o ajute să găsească mai multă satisfacție în mediul în care trăiește. Adevărații prieteni, cei din viața reală, pot să îi determine pe amatorii de prietenii false și de „like-uri” superficiale pe Facebook să experimenteze frumusețea și bucuria unei prietenii adevărate.

Dar, pentru a scăpa de o dependență, persoana care o poate ajuta cel mai mult este părintele duhovnic. Nu mă refer la preotul căruia ne spovedim din când în când, rapid, fără să avem cu el o relație profundă, ci la un părinte duhovnic înțeleghător, iubitor și rugător, pe care putem să ne bazăm oricând și care urmărește permanent starea fiului său duhovnicesc, dându-i mereu sfaturi potrivite pentru a se elibera de dependență. Aceasta nu poate fi doar lucrarea părintelui spiritual (cu toate că uneori există minuni datorate părinților duhovnici înzestrați cu harisme), ci este nevoie de muncă, voință și efort din partea celui care este dependent. Cu alte cuvinte, aceasta trebuie să se realizeze printr-o colaborare strânsă între părțile care sunt implicate.

Părintele duhovnic, mai ales dacă este angajat în viața ascetică tradițională, are experiență în

eliberarea de o dependență, și chiar în raport cu o multitudine de dependențe. Căci noi toți, ca membri ai unei umanități căzute, suntem dependenți de o multitudine de patimi, care sunt puternic înrădăcinate în noi înșine și la care este greu să renunțăm. Viața ascetică nu înseamnă nimic altceva decât un efort permanent și metodic de eliberare de aceste patimi. De altfel, cuvântul „libertate” este folosit adesea ca sinonim al lui „apatia” (nepătimire), pe care îl regăsim în textele patristice pentru a de-

Viața ascetică nu înseamnă nimic altceva decât un efort permanent și metodic de eliberare de patimi.

semna starea atinsă de cel care a devenit stăpân pe patimile sale.

Aceasta răspunde la partea a doua a întrebării dumneavoastră. Scrierile ascetice ale Sfinților Părinți oferă metoda de urmat pentru a te elibera de această formă fundamentală de dependență, reprezentată de patimi, și această metodă este,

de fapt, utilizabilă pentru toate celelalte forme de dependență, inclusiv cele care nu existau în perioada în care Părinții și-au scris tratatele, căci ea este întemeiată, după cum am explicat într-un răspuns anterior, prin ținerea în frâu a gândurilor care se află la baza modului în care ne comportăm.

Care este boala sufletului de care omul contemporan este cel mai puțin conștient, care îl îndepărtează de Dumnezeu fără ca el să-și dea seama de asta?

Pentru a da un răspuns clasic, care este valabil pentru toate timpurile, se poate spune că *mândria*, care ne lasă impresia unei autonomii și a unei auto-suficiențe și care, prin urmare, ne face să

uităm de dependența noastră de Dumnezeu și de relația pe care noi o avem cu El în mod obiectiv, prin natură (ca ființe create după chipul Său), și pe care trebuie să o avem și în mod subiectiv, ca

Rugăciunea este modalitatea fundamentală a relației noastre cu Dumnezeu.

persoane, prin credința noastră și prin întreaga noastră viață duhovnicească.

Se poate afirma, de asemenea, *philautia*, iubirea egoistă față de sine însuși, pe care Sfinții Părinți o consideră mama tuturor patimilor, care este o stare fundamentală a omului căzut și o piedică

inerentă în calea către dragostea de Dumnezeu și dragostea de aproapele.

Dacă extindem, se poate spune că omul căzut nu își dă seama de toate patimile sale, pe care le consideră ca niște înclinații firești, definind, în funcție de mărimea și amestecul lor, caracterul fiecăruia.

Toate acestea constituie ceea ce am denumit în cartea mea, *Inconștientul spiritual*, un „inconștient deifug”, adică tendința de a ne îndepărta de Dumnezeu.

Din fericire, există în noi, de asemenea, un inconștient pe care l-am numit „teofil” [termen grecesc care se traduce prin „iubitor de Dumnezeu”, *n.n.*], care ne unește cu Dumnezeu și care explică faptul că în toți oamenii există nevoia de transcendență și, de aici, nevoia de religie sau, cel puțin, de spiritualitate. Din păcate, această nevoie se împlinește deseori prin pseudo-religii sau pseudo-spiritualități. De aceea, Biserica cere în rugăciunea sa, unindu-se cu cea a lui Hristos: „...ca ei să Te cunoască, singurul și adevăratul Dumnezeu” (Ioan 17, 3).

Sarcina misionară a Bisericii este de a-L face cunoscut pe adevăratul Dumnezeu și modul adevărat de a-L slăvi (este sensul etimologic al cuvântului *orto-doxie* – credință și cinstire adevărate și drepte). Biserica trebuie să se sprijine pe această tendință de transcendență, care se află în interiorul fiecărui om, relevând adevăratul scop. Este exact ceea ce a făcut Sfântul Pavel când s-a adresat atenienilor: „Bărbați atenieni! În toate privințele vă găsesc foarte evlavioși. Căci, pe când străbăteam cetatea voastră și mă uitam de aproape la lucrurile la care vă închinați voi, am descoperit și un altar pe care este scris: *Dumnezeului necunoscut!* Ceea ce voi cinstiți, fără să cunoașteți, aceea vă vestesc eu.” (Faptele Apostolilor 17, 22-23).

În ceea ce ne privește pe fiecare dintre noi, datoria este de a ne strădui, prin viața ascetică, să diminuăm în noi partea inconștientului spiritual, fiind conștienți de patimile din spatele stărilor, dispozițiilor, gândurilor și acțiunilor noastre, ceea ce se obține prin pocăință lăuntrică, prin descoperirea gândurilor și prin spovedanie, dobândind conștiința a ceea ce ne leagă de Dumnezeu (chipul Său care se oglindește în noi) – ceea ce

Sfinții Părinți numesc cunoașterea de sine sub forma sa cea mai curată – și punând în practică această conștiință prin dobândirea virtuților (prin care dobândim asemănarea cu Dumnezeu). Împlinirea acestei asemănări este rostul vieții spirituale în Hristos, hrănite de Sfintele Taine ale Bisericii.

Care este starea sufletească ce îl apropie cel mai ușor pe om de Dumnezeu?

În primul rând, *pocăința* prin care devenim, întâi de toate, conștienți de păcatele noastre, care ne-au despărțit de Dumnezeu, și de patimile noastre care ne mențin departe de El și prin care, în al doilea rând, renunțăm la aceste păcate și patimi.

Apoi *rugăciunea*, care este modalitatea fundamentală a relației noastre cu Dumnezeu. Rugându-ne constant, suntem în permanență aproape de Dumnezeu și chiar uniți intim cu El, dacă rugăciunea ne este curată și se realizează cu sufletul și inima curățite.

Cum se poate re-încreștina cultura în zilele noastre?

Țările occidentale, a căror cultură a fost timp de un mileniu, chiar două, fondată pe valorile creștine, s-au deosebit într-un ritm uluitor. Conform statisticilor recente, în Franța există astăzi mai mult de 50% dintre tineri care nu cred în Dumnezeu. În Europa Occidentală, catolicismul a cunoscut o scădere rapidă din anii '60 ai secolului trecut, iar comunitățile protestante – luterană și reformată – se situează și mai rău, fiind supuse unui proces masiv de secularizare. Reformele sociale aplicate progresiv de toate țările occidentale, despre care am vorbit anterior, constituie semnul unei pierderi a reperelor fundamentale ale moralei de inspirație creștină. Violența și comportamentele sălbatice se înmulțesc în societatea noastră. Noțiunile binelui și răului se pierd în societatea noastră chiar și la cei care ar trebui să fie primii care să le știe și să le arate. În Franța, Președintele Comitetului Național de Etică nu a ezitat să spună: „Nu știi ce înseamnă binele și răul, și voi aveți noroc dacă știți acest lucru!”. Religia fiind abandonată, morala nu mai este predată nicăieri și, de altfel, nu mai poate avea o temelie solidă, deoarece singur Dumnezeu, Care este absolut, poate să dea moralei un fundament absolut. Cum spunea Dostoievski: „Dacă Dumnezeu nu există, totul este permis”.

Mulți adulți și majoritatea tinerilor sunt derutați în această lume care a relativizat toate valorile. Dar poate chiar de acolo vine mântuirea: mulți suferă de această situație care pare, în

definitiv, imposibil de îndurat. Numeroși oameni își regăsesc refugiul în droguri digitale pentru a scăpa, dar acestea nu rezolvă nimic ci, dimpotrivă, agravează problema, fiindcă rețelele de socializare contribuie masiv la descompunerea lumii.

Se constată de câțiva ani, întâi în SUA, apoi în Europa Occidentală, că multe persoane – majoritatea fiind adulți-tineri – se întorc către Biserica Ortodoxă și se convertesc la ea, căci își dau seama că ea este cea care a păstrat cel mai mult și cel mai bine creștinismul autentic și valorile sale datorită respectului pentru Tradiție, care o apropie în mod viu de credința de la începuturi, cea lăsată moștenire

Biserica Ortodoxă a păstrat cel mai bine creștinismul autentic și valorile sale datorită respectului pentru Tradiție.

de Hristos și de Apostoli, cea întreținută de Sfinții Părinți, cea întrupată de marii duhovnici ai epocii noastre, cea pe care o trăiesc credincioșii ortodocși cei mai implicați, laici și monahi. Prin exemplul pe care aceștia îl dau lumii printr-o viață curată, dreaptă și roditoare, creștinismul poate redeveni „molipsitor” și se poate răspândi din nou. ■

Interviu realizat de Arhimandrit Dosoftei Dijmărescu

MPV
2♥24

MARȘUL PENTRU VIAȚĂ

2♥24

EDIȚIA A 14-A

„Construim împreună pentru viață”

Marșul pentru viață 2024

Marșul pentru viață 2024 a încununat Luna pentru viață 2024, în cadrul căreia s-au desfășurat activități pro-viață în peste 1500 de localități din România și Republica Moldova.

Marșul pentru viață este cel mai mare eveniment pro-viață al anului, din România, și se organizează la nivel național de 14 ani, timp în care s-au realizat constant activități pro-viață în țara noastră. Continuăm să o facem!

Anul acesta, Marșul pentru viață și Luna pentru viață din România și Republica Moldova au mobilizat sute de mii de persoane pentru a celebra și ocroti viața, sub tema „Construim împreună pentru viață”.

Construim împreună o cultură a sprijinului pentru femeia însărcinată, a celebrării valorii și demnității fiecărei persoane din primul moment al existenței ei. Construim împreună o cultură a empatiei și a decenței, în care femeile însărcinate să poată împărtăși cu cei din jur, cu încredere și fără teamă, stările și problemele cu care se confruntă. Construim împreună o cultură a contribuției pentru o lume mai sigură și mai demnă. Construim împreună comunități de sprijin.

Un proverb spune că „este nevoie de un sat pentru a crește un copil”. Noi credem cu tărie că este nevoie de o comunitate responsabilă și empatică pentru a ocroti femeia însărcinată, ca să poarte și să-și nască pruncul în cele mai bune condiții.

Prin tema din acest an, ne-am propus să adresăm o invitație la conlucrare și colaborare în sprijinul femeilor însărcinate. Doar împreună putem avea impact solid în societate. Iar o construcție

durabilă se bazează pe schimbarea inimilor și pe împlinirea reală a nevoilor femeilor însărcinate. De aceea, prin activitățile desfășurate, am militat pentru creșterea responsabilității față de viața fiecărui copil, încă dinainte de naștere, și față de importanța sprijinirii mamei care îl poartă în burtică.

În țară, *Luna pentru viață 2024* a inclus acțiuni de sprijin pentru mame și copii, ateliere de povești și de creare de pancarte pro-viață, proiecții de filme, oferire de flori de Ziua Femeii, conferințe, ateliere, dezbateri ale tinerilor pro-viață, primul Quiz Live for Life, Gala Bunei Vestiri, crosuri și alte evenimente sportive, concerte, strângeri de fonduri pentru femeile în criză de sarcină.

Tema *Marșului pentru viață 2024* a fost inspirată de situația care a dus la trecerea la cele veșnice a Alexandrei Ivanov, din Botoșani, de 25 de ani, mamă a trei copii, căreia nu i s-au acordat la timp îngrijirile medicale necesare în urma unui avort spontan. Alexandra Ivanov a fost printre

organizatorii *Marșului pentru viață* în localitatea ei, a sprijinit tinere în criză de sarcină de când era în liceu și a fost o inimă a faptelor bune în comunitatea ei. Această ediție îi este dedicată ei și copilului nenăscut, chemându-ne pe toți la mai multă implicare.

Ne-am dorit ca amintirea Alexandrei să rămână și scrisă. Am stat de vorbă cu soțul ei, Gabriel Ivanov, într-un interviu pentru ediția de anul acesta a revistei „Pentru viață”. Cu emoție, dor, durere și dragoste, ne povestește despre Alexandra:

„Ceea ce mi-a atras atenția în mod deosebit la ea a fost faptul că avea o bucurie pe chip pe care nu o pot descrie în cuvinte. [...] Sursa bucuriei a fost credința în Dumnezeu și, implicit, apropierea de Biserică. Pe aceste valori am construit noi familia noastră. Prin faptul că vedea familia ca fiind cel mai înalt ideal, nu avea o menire mai mare decât de a fi mamă. Nu se plângea niciodată în legătură cu copiii, ci gestiona totul, deoarece asta era ceea ce își dorea, pentru noi, copiii fiind o altă sursă de bucurie”.

În ceea ce privește activitate pro-viață, „când era ceva de făcut, era mereu prezentă, uneori ducând flori, împreună cu alte fete, mamelor din Maternitate (de 8 Martie sau de Buna Vestire), ori la împărțit pliante cu materiale informative despre sarcină și despre cum pot fi ajutate femeile aflate în criză de sarcină, sau când era nevoie de dus alimente unor mame care aveau nevoie de sprijinul Pro Vita.

Mergând odată, Alexandra, la un centru maternal, a întâlnit acolo o fată care era de vârstă apropiată cu ea, care avea un băiețel nou-născut. A fost așa de impresionată de acea fată, care a preferat să stea în centrul maternal decât să renunțe la copil, încât s-a oferit să îi boteze copilul. Iar apoi, Alexandra a făcut împreună cu părinții ei toate demersurile necesare pentru ca acea fată să vină împreună cu copilul ei în casa părinților, unde locuia și ea [...] până ce a terminat liceul și s-a angajat, iar apoi s-a căsătorit”.

La finalul interviului, Gabriel ne încurajează să fim oameni: „Când nu uităm să fim oameni, atunci cu siguranță facem ce trebuie și când trebuie. Când uităm să fim oameni, viața nu mai are prioritate! Iar femeile însărcinate nu sunt altceva decât femei purtătoare de viață!”.

Să fim cu toții alături de fiecare femeie și fiecare copil, întinzându-ne mâna cu compasiune și unindu-ne forțele cu cei din jur, atunci când ei au nevoie.

Împreună, putem construi pentru viață! ■

Teodora Diana Paul,
președinta Asociației „Studenți pentru Viață” – București

Marșul pentru viață Suceava 2024

În ajunul Praznicului Bunei Vestiri, în 24 martie, s-a organizat *Marșul pentru viață* în localitățile sucevene Suceava, Rădăuți, Fălticeni, Vatra Dornei și Câmpulung Moldovenesc. Între partenerii acestui proiect s-au numărat parohii, instituții de învățământ, instituții publice și private și ONG-uri.

Înaltpreasfințitul Părinte Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, a acordat două distincții, în semn de recunoștință pentru modul în care primitorii lor și-au asumat valorile creștine și le-au promovat în mijlocul comunității lor. Astfel, domnul Vlad Plăcintă, inițiatorul și președintele Asociației „Salvează o inimă”, a primit cea mai înaltă distincție a eparhiei, Ordinul „Crucea Bucovinei”, iar doamna Aurora Pînzari, mamă a paisprezece copii, a primit Ordinul „Sfântul Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava”. ■

Bunica m-a iubit încă dinainte de a mă naște

Astăzi e sâmbăta din ajunul Floriilor. Ca în fiecare an, facem pomenire pentru mamaia Florica, căci mâine ar fi fost ziua ei. Tanti Rodica, sora mamei, a făcut de cu seară coliva și azi s-a dus cu ea la biserică, *să o citească părintele*. Apoi a venit la noi acasă și, împreună cu mama și tanti Frusinica, cea mai mică soră a lor, au început să împartă prin vecini pachetelele pregătite.

Copil fiind, observam toate acestea și mă întrebam de ce nu face mama coliva și de ce nu se duce mama cu ea la biserică. După încheierea acestui ritual, plecam toți spre cimitir, având cu noi altă împărțeață. Acolo se căuta un preot care să citească rugăciuni la mormânt. Tanti Rodica plângea de fiecare dată. Iar eu nu lipseam în niciun an, pentru că *trebuia* să mănânc colivă la măsuța de lângă mormântul bunicii. Mâncam, ca și cum aș fi fost împreună cu mamaia.

Astăzi, când au trecut mai bine de două decenii de când s-au întâmplat acestea, mă podidesc lacrimile în timp ce scriu aceste rânduri. Pe mamaia Florica nu am cunoscut-o niciodată, nu am nicio amintire cu ea, dar încă de când eram copil, pe ea am iubit-o cel mai mult dintre toți bunicii. Mă întrebam adeseori cum se poate întâmpla așa ceva, dar nu insistam atunci în a găsi răspunsul la această nedumerire.

Bunica a murit când eu aveam un an și trei luni. Am crescut privind tabloul ei care străjuia în casa bunicii și te întâmpina chiar de la intrare. Era același tablou pe care l-au folosit și la înmormântare.

Tata povestea despre mamaia, soacra lui, numai lucruri bune. De obicei, mai există disensiuni între ginere și socri, dar pe tata l-am auzit vorbind întotdeauna numai de bine despre mamaia. Îmi spunea mereu că era o femeie cu foarte multă cumișenie

și discreție, care iubea și ajuta necondiționat.

După nașterea mea, mama s-a întors la serviciu destul de repede, iar eu rămâneam cu bunica. Într-o zi, mama mi-a mărturisit, cu o ușoară tristețe, că se necăjea pentru că ajunsesem să îi spun bunicii „mamă”, din moment ce stăteam atât de mult cu ea.

Bunica se simțea rău mai demult; o durea mereu spatele. Parcă Dumnezeu a ținut ascunsă boala ei... La scurt timp după nașterea mea, bunica a aflat că are cancer la plămâni, în ultimul stadiu, și că nimic nu se mai poate face din punct de vedere medical. Pe patul de moarte fiind, se ruga să mai trăiască „măcar să îl văd pe Alexandru la școală”. Spre mângâiere, Dumnezeu i-a arătat că voi ajunge să merg la școală. Căci într-o zi, pe când afară ploua, am ieșit desculț din casa părintească, am mers pe prispă până la casa bunicii, am luat o carte în mâini și, stând lângă patul bunicii, mă

faceam că îi citesc din ea, gângurind în limba mea.

Din aceste relatări ale părinților, să fi răsărit dragostea pentru mamaia Florica? Nu, ci acestea doar au întărit-o. Atunci, cum de o iubeam pe bunica, pe care nu o cunoscusem, mai mult decât pe bunicii pe care îi aveam încă lângă mine la acea vreme? Dragostea mea a fost răspunsul firesc al unui suflet curat de copil la dragostea pe care bunica a purtat-o pentru mine.

Pentru că, așa cum am aflat mai târziu, până a vrea să mă vadă la școală, bunica a vrut cu tot dinadinsul ca eu să mă nasc. Când medicii îi spuneau mamei că nu ar trebui să mai aibă copii, bunica îi spunea că o va ajuta ea să crească pruncul. Nu am îndrăznit niciodată să o întreb pe mama dacă ar fi făcut avort, dar știu că bunica m-a iubit încă dinainte de a mă naște. ■

M. A.

Darul de a fi mamă este un dar dumnezeiesc

*Medic Petru Nedelciuc,
șeful secției Obstetrică și Ginecologie, Spitalul Clinic Bălți*

România și Republica Moldova sunt în primele zece țări din lume în ceea ce privește numărul de avorturi raportat la populație, ambele state având mai mulți copii care și-au pierdut viața înainte de naștere decât populația din prezent. Statele comuniste au privit avortul nu ca ceva decisiv pentru viețile unui copil și a unei femei, ci ca un instrument prin care se controlează demografia, în interesul statului. De aceea, au legalizat avortul sau l-au restricționat în funcție de interesul de moment. Dar, pentru cei care au dorit să fie onești cu privire la viața copilului nenăscut și la efectele avortului asupra femeii, drumul spre adevăr exista și ei l-au urmat. Răspunsurile de mai jos sunt ale unui doctor basarabean care a asistat, până în prezent, peste 10.000 de femei să nască.

Vă rugăm să ne spuneți cum au fost copilăria și adolescența dumneavoastră, din perspectiva alegerilor de viață din tinerețe.

Copilăria mi-am petrecut-o într-o familie numeroasă de țărani, cu multe greutăți și neajunsuri, dar cu o mare dorință de a învăța și a reuși în viață. Deoarece părinții nu au putut să-și continue studiile, pentru că a fost perioada foametei și nu cunoșteau limba rusă (s-au căsătorit în 1945), au

încercat (și au reușit) să se împlinească prin copiii lor. Am fost, deci, crescuți cu conștiința că doar prin învățătură ne putem realiza.

Ce v-a făcut să alegeți medicina?

Am mers la medicină, fiind susținut și îndrumat de sora mea, care deja absolvise facultatea de medicină, și de fratele mai mare, și el student la medicină. Ulterior, și fratele mai mic a mers la

medicină. Să luăm în calcul că atunci, ca și acum, a fi student la medicină era deja o performanță!

De ce ați ales ginecologia?

Ginecologia era o specialitate pe care o puteau alege doar studenții cu rezultate foarte bune la învățătură. În acest context, am fost convins de profesorul meu de obstetrică să-mi aleg această specialitate, în detrimentul chirurgiei. Am avut dreptul de a alege, dar a fost necesar să fiu convins. Nu mă vedeam la acel moment obstetrician-ginecolog.

Ce părere aveți despre avort la început, în facultate și în primii ani la spital?

Avortul în Uniunea Sovietică, ca și în România la acea vreme, în 1985, era o metodă de dirijare a natalității. Metodele contraceptive, practice, nu se utilizau, așa că era o procedură zilnică.

Ați avut discuții cu alți colegi, studenți sau doctori, pe această temă?

Discuțiile și abordarea critică a acestei proceduri au apărut pe parcurs, după conștientizarea faptului că avortul este responsabil de dezvoltarea infertilității, a sechelelor precoce și tardive pentru sănătatea femeii, că are un impact nefavorabil asupra nivelului moral-social al femeilor, dar și al tău, ca medic. Apare senzația, inițial, apoi conștientizarea că ești făptașul unui mare păcat!

Cum a fost primită decizia dumneavoastră de colegii doctori?

A fost o decizie acceptată și adoptată pe parcurs de mai mulți colegi, eu nefiind primul. Acum, majoritatea colegilor, cel puțin două treimi, nu practică avortul!

Ce este pentru dumneavoastră un copil nenăscut? Dar o femeie însărcinată?

Un făt, un copilul nenăscut, este deja un Om!

Iar o femeie însărcinată este o mamă, care în curând va mai da naștere unui copil, iar acest Dar, darul de a fi mamă, este un Dar Dumnezeiesc!

Ce considerați că are cel mai mult nevoie o femeie însărcinată?

De susținerea familiei și a societății, ca să conștientizeze că acest dar, darul de a da naștere unui copil, este ceva suprem.

Ce lucruri ar trebui să facă și de ce să se ferească doi tineri care se gândesc să se căsătorească?

Să se cunoască bine, până a lua o decizie referitoare la o relație mai apropiată, care ar presupune relațiile sexuale și probabilitatea apariției unei gravidități. Iar, în momentul în care decid să se căsătorească și nu folosesc metode contraceptive, survenirea unei gravidități să fie primită doar cu bucurie!

Ce ține o familie unită? Și ce o dezbină?

Dragostea, credința, echilibrul psihologic sănătos unesc o familie. Viciile, lipsa responsabilității, lipsa credinței duc la dezbinarea familiei. Copiii, în majoritatea cazurilor, țin o familie mai unită!

Cum vă raportați la viața veșnică?

Educația mea ateistă și-a pus amprenta asupra felului meu de a fi. Și, cu toate că eu conștientizez că există viață veșnică, trebuie să lupt zilnic cu mine însumi pentru a putea menține acel sâmbure de credință în viața cotidiană.

Ce înseamnă România?

România pentru mine înseamnă țara natală! Țara în care s-au născut părinții mei și despre care ne vorbeau doar pe șoptite, dar mereu ca fiind ceva frumos și maiestuos. Țara care ne ajută să nu ne simțim abandonați și marginalizați.

Țara copiilor mei! ■

Aș prefera să dai trei pase de gol, nu trei goluri

Alexandru Tudor

Alexandru Tudor, arbitrul român cu cele mai multe meciuri din Liga I, arbitru FIFA în 2001–2016, explică fundamentele performanțelor sale și, mai ales, ale onestității în sport și verticalității în viață.

Regăsiți în copilăria și în adolescența dumneavoastră principiile după care vă ghidați la maturitate?

Da. Am fost crescut de un bunic născut la Sucevița, militar de carieră, care mi-a imprimat niște principii de disciplină și de ordine foarte clare. Regăsesc principiile respective în fiecare lucru pe care îl fac bun. Știu că el a învățat toate treburile astea și din familie, o familie săracă dintr-o comună din nordul Moldovei, și a întărit aceste principii în pregătirea lui din armată. Lucrurile astea mi-au adus o anumită eficiență în abordarea tuturor lucrurilor pe care le-am făcut în viață. Simt că fără ordine – ordinea e de la Dumnezeu – nu poți face nimic cu adevărat bun.

Cum ar putea un adolescent să evite să transforme marii sportivi în idoli? Mai ales că în adolescență nu ai capacitatea să vezi dincolo de imaginea publică, ce face o anumită persoană în spațiul ei privat.

Cred că asta se și încearcă cu marii sportivi, să îi transforme în idoli. Dar nu îi vor privi așa dacă au o îndrumare duhovnicească, dacă au pe cineva în familie care este în stare să îi ajute să înțeleagă lucrurile acestea, nu dintr-o dată. Și eu mă uitam la acești idoli ca la ceva extraordinar de mare, în copilărie, în adolescență, chiar și în tinerețe. De aceea, lucrurile trebuie construite treptat. Dumnezeu îngăduie această maturizare, Dumnezeu îngăduie ca acești copii să fie crescuți

treptat, ca în orice proces de maturizare. Dar noi avem datoria să le spunem că sunt idoli și că pot greși atașându-se de ei în acest mod. Nu știu cât vom reuși să îi facem să conștientizeze aceasta la adolescență. Trebuie să încercăm și, cu ajutorul Dumnezeu, se poate.

Ați vorbit despre capacitatea sportului de a întări voința. Credeți că sunt și alte virtuți ale omul lăuntric care pot beneficia de sport?

Eu cred că Dumnezeu te poate crește, pe baza talanților pe care îi ai, prin orice metodă, chiar și prin cădere. În sport, cu siguranță poți dezvolta mult mai multe dintre capacitățile sau potențele pe care Dumnezeu ți le-a dat. Spre exemplu, altruismul îl poți dezvolta foarte mult într-un sport de echipă. Capacitatea de concentrare de care ai nevoie în orice faci, că e muncă sau ceva în slujba lui Dumnezeu. Sunt foarte multe virtuți ce pot fi crescute în sport. Nici nu știu dacă lista e limitativă. Cred că orice poate fi crescut. Dumnezeu are capacități pe care eu nici măcar nu le bănuiesc. Și atunci, nu pot să spun că e ceva ce nu poate fi dezvoltat.

Puteți să ne dați un exemplu concret din istoria sportului prin care putem învăța un lucru folositor pentru viața duhovnicească?

Îmi vine în minte exemplul celui mai mare rezultat al echipei naționale a României de fotbal, din anul 1994, când antrenorul echipei naționale de atunci a avut sprijin de la Dumnezeu, prin intermediul soției sale și al duhovnicului, și a avut cele mai importante rezultate din istoria fotbalului românesc. A ajuns până aproape de locul cinci din lume datorită faptului că a avut acest sprijin. Sunt multe situațiile de sprijin ale momentului respectiv, dar eu vă amintesc doar două. Cu două zile înainte de jocul cu Argentina, cel mai important jucător al lor, Maradona, a fost suspendat. Apoi, la conferința de presă de după acel meci, domnul Anghel Iordănescu a fost întrebat care este secretul acestei echipe. Și atunci el a spus: secretul acestor rezultate, secretul acestei echipe, este rugăciunea părintelui Ilarion Argatu. O femeie bătrână s-a dus la părintele Ilarion Argatu și i-a spus: „Părinte, știți, v-a dat la televizor”. „Pe mine?” „Da, uite, antrenorul echipei naționale a spus treaba asta”. „I-am spus să nu spună. Va pierde”. Deci lucrurile sunt foarte clare pentru mine. Și cred că oricine știe

istoria respectivă și detaliile acestea își dă seama că Dumnezeu intervine atunci când este chemat.

Eu, personal, am nenumărate experiențe în sensul acesta, pe care nu aș vrea să le detaliez în mod special. Dar sunt convins că, atunci când Dumnezeu este solicitat în mod direct sau prin sfinții Săi, El acționează. Am văzut asta, sunt convins de asta, am trăit asta.

În ce măsură credeți că sufletul poate să rămână într-o așezare bună practicând artele marțiale ca sport?

Trebuie să spunem lucrurilor pe nume. Acestea țin de templele idolești estice, din Orient, și au duhuri de acolo. Duhurile acestea nu sunt duhuri de la Dumnezeu. Cunosc oameni care, ajungând la Sfânta Spovedanie, au mărturisit că se simt în continuare influențați de puterea acelor duhuri și că suferă pentru asta, așa încât nu recomand nici unui copil, nici unui tânăr practicarea artelor marțiale. *Marțial* înseamnă războinic. Războinic nu este Duhul lui Dumnezeu. Singurele pe care poți să le războiești sunt duhurile cele necurate, prin rugăciune.

În generațiile millennials și alfa există o mai mare înclinație către a defini adevărul și binele ținând foarte mult cont de simțirea și emoțiile personale. Cum credeți că pot fi echilibrate acestea, având în vedere faptul că omul, pentru a trăi în armonie cu ceilalți, trebuie să țină cont și de ceilalți, nu doar de el?

Ca să ajungem la lucrurile de calitate, trebuie să mergem la reperatele perene, la ceea ce a fost întotdeauna. Atunci când Pilat a întrebat „Ce este

adevărul?”, întrebarea care ar fi avut un răspunsul corect ar fi fost „Cine este Adevărul?”, cu „A” mare. E nevoie să căutăm repere puternice, curate, care să ne sprijine întreaga viață, și să nu căutăm doar la noi, pentru că asta ne duce către egoism, către a ne raporta doar la noi, la simțirile noastre care nu sunt întotdeauna adevărul. Realitatea adevărată o găsim raportându-ne la regulile pe care se bazează Ortodoxia dintotdeauna. Dacă vrem să avem cu adevărat sprijin, trebuie să căutăm acolo unde trebuie: la Hristos. Putem face asta cu toții? Dacă vom face așa, vom ajunge să înțelegem exact pe unde să o luăm. Dacă ne raportăm la chestiuni false, așezate doar ca să fie frumoase sau să păcălească – lucruri pe care le vedem foarte des în ziua de astăzi – ne vom păcăli. Ce vrem? Să ne luăm doar după noi sau să avem determinare în a căuta ceea ce este bun? Toți avem acest extraordinar instrument al discernământului, simțim ceea ce este bun. Să nu ne lăsăm păcăliți, ci să mergem cu hotărâre către ceea ce simțim cu adevărat, în profunzime, în inimă, că este bun.

În meseria pe care ați practicat-o, arbitrajul, ați cerut ajutorul lui Dumnezeu pentru a soluționa corect situațiile care pot apărea, uneori foarte dificile și care au un impact foarte mare?

Da. Am primit la un moment dat două răspunsuri de la un părinte harismatic. Pur și simplu le-am simțit ca venind de la Dumnezeu în mod direct. Am fost chiar șocat de modalitatea în care au apărut răspunsurile în fața mea. Eram trei arbitri, în noaptea, în fața unui monah din Sfântul Munte, pe care l-am întrebat: „Noi, arbitrii, ce trebuie să facem?”. Și mi-a răspuns în felul acesta – de fapt, Dumnezeu a răspuns prin gura lui –: „Dumneata știi ce înseamnă Liturghie? De la laos – popor, și ergon – lucru, muncă. Înseamnă slujbă de obște, muncă socială. Ce fac eu

în Altar, faci dumneata pe teren. Ai datoria să te pregătești ca un preot, să te spovedești, să te împărtășești la fiecare joc pentru a duce Duhul lui Dumnezeu acolo. Să te rogi pentru jucători, pentru spectatori, pentru colegi, pentru antrenori, pentru toată lumea care participă”. În momentul acela am rămas trăznit. Dar mi-am dat seama că acesta-i adevărul. Iar mai târziu, după un an sau doi de zile, când am avut nevoie de clarificări, l-am întrebat: „Părinte, dar explicați-mi, iertați-mă, sunt situații foarte dificile pe care nu reușesc să le văd perfect sau sunt extrem de interpretabile”. „Cereți asistența Duhului Sfânt. Spuneți rugăciunea *Împărate Ceresc*, ca să vă lumineze Dumnezeu în momentele respective”. Pentru mine, acestea sunt răspunsuri dumnezeiești.

Cum ați văzut viața de familie înainte de a vă căsători?

Prin exemplul foarte puternic al bunicilor, care aveau o trăinicie, o statornicie, o hotărâre extraordinară. Și părinții tatălui meu, și părinții mamei mele erau niște oameni foarte hotărâți, ancorați în principiile vechi. Oameni crescuți la Sucevița sau în Munții Apuseni. Oameni cu principiile în sânge. Pentru ei, lucrurile trebuiau făcute clar, bine, hotărât, curat. Și asta nu o trăiau în vorbă, ci o exercitau în tot ceea ce făceau. Lucrurile acestea sunt cele pe care eu le văd ca esențiale în familie. Astăzi ni se propovăduiesc lucruri false. Iar noi suntem uneori bulversați, văzând ideile respective, dar simțim care sunt lucrurile adevărate, de valoare, dacă le cercetăm, dacă ne punem discernământul la lucru.

Ce vi se pare cel mai dificil în viața concretă de familie ca să mergeți cu bine mai departe?

În viața concretă de familie cel mai greu lucru este să te smerești – ca în orice alt lucru, ca în orice altă parte a vieții. Dar, dacă reușești, faci ceea ce Hristos îți cere. Și atunci apare pacea în familie. Și vin toate celelalte rezultate bune.

Vedeți o specificitate a bărbatului, respectiv a femeii, unul față de altul și față de copii? Adică niște vocații generale, căci nu sunt toți bărbații sau toate femeile la fel.

Este evident că bărbatul are niște virtuți și femeia are alte virtuți. Încă din Scriptură citim lucrurile acestea. Dacă vrem să le înțelegem și să le aplicăm,

atunci bucuria care va veni în inima noastră va fi mare. Fiecare trebuie să-și facă partea lui. Dacă eu încerc să fac partea pentru care nu am fost pregătit, atunci lucrurile nu pot fi făcute bine. E ca și cum m-aș apuca de o meserie pe care nu o cunosc. Mai mult, când Dumnezeu a dat talentul respectiv celuilalt, eu nu o să îl fac atât de bine precum celălalt. De exemplu, femeii i-a dat dragoste; cum pot eu, bărbat, să nasc un copil, să-l cresc în primele etape ale vieții lui, când eu nu am talentul respectiv? Cum poate o femeie să conducă, atunci când ea nu este dăruită pentru asta? Ea este dăruită pentru sensibilitate, pentru dragoste, pentru familie, pentru lucruri stabile, nu pentru luptă.

Lucrurile sunt foarte clar determinate pentru fiecare dintre noi, cu specificul fiecărei persoane în parte. Dar trebuie să vedem realitățile. A da la o parte minciuna este un semn de maturitate. Nu putem să ne mințim și să spunem că e bine să facă bărbatul ce trebuie să facă femeia sau că așa e modern. Modernitatea, în această accepțiune, pentru mine este un eufemism al falsului. Eu nu caut modernitatea, ci caut lucrurile de calitate. Simt că acelea mă împlinesc. Simt că acelea îmi dau odihnă sufletească. Tihnă. Dar cine mai vorbește de aceste principii în afară de Biserică, în afară de cei care vor să trăiască cu adevărat, cu sufletul împlinit, cu pace, în Biserică, în Ortodoxie, întru Hristos.

Cum Îl priviți pe Mântuitorul Iisus Hristos? Pe Maica Domnului?

Este foarte grea întrebarea. La un moment dat, un preot care a mers în Sfântul Munte, după niște experiențe extrem de puternice și de dure acolo, când s-a întors la parohia lui, s-a așezat pe solee, duminica, înainte de slujbă, și a spus așa: „Vă rog să mă iertați, eu nu am știut cine este Dumnezeu înainte să ajung în Sfântul Munte”. Așa spun și eu: eu nu am știut cine este Maica Domnului înainte să ajung în Sfântul Munte. Pentru mine, Maica Domnului este dincolo de cuvinte.

Iar despre Domnul Hristos, nu cred că există cineva care poate să-L definească în toate atribuțiile Lui. Dumnezeu este de necuprins. Eu nu pot să-L cuprind în cuvinte.

Care sunt sfinții de care vă simțiți mai apropiat?

Da. Acum îmi vin două exemple în minte. Este vorba despre Sfântul Mina, care a făcut nenumărate lucruri pentru mine și care este întotdeauna

cu mine. Chiar sunt atașat de biserica cu hramul Sfântului Mina din București. Și Sfântul Ioan Iacob Hozevitul, pe a cărui icoană e scris așa: „O, om! Ce mari răspunderi ai/ De tot ce faci pe lume,/ De pilda ce la lume dai,/ Că ea mereu spre iad sau rai,/ Pe mulți o să-i îndrume”.

Ați văzut sportivi talentați ratându-și potențialul? Ce a dus la aceasta?

Am văzut și cred că lipsa asumării mature a dus la aceasta. Adică n-au avut lângă ei un pedagog, n-au avut lângă ei un părinte duhovnicesc, n-au avut lângă ei un om matur care să le arate care este traiectoria corectă. N-au avut, poate, principii în educația lor, principii adevărate.

Ați văzut sportivi care au avut mai puțin talent, dar au reușit mai mult decât alții cu mai mult talent? Și cum au reușit aceasta?

În general, talent există în toți, mai mult sau mai puțin. Dar, de reușit, reușesc aceia care pun toată puterea lor, sufletească, mentală, fizică, în slujba obiectivului. Adică jertfesc. Oferă. Luptă. Muncesc cu adevărat.

În SUA, sunt sportivi care se manifestă public foarte ferm în probleme importante de credință, fără să se teamă de pierderea unor fani care sunt de altă părere. De exemplu, Tim Teabow, jucător de fotbal american, a făcut un clip pro-viață ce a fost difuzat în pauza de la Superbowl 2010, cel mai urmărit eveniment sportiv de la ei. Și la noi în țară sunt sportivi, antrenori și manageri etc. din sport care au astfel de convingeri. Ce credeți că le lipsește de nu își fac publice convingerile de viață?

Educația mărturisirii. Dacă noi am lua exemplele sfinților, dacă am trăi cu adevărat dragostea pentru Sfântul Gheorghe sau pentru Sfântul Dimitrie sau pentru Sfinții Mucenici sau pentru Sfinții Mărturisitori, ai noștri, adică Ortodocși, atunci am face ca ei. Pentru că, de fapt, asta ne arată ei: așa trebuie să vă trăiți viața, mărturisind. Mărturisind adevărul. Trebuie o anumită educație, o anumită fibră sufletească, o anumită tărie, să spui ce este corect.

La școala la care eu lucrez împreună cu tinerii, ei dau mâna, dar rar se uită în ochii tăi. Dau mâna, dar rar strâng mâna. Dau mâna, dar nu comunică cu tine. Comuniunea este un lucru pe care ei îl învață mai puțin. Și atunci, eu le spun: „Dacă vrei să dai mâna cu mine, trebuie să te uiți la mine!”. Și le rețin mâna. Dacă vrei să dai mâna și să arăți cine ești, strânge-mi mâna. Dacă vrei să te comunici pe tine, începi prin această strângere de mână. De ce? Pentru că trebuie să vezi cu cine vorbești. Pentru că trebuie să arăți prin privire cine ești. Lucrurile acestea trebuie exercitate. Trebuie făcut exercițiul ca să le crești, ca să te comunici pe tine, ca să mărturisești. Și personal, și în public.

Lumea sportului este marcată de considerarea relației intime ca o plăcere de dorit care nu e legată de familie sau de copii. Credeți că e posibil să se schimbe această atitudine în viitor?

Lumea sportului ține de lumea idolilor. Este cercul din lumea antică. Dați-le circ și pâine și stăpâniți noroadele. Dacă vrem să fim cu adevărat puternici, sufletește, mental, odihniți, atunci să ne ocupăm de

lucruri reale, de viață curată. E greu să-i spui unui copil să nu se uite la sport, dar trebuie să-i arăți care sunt înșelăciunile, pentru că el nu are discernământul de a le vedea, așa cum le vede un adult. Noi am trecut prin ele, înțelegem ceva mai mult decât ei, înțelegem mai puțin decât bătrânii, decât înțelepții, decât sfinții, și atunci trebuie să-i punem pe o traiectorie corectă. Poate reușim chiar să-i ducem către Sfântul Apostol Pavel, care vorbește în mod explicit despre lucrurile acestea și vorbește din inspirație dumnezeiască. Dacă îi apropiem de adevăr, facem ceea ce este bun. Nu spun că vom reuși cu toții, dar datoria mea este să fac ce este în dreptul meu.

Cum poate un sportiv să păstreze dragostea de semeni, având în vedere că în sport se confruntă cu alți semeni?

Un sportiv care are principii adevărate, sădite în familie, sădite de duhovnic, sădite în Biserică, în Ortodoxie, poate să trăiască dragostea, poate să trăiască altruismul, poate să trăiască cu adevărat și acolo, chiar dacă nu deplin. Eu i-am spus băiatului meu: aș prefera, dacă ai ajunge în finala Champions League, să dai trei pase de gol, nu trei goluri, ca să fii altruist, să arăți că ești om și să faci bucurie celorlalți.

Un gând de final?

Plinirea tuturor bunătăților, Tu ești Hristoase, Dumnezeu nostru, umple de bucurie și de veselie sufletele noastre și ne izbăvește ca un bun și miostiv și de oameni iubitor! Amin. ■

Interviu realizat de Arhimandrit Dosoftei Dijmărescu

1. Ce îl definește pe Sfântul Ștefan cel Mare?

2. Care este importanța Sfântului Ștefan cel Mare pentru prezent și viitor?

1. Fără îndoială, Ștefan cel Mare este cea mai complexă și luminoasă figură a Evului Mediu moldovenesc. Ba chiar a întregului Ev Mediu românesc, așa îndrăzni să spun. Un domn longeviv, care a avut timp să construiască, să aspire, să aștepte, să culeagă roade, să repare, să greșească și să construiască din nou. Un domn pragmatic, chibzuit și îndrăzneț deopotrivă, un iscusit strateg, un războinic curajos, un fin diplomat, un monarh pios, un ctitor neobosit... și enumerarea ar putea continua urmând conturul unei figuri intrate deja în legendă. Dincolo de toate, un om al timpului său, perfect sincron cu vremurile și totuși ridicându-se deasupra lor. Pentru istoricul din mine, Ștefan cel Mare înseamnă totodată și rafturi întregi de bibliotecă, documente de arhivă, monumente și imagini medievale, un vast câmp de cercetare, de provocări profesionale și, nu în ultimul rând, spiritul unei conferințe la care țin mult. Ștefan cel Mare mai înseamnă pentru mine și un foarte firesc (deși deloc lesne de explicat) sentiment de acasă.

2. Ștefan cel Mare este o prezență statornică într-o lume mai schimbătoare ca nicicând, este punctul ferm între nisipuri mișcătoare, este ancora care nu lasă trecutul să se îndepărteze. Nu orice fel de trecut însă, ci unul perfect consonant cu valorile Evului Mediu european, un trecut cu care cei care îl cunosc se identifică cu mândrie. Un trecut care ne definește într-un sens plin și care se strecoară tăcut, dar hotărât în urzeala prezentului. Un trecut pe care îl purtăm înăuntrul nostru, în lumea noastră. Cu jumătate de veac în urmă, pentru bunica mea și femeile din satul ei, această identificare însemna să treacă pădurea în fiecare an în pelerinaj, pe 2 iulie, pentru a da pomană celor veniți la mormântul lui Ștefan cel Mare. Firesc,

Costin Petrescu, litografie, 1904

așa cum viii fac pomană pentru adormiții din familia lor. Pelerinajul continuă și astăzi, mulțimi de creștini îl colindă pe Ștefan în fiecare iarnă, drumeții care cutreieră potecile de munte pe *Via Transilvanica* pornesc de la Putna sau sfârșesc aici, iar oamenii locului numesc ruta ce leagă Ardealul de Bucovina drept „drumul lui Ștefan cel Mare”. Cum se va croi viitorul nu știu, dar cu siguranță va fi statornic în a perpetua memoria lui Ștefan cel Mare.

Lector univ. Elena Firea,
Facultatea de Istorie și Filosofie
a Universității Babeș-Bolyai
din Cluj-Napoca

1. Sfântul Ștefan cel Mare pare a fi avut vocația biruinței prin credință. Toate victoriile acestuia poartă pecetea unor credințe interioare, care se vor fi potențat reciproc (în sine, în oștenii săi, în Țară și în Dumnezeu). Victoriile sunt doar banale și cinice nume șterse ale virtuților, teacă ruginită pentru săbii invincibile. Sub semnul credinței, Ștefan va fi biruit totul. Credințele sale au fost puternice și au construit. Credințele sale au reconvertit și reconfigurat din temelii lumea din jurul său. Credințele sale au tulburat și înnoit temeliiile acestei lumi. Credințele sale au schimbat frontiere fizice și mentale, au ținut sabia dreaptă în numele țării, au creat caractere, au învins frici, au schimbat destine. Credințele lui par a nu fi cunoscut frica. Credințele lui par a nu fi cunoscut moartea. O „simplă” vizită la Putna este elocventă în acest sens. Însă la Putna orice „vizită” se produce sub despoția/promisiunea revenirii obligatorii...

2. Modelul românului desăvârșit se preumblă prin istoria noastră căutându-și recunoașterea. Câteodată ia forma păstorului curajos, câteodată pe cea a țaranului mucalit. Când se

întrepează totuși, obosit de chipuri și figuri colective, acesta pare a se regăsi fără rezerve în Sfântul Ștefan cel Mare. Când vom avea cu adevărat nevoie să ne reconfigurăm libertățile sub semnul magic și mitic al unui model, al unei figuri tutelare, puii păsării cu clonț de rubin vor găsi fără preget la Putna urmele pașilor săi. Deocamdată e noapte. Deocamdată pasărea cu clonț de rubin ciugulește nepăsătoare din resturi de istorie.

Dorin Popescu,
fost Consul general interimar al României la Cernăuți

1. Cu siguranță cea mai rezistentă osteneală din întreaga Istorie a Românilor de a rămâne pururea viu, pururea Voievod, pururea Sfetnic, toate aceste Virtuți negreșit oferindu-i meritos loc de frunte până și în fața lui Dumnezeu. În adevărata noastră istorie, Ștefan cel Mare nu este „o întâmplare”! Nici „la întâmplare”! Chipul și caracterul său se lasă remarcate exact în momente de răscruce. Într-o viață de om, el a zidit Eternitatea Neamului Românesc, lăsându-i ca strajă Salba de Mănăstiri, statornică la veghere. Sfântul Ștefan cel Mare a devenit „Podul de Flori” între Putna și Restul Lumii.

2. Atât timp cât ne mai botezăm copiii cu numele Ștefan și atât timp cât toate drumurile ne duc spre Putna, menirea Sfântului Voievod este înfăptuită. La fel cum este tămăduitor să văd, să admir prin Bibliotecă că mai există tineri care caută prin tipărituri de istorie Modele de Curaj. Poate grație acestui fapt, cărțile despre Sfântul Ștefan cel Mare nu îngăduie prafului să li se aștearnă pe copertă. Suntem moștenitori ai unei Istorii cu Demnitate. Ne privește pe fiecare în parte cât din Ea vom reuși să lăsăm Generațiilor care vin.

Dorina Popescu,
jurnalist, româncă din Cernăuți

1. Sfântul Ștefan cel Mare a trăit într-un areal geografic cu o arhitectură în care predomină liniile curbe, molcome, rotunjite, blajine. Peste acest areal se construiește spațiul istoric al Bucovinei, unde liniile se îmbină într-o armonie perfectă. De aceea, oamenii de aici au în interior un echilibru, o ținută care îmbrățișează un caracter puternic. Acest loc îl definește pe Sfântul Ștefan cel Mare. Este un duh al locului care își pune amprenta pe caracterul, tăria și vrednicia lui.

Cel mai bine putem exprima ceea ce îl definește parafrazând cuvintele criticului și istoricului literar Alex Ștefănescu: „Sfântul Ștefan cel Mare a existat! Chiar a existat, nu este un personaj de legendă”. Faptele voievodului au fost atât de mari,

încât suntem înclinați să credem că el este o legendă a ținutului Bucovinei. Dar el *este*, pentru că spiritul Sfântului Ștefan cel Mare dăinuie și azi în acele locuri binecuvântate. *Este* prezent peste tot, în fiecare oraș, sat, pretutindeni numele său este pomenit cu recunoștință.

Să nu uităm că Sfântul Ștefan a ctitorit 44 de biserici, Putna fiind „Jerusalimul neamului românesc”, așa cum spunea Mihai Eminescu. În acest sfânt lăcaș se găsește și mormântul Domnitorului. Doar locurile deosebite pot da naștere oamenilor deosebiți! Ne gândim la Bucovina și ne gândim la Mănăstirea Putna. Sfântul Ștefan cel Mare a fost o personalitate providențială pentru perioada în care a trăit: oștean, care și-a apărat țara, om politic, conducător, creștin, cărturar. Cu toate acestea, el avea o normalitate care l-a făcut să dăinuie peste veacuri. Și după moarte, a adunat la mormântul lui români de pretutindeni, în cea faimoasă „Serbare de la Putna” din 15 august 1871, unde tineri studenți, precum Eminescu și Slavici, au dorit să reînsofletească lupta pentru unire a românilor. Cât a trăit, Sfântul Ștefan cel Mare a înfăptuit lucruri mărețe, dar și după moarte i s-a simțit prezența – prin spiritul lui de dreptate – în momentele decisive ale istoriei noastre.

2. Sfântul Ștefan cel Mare a fost un om complet. Și-a apărat țara, a stabilit legături diplomatice cu țările apusene, a ctitorit biserici. A fost ceea ce putem numi cu adevărat *un model*. Viețuitorii Mănăstirii Putna ostenesc, transmit și mențin viu spiritul Sfântului Ștefan cel Mare. Despre transmiterea tradițiilor și învățămintelor oamenilor de mare anvergură către cei de astăzi s-a vorbit pe larg la Colocviile de la Putna. Este acolo o efervescență, sunt pași ce deschid un orizont de comunicare a lucrurilor valoroase către tineri, prin temele de înaltă ținută, dezvoltate de personalități recunoscute ale culturii române. Există și o deschidere către artă, prin Sala de expoziții „Dan Hăulică” unde, prin limbajul picturii, al artei, se transmite către generațiile tinere cultul pentru frumos. Este un loc de meditație, de educare a ochiului și a minții, în care se insuflă tinerilor dragostea pentru cunoașterea istoriei României, în mod special pentru perioada domniei lui Ștefan cel Mare. Spiritul Domnitorului moldav reușește, peste atâtea veacuri, să adune energiile românești și spiritul european în acest loc, reprezentând o punte temporală între tradiție, prezent și viitor. ■

Prof. univ. Dacian Andoni,
artist plastic, Facultatea de Arte și Design
a Universității de Vest din Timișoara

Răbdare, perseverență, creativitate și multă dragoste

Monica Șerbănescu

Doamna Monica Șerbănescu este fondatoarea și directoarea Școlii private „Anastasia Popescu” din București. În cele ce urmează, ne răspunde la câteva întrebări privind parcursul formator și profesional.

Cum a fost copilăria dumneavoastră? Ce gândeați despre educație când erați adolescentă?

Am avut părinți exemplari, onești, iubitori de familie, dăruitori muncii, cum rar am mai întâlnit oameni, dar dozând într-un mod greu de explicat lucrul, cu răgazul dedicat celor dragi, cu o casă deschisă tuturor, unde, în ciuda traiului nostru mai degrabă

modest, oricine găsea loc la masă, oricând, mai ales că bunica paternă, atât cât a trăit, ne aducea ca prin miracol bunătați aburinde, preparate *ad-hoc*, chiar și pentru musafirii nepoftiți, dar întotdeauna bine veniți.

Am crescut într-o zonă a Bucureștiului care acum are un anume *nimb de glorie*, dar care pe atunci era o simplă *mahala*, cum îi plăcea tatălui meu să o numească, aflată în perimetrul cuprins între Piața Domenii și Calea Griviței, ceea ce îmi permitea ca, în adolescență, să merg la Mănăstirea Cașin, pentru ca apoi să pot citi, pe o bancă, în Herăstrău, versuri din Ovidiu, chiar lângă statuia poetului. Plecarea din acel cartier, de teama demolărilor, a fost pentru noi toți o deșurădăcinare.

Deși nu am sentimentul trecerii timpului, raportându-mă la mine, atunci când fac această trecere în revistă a îndeletnicirilor unei fete din anii '60 realizez ce distanțe separă de fapt copiii de atunci de cei de azi. Cum singura reală distracție erau cărțile, eu citeam fără întrerupere, ajungând ca, după ce am epuizat biblioteca părintească, să iau de la biblioteca de cartier și câte două cărți pe zi, spre disperarea doamnei bibliotecar care mi-a spus că nu-mi mai dă decât una singură.

Așteptam mereu întâlnirile cu oameni de

Sus și în medalion: Anastasia Popescu (Mama Sica)

la care să am ce învăța și, Îi mulțumesc lui Dumnezeu, chiar am avut mereu parte de mentori absolut străluciți! Am înțeles cât de important poate fi un profesor în existența noastră, dacă este *bun*, în sensul buneii noastre orientări, al unei exigențe care construiește și încurajează!

De ce ați înființat Liceul pedagogic „Anastasia Popescu”?

Eu nu pot spune că „am înființat liceul”! Am avut parte de ocrotirea Maicii Domnului care a făcut ca, după terminarea facultății – pe vremea când nu se punea problema să fie posturi de profesori în Universitate (dacă nu erai membru de partid), ori în școli bucureștene, chiar dacă erai șef de promoție –, să „iau” cel mai bun post la un liceu din provincie, pentru ca apoi să pot veni și să predau Limba Franceză în cadrul Cooperației, unde era constituită o secție numită inițial „Meditații”, apoi „Lecții particulare”. Acolo fiind, am avut îndrăzneala și nebunia, pot zice, ca, în 1986, să organizez o grupă de grădiniță unde să predau franceza și un pic de engleză, singură ocupându-mă de înscrierea copiilor, de curățenie, de programă, de predare, de organizarea anului școlar și a vacanțelor. A fost cel mai formidabil curs antreprenorial pe care l-aș fi putut urma. Revoluția m-a prins în acest „job”, iar câțiva ani mai târziu am decis să inițiez o fundație sub oblăduirea Maicii Domnului. Apoi, în cadrul acesteia, am adus grădinița care funcționa deja, căreia i-am dat numele „Arc-en-Ciel”, fiindcă reprezenta viziunea mea de educație integrată. Anul 1994 este momentul apariției Fundației Preasfânta

Fecioară Maria și a Grădiniței la care a predat Anastasia Popescu – *Mama Sica*. Grupa de copii căreia dânsa i-a fost profesoară de Religie a devenit și prima clasă I a Școlii „Anastasia Popescu” pe care am configurat-o. Clasele s-au adăugat una după cealaltă, am ajuns la gimnaziu și, abia în 2015, am avut ideea de a înființa clase de liceu, cu profilul pedagogic. Ideea „pedagogicului” mi-a venit „ca de la *Mama Sica*” și de aceea, în pofida faptului că îndeletnicirea de dascăl părea că nu mai este suficient valorizată de societate, mi-am făcut o datorie de onoare din a o susține și din a transmite copiilor valorile care să îi ajute ca în viață să fie buni

pedagogi, chiar dacă nu vor rămâne la catedră, ci vor aplica cele studiate la liceu în propria familie sau în orice alt loc de muncă.

Revin: nu am „înființat” liceul, ci l-am „clădit” împreună cu o echipă de profesori, dintre care cu unii am debutat într-un fel de aventură pedagogică, grație căreia am învățat, am cercetat și am înțeles ce comoară dospește în pedagogia românească!

Erau anii '90, cu mult mai puține posibilități decât acum și fără modele, practic, căci ați înființat prima grădiniță privată. Cum a fost începutul?

Dacă mă întorc la anii de debut, trebuie să spun că în sistemul comunist de stat exista totuși o breșă: cea a Cooperației, care a fost pentru mine o adevărată oportunitate și o trambulină, fiindcă mi-a oferit soluția organizării, cu un grad de libertate mult mai mare decât într-o unitate de învățământ de stat, a unei grupe de grădiniță care funcționa după principii total diferite de cele din învățământul public. Practic, aplicam metodele care mi se păreau mie bune, aveam o relație directă cu părinții, iar „șefii” cereau doar să existe înscrieri, deci un venit care să motiveze existența secției aceleia de „Lecții particulare”. Era un fel de disidență de care unii păream conștienți și care demonstra, o dată în plus, potențialul de creativitate al românului.

Lecturile mi-au fost sursă de inspirație. Am scris eu însămi texte pentru copii, am căutat mereu să găsesc soluții pentru organizarea orarului, a programei, a fișelor, pe care pot spune că le-am inventat, fiindcă le desenam „de mână”, adaptând totul la subiectul lecției. Am înțeles că este nevoie

de răbdare, perseverență, creativitate și multă dragoste pentru a-i educa și învăța pe copii absolut orice.

Gândul că formula noastră și a altor foarte puține școli din țară poate fi multiplicată cu succes m-a călăuzit în a urmări coordonatele unei unități de învățământ care are drept model pedagogia Mântuitorului nostru. Eu cred cu tărie că este singura formulă viabilă de învățământ roditor. Dacă dorește cineva să obțină un câștig material, investiția într-o întreprindere de tip școală nu știu cât este de atractivă. Dacă, însă, proiectează în viitor reușite în educație și performanțe diverse, de tip academic, spiritual, artistic, tehnic ori tehnologic, atunci o școală, ca proiect personal, este domeniul cel mai seducător!

Care sunt cele mai mari bucurii pe care le aveți?

Bucuriile sunt în șirag și vin de la copii, uneori de la părinții lor, de la colegi, așa, noi între noi. Ca exemplu, profesoara de Arte Plastice a pictat un an de zile icoane pe care le-a dăruit de Crăciunul anului 2023 fiecărui coleg, adică peste o sută, ținând cont de sfântul sau sfânta care ocrotește pe fiecare.

Ce lipsește mai mult din modul în care se face educația școlară de stat în România?

Onestitatea. Le lipsește onestitatea celor care se fac că gândesc reforme, celor care le aplică, știind că nu aduc nimic bun, părinților care preferă școala paralelă, a meditațiilor, și care se bucură uneori de rezultatele nemeritate ale copiilor lor.

Ne mai lipsește credința, fiindcă, dacă am avea-o cu adevărat, am putea fi și onești. Știți, vorba aceea românească despre „a-ți fura căciula singur”!

Care considerați că este relația potrivită profesor – elev?

Cea despre care vorbește *Mama Sica*: „Profesorul trebuie să fie pentru copil un prieten la nevoie”, un mentor bine pregătit și... onest.

Monica Șerbănescu primind diploma omagială din partea Părintelui Patriarh Daniel

Aveți un model de conducător?

Am dezvoltat această idee în lucrarea de doctorat, reluată în volumul „Școala creștin-ortodoxă, o perspectivă transdisciplinară pentru un management inovator”. Modelul nu poate fi decât Pedagogul suprem, Iisus Hristos. Noi ar trebui să ne străduim să Îi deslușim, pricepe și urma învățăturile.

Care sunt principiile pedagogice cele mai potrivite pentru elevii de astăzi?

Le regăsim la *Mama Sica*, fiindcă viziunea acesteia este extrem de deschisă, de modernă, nu are nimic desuet. Spune dânsa: „Dacă știi că elevului tău îi place muzica, mergi cu el la Operă!”. Cum traducem acest îndemn decât în atât de actuala „stare de bine” pe care o oferă dascălul elevului său, dacă îl cunoaște și este interesat de dezvoltarea abilităților sale?!

Care vă sunt punctele de sprijin în demersul de conducere al școlii?

„Punctul de sprijin” mi-a fost revelat de Maestrul Sorin Dumitrescu, la prima noastră expoziție cu icoane, organizată de domnia sa pentru noi la Galeria Catacomba și curatoriată de vrednicul de pomenire Paul Gherasim: *iubirea*. Nici nu-mi trecuse prin cap, dar, de atunci încoace, adică de 25 de ani, mă surprind mereu analizând dacă ingredientul esențial este mereu la locul său.

Interviu realizat de Arhimandrit Dosoftei Dijmărescu

„Spune-mi o poveste pentru suflet”

În ultimul an, Asociația „Spune-mi o poveste pentru suflet” a organizat două proiecte formative naționale pentru copiii români din țară și din diaspora.

„10 cărți pentru 1000 de copii români din diaspora”

În perioada iunie-noiembrie 2023, Asociația „Spune-mi o poveste pentru suflet” a inițiat proiectul *10 cărți pentru 1000 de copii români din diaspora*.

În diaspora, copiii vorbesc limba română în familie și cel mult în comunitățile din care fac parte. Unii participă și la cursurile sau la programele școlilor ori ale asociațiilor românești din comunitățile lor. Pentru multe dintre familiile stabilite în Occident, ÎNCĂ e importat ca cei mici să vorbească o limbă română nuanțată și să știe cât mai multe lucruri despre România. Poveștile sunt un instrument la îndemână pentru a învăța și una, și alta. Depinde – firește – și ce povești alegi.

Proiectul a fost realizat cu sprijinul Departamentului pentru Români de Pretutindeni.

Fiecare dintre cei 1000 de copii a primit câte un set de 10 cărți, scrise și ilustrate de Veronica Iani. Sunt cărți scrise cu umor, într-o limbă română expresivă, iar conținutul lor ajută la formarea caracterului prin intermediul poveștilor. În plus, copiii au participat și la ateliere de povești, susținute de voluntari din comunitățile lor. Beneficiarii au fost din opt țări: Austria, Belgia, Elveția, Franța, Germania, Grecia, Italia și Spania.

Asociația „Spune-mi o poveste pentru suflet” a asigurat formarea povestitorilor și a pus la dispoziția organizațiilor partenere materiale pentru atelierele de povești. Practic, două tone de materiale au fost trimise din România în străinătate!

Parohiile ortodoxe românești din Klagenfurt, Vöcklabruck, Wels-Marchtrenk, Bischofshofen-Zell am See și Sankt Pölten au beneficiat de acest proiect. În cadrul fiecărei comunități au fost câțiva profesori și voluntari care au participat la cinci sesiuni de formare pentru povestitori.

De ce au fost necesare aceste sesiuni de formare? Oare părinții și bunicii noștri nu știau cum să ne spună povești? Știau ei prea bine, de aceea au și fost evocați în multe ateliere. Rostul formării a dat roade, deoarece cărțile au fost nu numai citite copiilor, ci au fost prezentate prin joc, apoi discutate și aprofundate prin diverse activități. Interesant este că mulți dintre povestitori nu s-au rezumat doar la sugestiile primite, ci au venit cu idei noi.

Ce au adus copiilor aceste ateliere de povești? Nu doar noi cunoștințe, bucuria ascultării unei povești, ci și stimularea pasiunii pentru lectură, descoperirea virtuților, aprofundarea limbii materne, discuții constructive, lucrul în echipă, timpul frumos petrecut împreună.

Preoteasă Simona Soare, Parohia Sankt Pölten, Austria

Beneficiile pentru comunitatea noastră au fost: prezența copiilor, căldura relațiilor în timpul poveștilor, bucuria comuniunii, bucuria de a vorbi românește. La activități au participat și familii de români care locuiesc în Franța. Este primul proiect în limba română în parohie și sperăm să înființăm o școală românească în comunitatea noastră.

Gabriela Beck, Parohia Ortodoxă Română „Sfânta Treime și Sf. Nectarie” din Neuchâtel, Elveția

Copiii le este foarte greu să comunice, mai ales în limba maternă. În urma atelierelor i-am văzut mult mai deschiși, mai curajoși, mai dornici să se exprime în limba română. Fiecare scîlpire de entuziasm din ochii lor a adus în sufletele noastre multă bucurie și emoție. Atât de multă bucurie, încât dorim să continuăm aceste tipuri de ateliere și în viitor. Pentru că îi ajută pe copii să comunice mai ușor, să se exprime degajat în limba maternă, să improvizeze și să creeze.

Mariana Bărgan, președinta asociației Culturale Româno–Elene „Artă și Cultură” din Atena, Grecia

Proiectul a fost un maraton, ne-a solicitat multă energie, dar ne-a și oferit bucurie, cunoștințe noi, o conlucrare mai strânsă.

Beneficiile au fost atât pentru copii, cât și pentru părinți și pentru noi, ca echipă. Părinții au fost încântați de entuziasmul copiilor, de cărți, de faptul că cei mici au devenit mai preocupați decât înainte să vorbească limba română și au învățat cuvinte noi.

Preoteasă Adina Gilla, Parohia Ortodoxă Română „Sf. Gheorghe și Sf. Siluan” din Tübingen, Germania

Un alt proiect al Asociației este *Luna Copilăriei 2024*, un proiect de educație nonformală prin intermediul poveștilor.

De ce *Luna Copilăriei*? Oricine asociază luna iunie cu Ziua Copilului din 1 iunie. Tot în iunie însă sunt sărbătorite și Ziua Națională pentru Adopție (2 iunie), Ziua internațională a copiilor – victime ale agresiunilor (4 iunie), Ziua împotriva violenței asupra Copilului, în România (5 iunie), Ziua mondială împotriva exploatării prin muncă a copiilor (12 iunie) și Duminică Părinților și a Copiilor (prima duminică după 1 iunie).

În ultimii ani, diferite instituții publice, instituții educaționale de stat și private, entități bisericești și diferite organizații nonprofit au avut inițiativa de a dedica luna iunie, sau o parte a ei, copiilor.

De aceea, am simțit că e firesc și necesar ca toate acestea să poarte un nume și așa a apărut ideea unui concept unificator – *Luna Copilăriei* – care să stimuleze organizarea de activități pentru copii.

Ne propunem ca luna iunie să se impună în conștiința colectivă drept *Luna Copilăriei*, de

aceea Asociația noastră va face și demersurile legislative necesare ca luna iunie să fie declarată *Luna Copilăriei*.

În luna mai, peste o mie de voluntari și educatori din țară și din diaspora au participat la patru sesiuni de formare, desfășurate online, în cadrul cărora au primit resurse pentru a organiza ateliere de povești, în comunitățile lor.

Totodată, pe 1 iunie, Asociația „Spune-mi o poveste pentru suflet” și Liceul Pedagogic „Anastasia Popescu” din București au organizat prima ediție a Festivalului Copilăriei, la care au participat peste 200 de copii.

În *Luna Copilăriei 2024* s-au derulat în București ateliere de povești în format fizic și un *MasterClass de arta povestirii 2024*.

Participarea la toate evenimentele este gratuită. Povestea este calea cea mai scurtă de la o inimă la alta. Aceste proiecte pun oamenii în legătură și, prin poveștile spuse, îi încurajează să facă binele. ■

Ioana Revnic,
președinta Asociația „Spune-mi o poveste pentru suflet”

Drogul nu este o formă de viață

Claudia Varga – coordonatorul Programului Sfântul Dimitrie Basarabov, Cluj-Napoca

Mirajul evadării din realitatea uneori dură, alteori plictisitoare a vieții multor adolescenți, tineri și chiar adulți este susținut în zilele noastre de diferite substanțe psihoactive tot mai accesibile și mai populare. La Cluj-Napoca există un Program de recuperare din adicției, la care apelează foarte mulți tineri. Echipa acestui Program folosește modelul de tratament al „conceptului de boală” sau „Modelul Minnessota”, care implică o abordare bio-psiho-socio-spirituală sau „multidisciplinară”.

Vă rugăm să ne spuneți câteva cuvinte despre programul „Sfântul Dimitrie Basarabov”.

Proiectul „Sfântul Dimitrie Basarabov” a început în anul 2000 în cadrul Asociației Filantropice Medicale Creștine Christiana, filiala Cluj, la inițiativa unui misionar creștin ortodox din Statele Unite, Floyd Frantz. Văzând că în România nu sunt programe de consiliere pentru persoanele cu dependențe, dumnealui a venit cu această misiune de a deschide mai multe locații unde pot fi ajutate aceste persoane. La Cluj-Napoca a primit binecuvântarea vrednicului de pomenire Înaltpreasfințitul Bartolomeu Anania. Așa

a început activitatea noastră în cadrul unei policlinici fără plată, unde am primit un spațiu de întâlniri pentru ședințe de consiliere individuale și de grup și pentru grupurile de suport. Acum avem două servicii sociale: Centrul de zi cu activități de asistență socială, socializare, grupuri de prevenire a recăderii, grupuri de suport, și Centrul de consiliere „Răscruci” cu ședințe individuale.

Cum ajunge cineva să fie conștient de pericolul utilizării drogurilor? Cum ajunge o persoană la dumneavoastră să ceară ajutorul?

Știți ce îi aduce la noi? Există o singură cale:

durerea, suferința lor. Văd că ei singuri, prin propriile puteri, nu se pot lăsa, nu pot fi abștinenți. Pot apărea și anumite dureri fizice sau anumite boli, dar suferința poate să fie și de natură psihică sau un conflict emoțional, spiritual, conflictul cu propriile valori. Din păcate, oamenii ajung să sufere foarte mult înainte să caute ajutor. Toate acestea sunt motivații puternice pentru ca omul să ia viața în serios și să-și dea seama că nu mai poate trăi în acest fel. Ceea ce se întâmplă diferit la noi, la Centru, este că întâlnesc oameni care au aceeași problemă, pe care au depășit-o și li se spune: „Uite și eu am o problemă cu alcoolul, și eu am trecut prin dependența de droguri, știu ce înseamnă, se poate trăi și fără!”. Oamenii vin dintr-o criză sau suferință, își dau seama că au nevoie de ajutor și vin din proprie voință. Primesc îndrumarea consilierilor și sunt ajutați să depășească primele etape în recuperare, apoi îi ajutăm să ajungă la abștinență totală, primesc suportul altor persoane care trec prin situații similare și sunt sprijiniți ulterior pentru prevenirea recăderii, adică să nu-și mai dorească acel drog. Avem nevoie ca omul să fie treaz, pentru a fi conștient de problemele lui și a le depăși cu ajutorul lui Dumnezeu. Cam acesta este foarte pe scurt parcursul lor în program.

Cum le arătați oamenilor că este importantă partea spirituală?

În programul de 12 pași se folosește conceptul de „putere superioară”. La început, cei mai mulți dependenți sunt în conflict cu Dumnezeu. Și atunci, acest concept le oferă porțița de a accepta o putere mai mare, cum ar fi grupul, care este mai

Un drog este orice substanță pe care o folosim pentru a ne modifica starea de dispoziție, care să ne facă să ne simțim mai bine în pielea noastră.

mare și mai puternic decât ei. Așa începe drumul lor spiritual către iertare, către propria iertare, către iertarea altora, ca să se elibereze și să fie de folos altora, pentru că pașii din program duc și către acest principiu: „Ca să păstrez ce am câștigat, trebuie să dau mai departe”.

Ce este un drog?

Un drog este orice substanță pe care o folosim pentru a ne modifica starea de dispoziție. Adică folosesc o pastilă, o țigară, un pahar de alcool care să mă facă să mă simt mai bine în pielea mea. Filmele, faptul că stau pe telefon timp îndelungat, „scrolling-ul” și nevoia obsesivă de socializare („cine ce mi-a scris, oare mi-a dat like?”),

pornografia sau jocurile de noroc, la care te duci pentru miza, pentru nebunia și credința că de data asta vei câștiga – toate sunt adicții.

Mulți dintre cei care au o adicție nu vor să recunoască faptul că au o problemă și poate nu știu ce este aceea o adicție. Cum definiți dumneavoastră o adicție?

Noi definim adicția ca fiind o boală. Aceasta este accepțiunea științifică actuală. Adicția este o boală care afectează toate domeniile vieții, care are atât elemente biofizice, partea psiho-emoțională

Adicția este o boală care afectează toate domeniile vieții.

și socială, dar are de-a face și cu partea spirituală, cu sufletul. Este o boală complexă și de aceea nu este suficient să o abordăm doar strict medical, cu tratament medicamentos în cazul sevrajului. Este o boală complexă care afectează în mare parte voința și care trebuie tratată și dincolo de cura de dezintoxicare din spital. Sfântul Pavel definește foarte bine adicția: fac ceea ce nu vreau să fac și nu fac ceea ce vreau să fac. Aceasta este definiția

adicției. Fără continuarea tratamentului psiho-socio-spiritual după externare, riscul de reîntoarcere la consum este foarte mare.

Unul dintre simptomele bolii este negarea, incapacitatea pacientului de a-și dea seama că acel comportament sau acea substanță pe care o ingerează îi face rău. Drogurile distorsionează realitatea. Dependental se apără și se justifică atât de mult încât ajunge să creadă că drogul este prietenul lui, când de fapt drogul este puterea lui superioară și căreia omul îi devine sclav. Dacă vrem să definim adicția în alți termeni decât „boală”, putem vorbi despre sclavie la toate nive-

lurile, care are consecințe în plan fizic, psiho-emoțional, social și, bineînțeles, spiritual. Pierderea controlului este un alt simptom, adică, o dată ce începi să consumi, nu te mai poți opri sau nu mai poți controla cantitatea sau consecințele.

Care ar fi factorii care duc către dependență?

Sfântul Maxim Mărturisitorul vorbește despre factorii care ne duc către adicție: ignoranța, complacerea în păcat și consimțirea la păcat. Oamenii nu-și dau seama că folosind o doză, cu amăgirea că nu vor păți nimic dacă fumează sau dacă beau o

dată, intră pe calea adicției. Nu-i va afecta poate de la prima doză, dar în scurt timp ei vor căuta acel drog, pentru că psihic, în mintea lor, s-a produs asocierea ca în cazul cățeilor lui Pavlov. Boala este progresivă și aceasta este îngăduința noastră către păcat. Nimeni nu își dorește să devină dependent de droguri sau de alcool sau păcătos. Fiecare spune: „Mie nu mi se va întâmpla”, și în felul acesta credem că suntem puternici. Apare mândria, încrederea în sine exagerată.

Toate aceste comportamente, pe care le vedem la început ca fiind inofensive, ne duc către a folosi aceste substanțe.

Care sunt efectele drogurilor asupra creierului?

Boala este definită în mare parte datorită descoperirilor legate de impactul asupra funcționării creierului, în plan neuro-chimic și neurologic. Este mecanismul invizibil al recompensei și plăcerii, cel mai afectat încă de la prima doză. Vorbim despre creierul vechi (creierul animal, creierul reptilian) care este responsabil de motivație, de plăcere, de sentimente, de satisfacția instinctelor de bază, de memorie. Drogurile se „traduc” în corpul nostru în substanțe chimice care ajung la creier și modifică nivelul de neurotransmițători. În continuare, se dă un semnal creierului reptilian care spune „îmi place! vreau mai mult, este ceea ce am nevoie pentru supraviețuire”. Neocortexul, partea rațională sau logică, este afectat, în sensul că este anulat. Ne mirăm de orice dependent care îți spune în față: „N-o să mai fac niciodată”, pentru că în momentul în care i se activează creierul vechi, creierul nou nu mai răspunde, persoana reacționează și își caută drogul, face toate lucrurile pe care a promis că nu le mai face, pentru că cele două părți ale creierului sunt dissociate. După trezirea la realitate, când se trezește din beție sau din nebunia intoxicației, își dă seama și spune: „Vai mie, am crezut că de data asta nu voi mai face”. În plan fizic, asta se întâmplă la prima cedare. Pe măsură ce consumul continuă, apare afectarea organelor interne și a fizicului, în toate formele.

Deci, primul afectat este creierul. Acolo ajung toate substanțele și începe lupta cea mare.

Practic, acolo ești „câștigat” de drog. Acolo este „gheara” care te agață și care te ține strâns și de care tu nu poți scăpa, pentru că ființa umană are nevoie de plăcere și fuge de durere. Dacă nu vom

găsi plăcerea într-un drog, o vom căuta în altul. Aceasta se întâmplă și în cazul dependențelor. Sunt abstenenți de la o substanță și caută plăcerea în altă substanță sau în relații sau în orice alt comportament, doar pentru a se simți bine. Toate drogurile ilegale dau un nivel de zeci de ori mai mare de dopamină decât celelalte comportamente sau substanțe mai accesibile.

Oamenii nu-și dau seama că folosind o doză, cu amăgirea că nu vor păți nimic, intră pe calea adicției.

Care credeți că sunt motivele pentru care o persoană începe să consume droguri? Pentru că, din moment ce a intrat pe panta aceasta, chiar dacă își dă seama că este grav, îi este greu să renunțe.

Sunt foarte multe explicații sau justificări ale consumului, dar singurul motiv pentru care oamenii consumă alcool sau droguri sau orice altceva este efectul plăcut produs de acel ceva. Nu există alt motiv, chiar și atunci când cineva spune că bea de supărare, de fapt nu bea de supărare.

Supărarea l-a făcut să caute ceva, să-și anuleze starea respectivă și să caute plăcerea. Așadar, de fapt consumăm orice pentru a ne schimba starea de dispoziție, pentru a ne simți diferit. Acest fenomen noi îl numim „evadarea din realitate”, dintr-o realitate dureroasă, plictisitoare, banală, pe care vrem să o modificăm chimic. Este, de fapt, umplerea unui gol de natură spirituală.

Putem spune că alegem un drog, oricare ar fi el, pentru că nu suntem împăcați cu noi înșine?

Oarecum, da. Este o nevoie spirituală. Am nevoie de un drog când nu sunt mulțumit, când nu sunt împăcat, când vreau să fiu altfel. Ceea ce se întâmplă la vârsta adolescenței, la tineri, este exact acest fenomen. Ei nu se mulțumesc cu starea lor. Este o nevoie universală.

Ce rol joacă traumele din copilărie sau situațiile grele de viață?

Noi luăm în calcul trei factori importanți: primul este factorul genetic. Riscul să dezvoltăm o dependență este mai mare la cineva care a trăit cu un părinte dependent.

Partea de mediu, partea de disponibilitate a drogurilor este al doilea factor. Până să intre drogurile în România pe scară largă, cei mai mulți oameni care veneau și cereau ajutorul aveau probleme din cauza alcoolului. Acum totul s-a schimbat, pentru că fumează și consumă vrute și nevrute. Să nu mai vorbim de partea de internet. Și vârsta scade, din păcate, din cauza acestui mediu, care este favorizant.

Să reducem situațiile cu potențial de risc din viața noastră.

Al treilea factor ar fi cel ce ține de personalitate. Sunt unele personalități cu rezistență scăzută la frustrare, oameni care suportă cu greu durerea psihică sau fizică, orice disconfort, și atunci caută foarte repede să-și amelioreze starea printr-un analgezic, printr-un păhărel de ceva, printr-o „cârjă” chimică. Ei au nevoie de recompensă aici și acum.

Care este primul pas în tratarea unei persoane care suferă de pe urma unei dependențe și vă cere ajutorul?

Indiferent care sunt circumstanțele în care persoana a recurs la drog, ceea ce facem noi în prima fază este ca persoana să fie liberă, să fie în abținere. Apoi luăm și problemele acelea de viață, traume, pierderi, dezamăgiri, tot ce s-a petrecut și lucrăm în consiliere pe termen lung. Dar primul pas este să fie abstinent, adică evaluăm capacitatea persoanei de a renunța, riscul de sevraj și tipul de ajutor de care

are nevoie (inclusiv cel medical). Nu încercăm să rezolvăm alte probleme dacă persoana este în consum. Consilierea în adicții are acest specific de a lua lucrurile pe rând și de a pune persoana în siguranță mai întâi, din toate punctele de vedere, și a vedea ce nevoi are aici și acum pentru a fi în siguranță, pentru a nu-și face rău ei sau altor persoane, lucrând în același timp la motivație, la conștientizare, după care lucrăm cei 12 pași. Încetul cu încetul, ne apropiem de rezolvarea multor probleme psih-emoționale și spirituale, până la căutarea soluției spirituale. Avem consilieri, o echipă de specialiști. Avem niște etape foarte bine stabilite în consiliere. Evaluăm riscul de a recădea în permanență, lucrăm la motivație, lucrăm la abținere, chiar dacă persoana spune „nu pot să renunț acum”, mergem cu pași foarte mărunți, de exemplu „astăzi să nu beau”, nu facem planuri și promisiuni pentru o lună sau pentru un an. Programul de 24 de ore: ce pot să fac eu astăzi? A trăi în prezent și a acționa azi. Contează foarte mult grupurile, literatura, tot ceea ce le oferim să citească despre boală, să-și antreneze creierul nou, astfel încât să pună frână la creierul vechi care spune: „dă-mi acum doza!”. Noi evaluăm și ne întâlnim cu persoana des în prima perioadă de abținere pentru a ne asigura că depășește obstacolele acestei etape, după care lucrăm la partea de introspecție, de conștientizare, de relații, de viața de zi cu zi. Toate acestea sunt luate pe rând, pentru că o minte plină de drog nu va judeca adecvat.

Cum pot preveni familia, prietenii ca cineva din anturajul lor să nu ajungă dependent de droguri?

Familia poate cere ajutor înainte ca persoana cu dependență să dorească schimbarea. Ei, ca și co-dependenți, pot interveni prin ruperea cercului vicios al amăgirii și minciunii. Dar este și foarte greu, pentru că familia încearcă să rezolve problema acasă. Ajung la noi în ultimă instanță, ca ultimă soluție... când uneori este chiar târziu. Părinții din ziua de azi au acces la mult mai multe informații. Sunt mamă, am doi copii și am informații, le-am transmis lucruri pe înțelesul lor legate de riscuri. Dar am eu garanția că ei nu vor încerca vreodată? Nu o am. Eu pot să-mi fac treaba cât pot de bine ca părinte, să-i fiu un model prin faptul că nu consum alcool, nu fumez, nu iau droguri, nu mă „amorțesc” cu nimic. Dar nu e de ajuns întotdeauna. De exemplu, dacă ai identificat că sunt anumite probleme în anturajul în care se află: este foarte mult plecat, încep minciunile, nu știi unde se află, acestea

sunt deja semne mari de întrebare. Eu, ca părinte, nu aș lăsa lucrurile să decurgă în continuare astfel și să zic: „Lasă, că n-are ce să i se întâmple”. Nu mai poți proceda așa în ziua de astăzi. Ai nevoie să știi ce face copilul tău, cu cine își petrece timpul, care îi sunt preocupările și să-l îndrumi spre lucrurile bune în viață, să aibă preocupări sănătoase, să știe că există Dumnezeu, să aibă o legătură cu Biserica și cu valorile creștine, și cred că acestea sunt câteva lucruri pe care le poți face ca părinte pentru copilul tău. Copiii răsfățați, copiii care primesc totul fără efort, copiii cu o libertate excesivă... sunt câțiva factori care, din păcate, nu sunt protectivi.

La nivel de societate, mai putem vorbi despre factori de protecție?

Cred că deja cutia Pandorei este deschisă: sălile de jocuri sunt disponibile, telefonul, internetul cu tot felul de tentații, inclusiv jocurile pe calculator care sunt foarte periculoase; aici putem lua noi măsuri, ca părinți. Ce să facă societatea? Pentru că este o industrie care produce bani. Nu m-aș simți în siguranță să știu că ai mei copii merg în cluburi. Sub nicio formă nu aș sta liniștită. Nu este un mod potrivit de a-ți petrece timpul și de a te simți validat. Mergem împreună la un concert, ascultăm muzică, facem împreună lucruri, ieșim în natură, dar nu voi putea să încurajez niciodată un părinte care se amăgește că fata / băiatul lui va merge la club și va dansa cuminte, va sta departe de cei care se distrează altfel și nu va bea nimic. Astăzi nu mai

vorbim de alcool, vorbim despre ce pastilă a luat, ce fel de stimulent sau halucinogen, câte țigări și în ce combinații. Nu știi niciodată când cineva poate să-ți strecoare într-o formă sau alta o substanță în ceea ce consumi. Aceste lucruri le putem face: să reducem riscurile, să reducem situațiile cu potențial de risc din viața noastră, a copiilor noștri, dar 100% nu îi vom putea proteja.

Ce i-ați transmite unei persoane care se ferește să ceară ajutor din cauza stigmatului social, a gândului că va fi privit cu dispreț?

Există întotdeauna o ieșire la lumină.

Nu este o rușine să ai o boală și nu este nicio rușine să te tratezi. Nu trebuie să-ți fie rușine că suferi de această boală pe care tu nu ai cauzat-o, tu nu ți-ai dorit să devii dependent. Prin anumite comportamente pe care tu nu le-ai înțeles că vor duce către aceste efecte, ai ajuns în această stare, dar situația de astăzi cu care te confrunți este o boală. Nu mai ține de voință în fața bolii, dar ține de voință în fața deciziilor de zi cu zi și a recuperării. Orice persoană care suferă, să știe că nu trebuie să ducă această neputință singură și poate găsi sprijin pentru a se vindeca. Există întotdeauna o ieșire la lumină. ■

Interviu realizat de Protosinghel Gherasim Soca și Ierodiacon Artemie Chirica

Participarea la grupuri este o plăcere

Cândva, spuneam că m-am născut fără noroc! Așa credeam și eu și alții, deoarece mama a murit într-o explozie de gaz la nașterea mea. În copilărie eram compătimit și aveam un statut deosebit, poate și deoarece tatăl meu nu s-a mai recăsătorit. Astfel că peste tot eram răsfățat sau compătimit.

În copilărie, alcoolul era ceva normal în casa noastră, tatăl meu își avea paharul lui când venea de la serviciu, iar în casă exista întotdeauna ceva pentru musafiri (o bere, un lichior). Bunica, cea care m-a crescut, servea pe orice musafir cu un pahărel de lichior „triple sec” sau o bere. Bineînțeles că și ea închina cu musafirul, iar uneori gustam și eu din spuma de pe berea bunicii. Când eram elev îmi făceam bani de buzunar din vânzarea sticlelor (multe dintre ele erau de alcool) și nu-mi amintesc să fi fost lipsit de fonduri.

Într-o vară, pe când aveam 8-9 ani, împreună cu un verișor, am „descoperit” vișinata din pivnița unchiului, pe care am început s-o degustăm destul de des fără să fim prinși. Pe la 12-13 ani, împreună

cu un coleg, am cumpărat o sticlă de „Vultur” pe care am băut-o singuri la el acasă. Abia am reușit să ajung acasă, cu niște dureri groaznice de cap și o stare de rău, însă nimeni nu s-a gândit atunci că boala mea ar putea fi din cauza băuturii.

După moartea bunicii, pe la 14 ani, am preluat controlul gospodăriei, având la dispoziție toți banii, așa că ieșirea în oraș cu verii mei la o bere sau o cafea cu coniac nu era o problemă. Pe la 17-18 ani ieșeam săptămânal în oraș, iar eu eram mândru că sunt în stare să beau 300 de coniac și trei beri fără să mă îmbăt. Cam la o lună sau la șase săptămâni făceam câte un chef de o noapte cu gașca, chef la care fiecare băiat consuma aproape un litru de tărie și bere câtă era! După armată, m-am angajat, iar obiceiul locului era ca la ieșirea de la serviciu să mergem toți la o bere. Cu timpul, berea s-a transformat în mai multe, apoi în rachiu sau vodcă.

După revoluție s-a putut bea mult mai ușor (crâșma era aproape, iar banii nu erau o problemă). Treptat, cafeaua de dimineață o luam la bar,

iar apoi aceasta a fost înlocuită cu rachiu sau vodcă. Cu timpul, toată lumea (în afară de mine!) știa că sunt alcoolic. Deși aveam o fetiță și soția îmi spunea să încetez cu băutura pentru că avem probleme financiare, n-am ascultat-o! De fapt, în acea perioadă nu cred că am fost complet treaz vreodată, chiar dacă nu se vedea întotdeauna. Vestea că soția divorțează am aflat-o din citație și am fost de acord cu divorțul aproape imediat! Mă gândeam atunci că îmi va fi mai bine fără cicăleala ei, că voi putea să beau liniștit. După un an în care, deși eram divorțați, locuiam în aceeași casă și lucram în aceeași fabrică, soția a decis să se mute cu fetița la mama ei. În aceeași perioadă am avut o lovitură la cap în urma căreia am fost în comă circa două săptămâni. A urmat o abstenență de aproape nouă luni, după care am crezut că m-am vindecat și că pot să beau și eu o bere de Crăciun! M-am trezit pe 20 ianuarie, când un unchi m-a internat la dezalcoolizare. După trei săptămâni de spital eram ca nou, așa că după ieșire am și uitat ce mi-a spus doctorul.

Caruselul acesta cu internare-ieșire-reinternare, cu perioade mai lungi sau mai scurte de abstenență forțată, a durat cam doi ani. Un amic de pahar m-a dus o dată la o ședință a Alcoolicilor Anonimi ca să beau și eu o cafea caldă, până face el rost de niște bani pentru băutura.

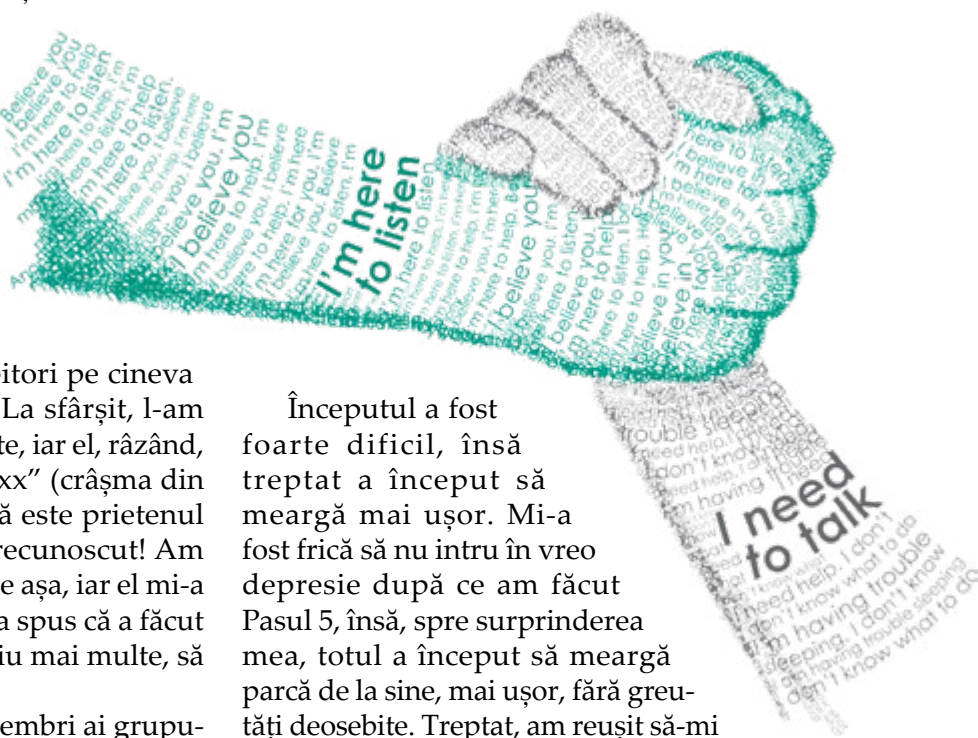
La ședință am sesizat între vorbitori pe cineva a cărui voce îmi era cunoscută. La sfârșit, l-am întrebat dacă nu cumva are un frate, iar el, râzând, m-a întrebat dacă mai beau la „xxx” (crășma din zonă). Abia atunci am realizat că este prietenul meu din crășmă, însă era de nerecunoscut! Am întrebat cum a reușit să se schimbe așa, iar el mi-a arătat o carte (era *Big Book*) și mi-a spus că a făcut ce scrie în ea, iar dacă vreau să știu mai multe, să mai vin pe acolo.

Treptat, am cunoscut și alți membri ai grupului, obișnuindu-mă să merg la ședințe și încercând să urmez programul de recuperare. Când am făcut Pasul 1 am admis ușor că sunt alcoolic, însă partea despre „neputincios în fața întregii vieți” am spus că o voi vedea mai târziu. Și am văzut! După circa șase luni de abstenență am recăzut, fără să-mi dau seama cum. Am mers la grup și am povestit ce am pățit, colegii m-au înțeles și mi-au recomandat multă grijă și atenție.

Degeaba. Băutul meu a continuat, cu toate că încercam să mă las. După vreo trei luni am fost convins că niciodată nu voi reuși să mai rămân abstinent, așa că am hotărât să beau până crăp! Am

băut cam un litru de alcool sanitar (gol). Și nu am murit! Extrem de bolnav, într-un sevrăj cumplit, m-am târât până la grup, spunându-mi: „Ce-o da Domnul”. De fapt, atunci am făcut Pasul 3. Am reluat lucrul cu mine, însă altfel, cu altă determinare, cu răbdare, urmând programul de 24 de ore și mai ales fără jumătăți de măsură.

După vreo șase-șapte luni de abstenență am reluat programul de consiliere și lucrul la Pași. Pe primii trei i-am făcut în cadrul grupului, apoi am început să lucrez Pasul 4. A fost greu să răscolesc toată mizeria adunată în peste două decenii de băut, însă am reușit astfel să-mi dau seama de ce am ajuns atât de rău și, mai ales, ce am de făcut de acum înainte. A urmat Pasul 5 pe care l-am făcut cu un preot care cunoștea Programul. Nu a fost ușor deloc să spun eu despre mine lucruri pe care le înfieram la alții, să mă aud pe mine spunând că sunt hoț, sperjur, mincinos, nerecunoscător și să nu mă pot apăra nicicum.

Începutul a fost foarte dificil, însă treptat a început să meargă mai ușor. Mi-a fost frică să nu intru în vreo depresie după ce am făcut Pasul 5, însă, spre surprinderea mea, totul a început să meargă parcă de la sine, mai ușor, fără greutate deosebite. Treptat, am reușit să-mi aranjez locuința și să reiau legătura cu fiica mea. Toate acestea, într-un timp relativ scurt.

De multe ori mi-am pus întrebarea: „Cum de mi se întâmplă toate așa de bine?”. Răspunsul nu este decât unul singur: mi-am făcut din *Programul de 12 pași* un mod de viață, iar participarea la grupurile Alcoolicilor Anonimi este o plăcere. ■

Ovidiu, alcoolic, în abstenență de 21 de ani

Extras din: *Ce întuneric e înainte de ivirea zorilor!*
Povești de recuperare din adicții, Programul Sf. Dimitrie,
 Cluj-Napoca, 2024

Când dragostea este Cineva

De multe ori, adulții îi întrebă pe copii ce vor să devină când vor fi mari. Copil fiind, nu înțelegeam de ce sunt interesați „cei mari” de viitorul meu. Eram ancorat doar în prezent și nu știam că totul în jurul meu suferă diverse modificări, că vulpea ar fi vicleană și ne mănâncă găinile, iar tata își face planuri pentru a o prinde.

Tot universul acesta liniștit în care trăiam a fost zguduit într-o zi de către un intrus. Vestea că bunica a murit a venit ca un trăsnet și moartea și-a făcut simțită prezența, lăsând în urmă un aer rece, ca de noiembrie târziu. Părinții și ceilalți adulți erau plini de durere. Puteam simți clar acest lucru, doar bunica era liniștită, ca un copil care doarme. Mi s-a spus că acum ea este la „Doamne Doamne” și m-am mai liniștit. „Doamne Doamne chiar este bun pentru că are grijă și de bunica, dar mama tare mai suferă”, îmi spuneam în gând. Mă simțeam neputincios pentru că voiam ca și mama să fie fericită, dar pe bunica nu mai puteam să o aduc înapoi.

Timpul își urma curgerea firească și, după o perioadă, am văzut-o pe mama zâmbind și mă tot gândeam cum a reușit acest lucru după ce a trecut prin acea durere. Tare întortocheată începea să mi se arate viața aceasta.

A urmat și o noapte de Înviere, când am înțeles un lucru. Cimitirul plin de lumânări și de candelă aprinse îndulcea glasurile oamenilor care cântau

împreună cu părintele: *Hristos a înviat din morți...* Am înțeles că cele două lumi nu sunt deloc departe una de cealaltă, iar „Doamne Doamne” are grijă de noi chiar dacă noi nu răspundem întotdeauna dragostei Lui. Am mai înțeles în timp că mai este cineva care încearcă uneori să ne amăgească pentru a merge după el, nerespectând regulile „jocului”, și că este nevoie de mare atenție.

Din această perioadă a copilăriei facem un salt peste ani. Terminasem deja facultatea și cineva mă întreabă ce vreau să fac în continuare. Aceași întrebare din copilărie, dar sub o altă formă. Ofer un răspuns fals, zâmbind pentru a întări minciuna. Habar nu am ce cale să urmez, dar am învățat deja să-i liniștesc imediat pe apropiații care par că vânează astfel de răspunsuri.

De câțiva ani tot caut. Caut să mă întâlnesc nu cu moartea, ci cu Viața, cu Dumnezeu. În căutarea aceasta, de multe ori am fost înșelat și nu de puține ori am căutat să mă las înșelat în schimbul unor plăceri de moment, a unei false evadări din această goană după un loc bine văzut în societate, din avalanșa de gânduri că viața nu ar avea sens. Plăcerile trupești nefiind de ajuns, le combin cu practici orientale, diferite tipuri de meditație, transe șamanice, sesiuni de gonguri tibetane, cannabis, LSD, hașiș, muzică psihedelică, conferințe spirituale. Multe „daruri” încep să apară: prieteni

noi, invitații de a cunoaște oameni inițiați, care pot „citi” și vindeca, propuneri de a călători în India și de a locui prin ashram-uri, cursuri de inițiere în reiki, oferte peste oferte.

M-am îndepărtat de „Doamne Doamne”, simt acest lucru, dar încerc să mă conving că și așa pot ajunge să Îl întâlnesc.

Vine noaptea de Înviere și mă aflu în cimitir, cântând împreună cu ceilalți *Hristos a înviat din morți...*, dar în cap îmi sună gândul: „Cineva mă fură, sunt înșelat. Toate experiențele mele spirituale așa de înalte și, totuși, nu am trăit ce simt acum”.

Să mai facem încă un mic salt în timp. Este ultimul. Promit. Ne aflăm în prezent. Dumnezeu m-a păzit, iar mama și tata au ținut candela aprinsă pentru mine atunci când eu orbecăiam în întunericul practicilor orientale.

Am gustat vreme îndelungată din otrava pe care o varsă nihilismul în urechile generației tinere: nu îți spune că viața nu merită trăită, dar îți șoptește constant minciuna că viața nu are sens.

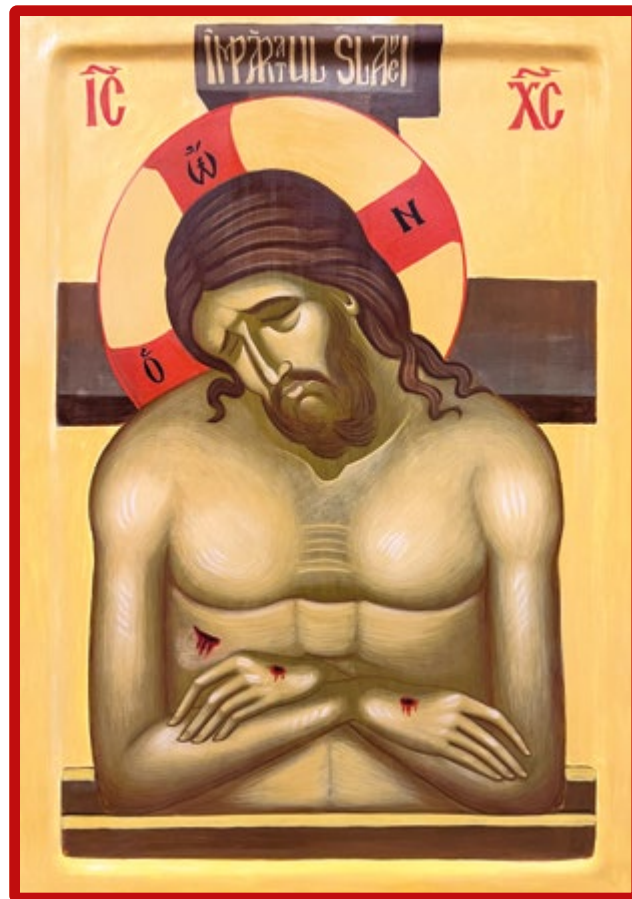
De multe ori am răspuns negativ purtării de grijă a lui Dumnezeu, dar acum mă strădui, zic eu, să-I mulțumesc pentru că m-a înșăfat din nisipurile mișcătoare. L-am întâlnit pe Dumnezeu prima dată prin duhovnic și, când am primit binecuvântare, L-am întâlnit apoi în Sfânta Împărtășanie. Am trăit frumusețea de a înțelege că abia acum încep să respir, că nu va fi totul „zen”, dar va fi totul în adevăr și Același Dumnezeu, Care a avut și are grijă de bunica și de toți oamenii din toate timpurile, ne așteaptă în Biserică. Când „Dumnezeu dragoste este”, iar dragostea este Cineva, atunci ce este mai frumos decât să cazi în genunchi și să te închini Lui?

Am aflat că vulpea nu a fost așa dintotdeauna, că omul, prin faptul că s-a lăsat amăgit de cel rău și viclean la început, nu a mai putut atunci să rămână în dialog cu Dumnezeu. Impactul acestei căderi a ajuns-o și pe biata vulpe care așteaptă, împreună cu toată zidirea, a doua venire a Fiului lui Dumnezeu.

Îmi spunea recent o doamnă că în tinerețe suferea de niște dureri în trup și, la sfatul unor cunoștințe, a apelat la niște bioenergeticieni. I-au „vindecat” trupul și a fost foarte mulțumită.

Acum, la bătrânețe, i-au revenit acele dureri în trup și și-a dat seama că a fost înșelată.

Îndemnul meu pentru tine, tinere cititorule, este să fii atent la „artificiile spirituale” vândute de cel rău! Nu asculta vorbele care nu pot fi spuse la lumină!

Icoană realizată de Mădălina Țăpu

Prin rândurile de mai sus nu îmi doresc să împart oamenii în două tabere potrivnice. Este bine ca adevărul să fie spus, dar să nu forțăm inima nimănui. Să ținem și noi candela aprinsă pentru prietenii sau cunoștințele care sunt prinse de mirajul practicilor păgâne și să Îl rugăm pe Dumnezeu să-i lumineze cu adevărat și să-i aducă la Sine. El este singurul care știe inima omului și momentul în care omul se va smeri pentru a-I auzi glasul.

A! Și acum știi ce vreau să fiu când voi fi mare: locuitor al Raiului! ■

S.D.

Marele Dumnezeu ne dă libertatea să-I spunem că e mincinos, să-L hulim, să ne batem joc de El, să ne purtăm cu El contrar de cum I Se cuvine. Ne dă chiar și dreptul de a nu crede. Nu ne dă însă niciun imbold spre acestea. Ne dă libertate, astfel încât ea să ne fie medicament, și nu otravă. Demonul cel viclean ni le face pe toate intense, pentru că vrea să ne aibă sclavi.

Părintele Emilianos Simonopetritul, Sfântul Isihie. Capete despre trezvie, coll. *Tâlcuiri la Filocalie 3*

Cântecul amăgitor al vremurilor noastre

Încă din Antichitate era cunoscută puterea extraordinară a muzicii asupra psihicului, fapt confirmat și de Sfinții Părinți ai Bisericii. Muzica poate avea efecte benefice, dar și nocive, de cele mai multe ori insesizabile pe moment. Sub aparența unei melodii plăcute, energizante sau relaxante, pot fi induse tulburări psihice sau gânduri și stări nefirești, alterând armonia sufletească, asemănător mâncării fast-food sau băuturilor carbogazoase care, deși par plăcute la gust, pot îmbolnăvi grav trupul. Studii științifice recente dovedesc acest fapt, cum ar fi, de pildă, alterarea activității cerebrale în urma audiției unor bătaii de tobă cu frecvență ridicată.

Muzica ce se vinde astăzi provine, în cea mai mare parte, din muzica afro-americană, izvorâtă la rândul ei îndeosebi din muzica ritualică africană. În toate timpurile și locurile, păgânismul se identifică, de regulă, prin trei componente de bază: 1. dansul sălbatic, pe muzici sacadate de bătaia tobelor – cu pretins rol cathartic, de „purificare”; 2. consumul de halucinogene – cu rol de „iluminare” spirituală; 3. desfrâu sub diferite forme, uniri așa-zis mistice ale oficanților, culminând cu căderi în transă sau posesia de către diverse spirite. Acestea constituie cele trei etape de bază ale „evoluției” spirituale în practicile păgâne, în general. Surprinzător, la prima vedere, ele par similare celor trei etape ale urcușului duhovnicesc în sens creștin: purificarea, iluminarea și îndumnezeirea (unirea cu Dumnezeu). Numai că, în creștinism, purificarea înseamnă despățimire, curățirea de păcate și patimi, iar nu înfierbântarea nebunească la joc, iluminarea înseamnă dobândirea înțelepciunii, iar nu alterarea percepției senzoriale, iar unirea cu

Dumnezeu presupune dragostea față de El și de oameni, iar nu simpla plăcere copulativă.

Să se fi inspirat Sfinții Părinți din practicile păgâne, dat fiind faptul că acestea sunt mult anterioare creștinismului? Din păcate, mulți „intelectuali” nu s-au rușinat să afirme aceasta, dovedind o desăvârșită lipsă de înțelegere duhovnicească. Explicația, însă, este simplă și fără echivoc pentru cineva familiarizat cât de cât cu teologia creștină: dacă știm că există Dumnezeu, atunci știm că există și diavol. Acesta, nefiind capabil să creeze ceva (pentru că actul creației presupune un scop bun), doar schimonosește, maimuțărind, lucrarea dumnezeiască. Astfel, cunoscând din vechime acest proces al despățimirii și al sfințirii omului, îl interpretează diabolic, inversându-l, având ca rezultat final nu Viața veșnică și unirea cu Hristos, ci moartea sufletească și posedarea demonică.

Aceasta este cheia prin care pot fi complet dissociate religiile păgâne de dreapta credință, atât creștină, cât și ante-creștină. Iată ce au în comun idolatria babiloniană, șamanismul, practicile hinduse, misterele inițiatice grecești, cultele primitive africane etc. Desigur, în formele restrânse ale cultului păgân, această triadă poate fi incompletă, dar rezultatul final este, de regulă, același: posesia oficanțului de către tot felul de „spirite”.

Mai există o formă de păgânism, camuflat în mișcare spirituală modernă, prin care se realizează o unificare a vechilor culte păgâne, denumită neo-păgânism sau păgânism modern. Rădăcinile lui încep în Bizanț, cu puțin înainte de căderea Constantinopolului, prin scrierile unor filosofi greci, precum Gemistos Plethon, care promovau renașterea vechii culturi grecești și înlocuirea

creștinismului cu vechiul panteon greco-roman. Ideile lor au avut un ecou puternic în Apus printre gânditorii decepționați de teologia scolastică, ce pretindea explicarea rațională a tainelor dumnezeiești. Tocmai această căutare mistică a dus la devierea gândirii teologice către „misterele” religiilor antice, dând naștere curentului umanist și așa-zisei Renașteri, în fapt o renaștere a păgânismului sub toate aspectele lui cultural-artistice. Omul, cu patimile și slăbiciunile lui, a devenit centru al lumii și al preocupărilor, concepția hristocentrică fiind înlocuită treptat cu antropocentrismul păgân.

„Umanismul” și-a arătat adevărata față odată cu reparația sclaviei. Între secolele XVI și XIX, milioane de africani au fost răpiți și exploatați inuman, mai cu seamă în cele două Americi. Cultura tribală, pe care au adus-o cu ei, îndeosebi muzica, avea să constituie factorul decisiv al unei păgânizări la nivel de masă a civilizației creștine. În New Orleans, Louisiana, există un loc socotit până astăzi leagănul muzicii afro-americane – Congo Square. Era cel mai important loc de întâlnire al populației de culoare, unde aveau loc diverse ritualuri, manifestate îndeosebi prin muzică și dans, care culminau adeseori prin posesii de tot felul. Datorită faptului că manifestările cultice păgâne erau interzise, populația de culoare s-a creștinat parțial, de voie și de nevoie, mascând sub aparență creștină multe dintre vechile ritualuri și, îndeosebi, cântarea. Ritmurile sălbatice s-au amestecat cu melodii provenite din muzica europeană, apărând manifestări muzicale numite azi jazz, blues, gospel, swing, rock 'n' roll. Tot urmașii sclavilor convertiți au pus bazele mișcării pentecostale, singura sectă creștină neo-protestantă care practică posesia.

Aceste cântări, caracterizate prin ritmuri sacadate, percuție violentă, prin motive melodice obsesiv repetate, utilizând cu precădere intervale disonante, scări muzicale incomplete și alterate, au dus la apariția unei adevărate revoluții muzicale, începând cu a doua jumătate a secolului al XX-lea. Acest fapt a contribuit decisiv la declanșarea unei alte revoluții, culturală și spirituală, exportată apoi

în toată lumea, cunoscută generic sub numele de contra-cultură (counter-culture), definită și ca neo-păgânism, de factură, evident, anti-creștină. Aceasta prezintă toate caracteristicile vechiului păgânism: dansuri nebunești, droguri, practici sexuale iraționale. Posesia de către diverse spirite este frecvent întâlnită printre muzicienii „oficanți” ai acestor manifestări muzicale, fiind deseori măturisită public. Din păcate, nu se poate vorbi de o muzică bună, specifică anilor '60, '70, de pildă. La o simplă cercetare se poate vedea că, aproape fără excepție, formațiile și artiștii de renume, începând cu Beatles și Rolling Stones, au fost implicați în consumul narcoticelor, au îndemnat la desfrâu prin cântecele lor, au avut preocupări mistice păgâne și declarații anticreștine, muzica lor ducând la rătăcirea spirituală (adeseori chiar alienare mintală) a generații întregi de tineri, până în prezent.

Caracterul demonic al muzicii counter-culture se distinge mai limpede în producțiile recente ale show bizz-ului. De câțiva ani, marile evenimente din industria muzicală promovează pe față manifestări explicit satanice, întrecând în grozăvie chiar și vechile ritualuri păgâne. Tragedia cea mare este că la ele participă mulți creștini care nu înțeleg sau nu vor să înțeleagă ce fel de versuri au acele cântece. Prin cuvânt, omul se leapădă de Satana și tot prin cuvânt se leapădă și de Hristos, alegând, fie și inconștient, moartea sufletească. Poate nu întâmplător, ultima mare compoziție a lui George Enescu – care a apucat să vadă începuturile acestei revoluții muzicale – este poemul *Vox Maris*, în care este descrisă drama unui tânăr pescar, vrăjit de cântecul unei sirene. Ieșind în căutarea ei, în pofida sfaturilor celor apropiați, își găsește sfârșitul în marea involburată.

Muzica clasică, deși nu toată, sau muzica folclorică românească autentică pot constitui bune alternative la muzica comercială. Dar muzica ideală pentru urcușul duhovnicesc al creștinului este psalmodia. ■

Arhidiacon dr. Avraam Bugu

Despre Melodia cea sfințitoare

Omul, arată Sfântul Grigorie de Nyssa, este o ființă muzicală, intenționat creată de Dumnezeu ca un instrument muzical viu. Prin urmare, este firească nevoia sa dintotdeauna de a cânta și de a asculta muzică.

Etimologic, cuvântul *muzică* vine de la Muze, zeiță feminine protectoare ale Artelor în Antichitatea greacă, tot de aici derivând și cuvântul *muzeu*. Astăzi, orice fel de creație sonoră este denumită, generic, *muzică*. Însă, în vechime, știindu-se de puterea de influență extraordinară a muzicii asupra psihicului (în bine și în rău), muzica se compunea după canoane stricte, muzicienii care nu le respectau fiind pasibili de a fi expulzați din cetăți.

Un element esențial al muzicii este *melodia*. În zilele noastre, pentru oricine, de oriunde, melodia înseamnă un cântecel plăcut, ușor de memorat și de reprodus. Însă *melodia* autentică, în adevăratul sens al cuvântului, este genul de muzică cel mai elevat, putând avea o influență deosebit de benefică asupra psihicului.

Termenul *melodie* provine din limba greacă, fiind alcătuit din asocierea a două cuvinte: *melos*

(membru, mădular) și *aeidein* (a cânta în cor), deci *odă* sau *cântare corală alcătuită din membre*.

De ce este important ca muzica ideală să fie corală și, prin urmare, vocală, fără instrumente muzicale? Deoarece creștinii trebuie să imite viețuirea îngerescă, deci și cântarea îngerilor, despre care știm că este corală. Ne-am putea, oare, imagina pe sfinții îngeri bătând în tobe sau întrebuițând alte instrumente? De altfel, după cum arată Scriptura, aceste instrumente au fost inventate de urmașii lui Cain (*Facerea* 4, 21). Muzica psaltică bisericească (*psalmodia*) este singura muzică de cult care nu întrebuițează instrumente muzicale...

Analogia dintre mădularele unui trup omenesc și structura melodiei este ușor de explicat: „Faptul că *melosul* (*melodia n.tr.*) a avut asocieri fiziologice timpurii, înainte de a intra în domeniul esteticii, este în concordanță cu concepția specific grecească despre muzică și poezie ca oglinzi organice ale existenței umane” (*Grove Online*). Astfel, după cum trupul este alcătuit din mădulare care se armonizează împreună pentru buna funcționare a întregului corp, tot așa *melodia* autentică se compunea din formule melodice numite *melisme*.

Dintre toate genurile de muzică, doar psalmodia păstrează în mod clar și definitoriu cele două caracteristici principale ale melodiei: vocalitatea și compunerea din formule, acestea fiind denumite *thesis-uri*, cum ar fi: *paraklitiki* (rugător), *piesma* (apăsător), *horevma* (dansant), *epegherma* (însuflețit) etc. Ele provin, după Tradiție, din cântarea psalmilor lui David, considerați de Biserică a fi inspirați de către Duhul Sfânt, atât cuvintele, cât și melodia. Fiecare *thesis* sugerează un anumit *ethos* (caracter sau stare afectivă) și se întrebuițează în corespondență cu textul imnografic.

Principiul compozițional *formulaic*, bazat pe combinarea și repetarea unor formule, este valabil și în arta poetică antică, putând fi observat în unele culturi tradiționale până în prezent. De asemenea, arta dansului în antichitate avea la bază tot o structură formulaică, prin combinația unor figuri de dans cu caracter repetitiv. Însuși procesul gândirii este formulaic prin faptul că *formulăm* propoziții, idei sau concepte. Iată de ce *melodia*, în sensul ei original, de cântare alcătuită din *formule melodice*, este cea mai firească formă de organizare sonoră și cea mai potrivită naturii umane.

În tot Universul este o singură Armonie, arată scriitorul bisericesc Boețiu, atât în microcosmos, în macrocosmos, cât și în sufletul omenesc. Sfântul Nichita Stithatul descrie astfel structura sufletească: „Puterile cuprinzătoare ale minții sunt patru: *cumințenia*, *agerimea*, *înțelegerea* și *destoinicia*. Cel ce unește acestea cu cele patru virtuți cuprinzătoare ale sufletului, însoțind cu *cumințenia* minții, cumpătarea sufletului, cu *agerimea*, chibzuința, cu *înțelegerea*, dreptatea, cu *destoinicia*, bărbăția, și-a întocmit sieși, în chip îndoit, căruță cu foc ce-l duce la cer”.

Lucrarea defectuoasă, pățimașă, a celor patru puteri sufletești duce la dezechilibre sau chiar la boli psihice. De remarcat că psihologia actuală vorbește de existența a patru tipologii umane principale: flegmatic, sangvin, coleric și melancolic, care sunt într-o anumită corespondență cu cele menționate mai sus.

De aici rezultă că muzica ideală ar trebui, prin

patru tipuri melodice diferite, să ilustreze sonor lucrarea corectă, armonioasă, a celor patru puteri ale sufletului, având astfel capacitatea de a le influența benefic, de a le armoniza atunci când există dezechilibre. Un singur gen de muzică dintre toate câte există este structurat în patru tipuri de melodii – muzica psaltică, prin cele patru *ehuri* (glasuri) autentice, dimpreună cu plagalele lor (numite *Octoih*, adică opt glasuri). Ethosul (caracterul) fiecărui *eh* (glas) este într-o evidentă corespondență cu partea sufletească specifică, așa cum se poate înțelege analizând troparele descriptive ale glasurilor întocmite de Sfântul Ioan Damaschin.

Vechii muzicieni bisericești se numeau *melozi* – alcătuitori de melodii (de exemplu, Sfântul Roman Melodul, sec. VI) sau *melurgi* – lucrători de melodii (Sfântul Ioan Cucuzel, sec. XIII-XIV). Nicăieri altundeva muzicienii nu s-au numit *melozi*, însuși cuvântul *melodie* pătrunzând abia din veacul al XII-lea în cultura apuseană laică. Psalmodia este melodia autentică, ea este însăși *Melodia*. Iată, deci, unde trebuie căutat izvorul cel curat al muzicii cu adevărat inspirate, duhovnicești (lat. „in spiritus”, în Duh).

Superioritatea etică a psalmodiei față de oricare alt gen muzical se poate înțelege prin analogie cu icoana. Precum icoana intermediază legătura dintre om și divinitate, necăutând să rețină prin niciun mijloc spectacular atenția privitorului, ca în cazul unui tablou, tot așa muzica psaltică nu caută să impresioneze auditorul, ci să-l ridice către dănuirea cea duhovnicească, urmând horei cetelor îngerești, suind în contemplarea mai presus de cuvânt a divinității.

Cel ce psalmodiază cu luare aminte se roagă de două ori, spun Sfinții Părinți, în sensul că muzica poate grăbi urcușul duhovnicesc. Însă, pentru ca psalmodia să devină cu adevărat „car de foc ce duce la cer”, este nevoie de o curăție a cântării, care urmează curățării sufletești a cântăreților și, pe de altă parte, de luarea aminte către Domnul a ascultătorului, ca Cel ce ne așteaptă la capătul acestui urcuș. ■

Arhidiacon dr. Avraam Bugu

Oare ați cunoscut cântarea aceasta? Oare a noastră este sau a serafimilor? Și a noastră și a serafimilor; pentru că Hristos a ridicat peretele cel din mijloc al vrajbei și a împăcat cele din ceruri cu cele de pe pământ și le-a făcut pe amândouă una. De aceea, acest mare arhiereu, când stă la Sfânta Masă, aducând slujba cea cuvântătoare și săvârșind Jertfa cea fără de sânge, nu ne cheamă simplu la această laudă, ci mai întâi zicând de heruvimi și pomenind de serafimi, așa ne poruncește tuturor să înălțăm cântarea cea înfricoșată; cu pomenirea celor ce împreună dănuiesc sus, smulgând de la pământ mintea noastră, încât numai nu strigă către fiecare dintre noi, zicând: Cu serafimii cântați, cu serafimii stați, cu aceia întindeți-vă aripile, cu aceia zburăți împrejurul Scaunului celui împărătesc.

Sfântul Ioan Gură de Aur

Adrian Alui Gheorghe

Nu se poate

Nu se poate, nu se poate ca în lumea asta
de când e ea lume
o privighetoare să nu fi ucis o pisică –
tocmai îi înhăța puii

Nu se poate, nu se poate ca în lumea asta
care e așa de mare
cu o lovitură de coadă
vreun pește să nu fi întors fluviul
îndărăt

Nu se poate, nu se poate ca în lumea asta
despre care știm atît de puține
într-o dimineață în timp ce topeai
soarele în cafea
să nu fi simțit brusc că e atît de tîrziu
de parcă nu a fost niciodată

Nu se poate, nu se poate ca în lumea asta
de când e ea lume un om să nu fi luat
în palme un bulgăre de pămînt și să-l întrebe:
nu vrei să fii din nou inima mea?
Și nu se poate, nu se poate
ca în lumea asta,
de când e ea lume
măcar o dată
bulgărele de pămînt
să nu fi răspuns
da

Provocările Inteligenței Artificiale

*Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae,
Mitropolitul de Mesogaia și Lavreotiki*

Inteligența Artificială reprezintă un avans tehnologic fără precedent în ultimii ani, spectrul de aplicații este vast, viteza cu care evoluează este mare, consecințele sunt imprevizibile, amenințarea asupra identității noastre personale este fără precedent, iar puterea cu care va influența viitorul societăților, al oamenilor, al vieții și al lumii este imensă. Inteligența Artificială reprezintă o preocupare mondială, iar oamenii de știință par a fi imprecizi în predicțiile lor.

Știința modernă ne creează impresia unei atotștiințe, iar tehnologia oferă impresia atotputerniciei, făcându-ne să credem că suntem atotștiutori și putem face orice. Simțindu-ne atotștiutori și atotputernici, considerăm că nu avem nevoie deloc de un Dumnezeu atotînțelept și atotputernic, nu vrem să auzim de El și ne dorim să demonstrăm că-I suntem superiori sau că avem puteri dumnezeiești care nu sunt emanate de la El.

La această încercare de a crea imaginea noastră virtuală, post-umană, și ca răspuns la antropologia modernă perimată, Biserica are propria contra-propunere. Cuvintele Sfântului Grigorie Teologul – „să nu rămânem ceea ce suntem, ci să devenim ce am fost odată” – rezzonează perspectiva noastră din adevărul istoriei, care este omul din primul capitol al Facerii, creat prin puterea dumnezeiască, omul creat „după chipul și după asemănarea” lui Dumnezeu, omul care este imaginea lui Dumnezeu, care avansează spre asemănarea cu Dumnezeu și care solicită chiar comuniunea cu El.

Biserica nu are de ce să se îngrijoreze de aceste evoluții științifice și tehnologice, oricât de avansate ar fi ele. Totuși, avem onoarea de a dobândi „o minte filosofică” prin care putem discerne consecințele și utiliza realizările, într-un duh viu, pentru a putea mărturisi în față lumii moderne de astăzi adevărul veșnic. Lumea noastră nu este însetată de Inteligență Artificială, ci are nevoie de înțelepciunea acordată de Dumnezeu. Prima ar putea provoca o catastrofă, dar a doua garantează viață. Ca întotdeauna, propovăduirea și mărturia Bisericii noastre sunt cele mai potrivite momentului. ■

Strig: Doamne Iisuse, miluiește-mă pe mine păcătosul și neputinciosul

*Înaltpreasfințitul Părinte Efrem,
Mitropolit de Tripoli, al-Koura și Împrejurimi*

În Duminica Tomii am primit vizita Înaltpreasfințitului Efrem, Mitropolit de Tripoli, Al-Koura și Împrejurimi (Liban), care a slujit Sfânta Liturghie alături de soborul mănăstirii. Cu această ocazie, ne-a lăsat câteva cuvinte de îndrumare duhovnicească ce ating esența nevoilor noastre.

Părintele Mitropolit Efrem Kyriakos de Tripoli s-a născut la 15 aprilie 1943, în Beirut, în sânul unei familii ortodoxe nobile. În tinerețe, a studiat ingineria la Universitatea Sfântul Iosif din Beirut și a urmat studii postuniversitare în electronică și telecomunicații la Paris. La întoarcerea în Liban, a predat și a lucrat în domeniul său, devenind directorul primului centru de comunicații prin satelit din Orientul Mijlociu.

După câțiva ani de predare la diferite instituții din Liban, dorirea lui de a-L sluji pe Domnul l-a determinat să renunțe la activitatea sa și să se înscrie la Institutul Teologic Sfântul Ioan Damaschin din Balamand, Liban, în 1972, unde s-a bucurat de o formare duhovnicească deosebită sub îndrumarea Starețului Mănăstirii Balamand, părintele Ioan Mansour, viitor Mitropolit de Latakia în perioada 1979–2018.

A fost hirotonit diacon la 15 august 1974 și numit decan al Institutului Teologic din Balamand în anii 1977 și 1978. La 15 octombrie 1978 a fost hirotonit preot. Izbucnirea războiului civil libanez din 1975 l-a obligat, împreună cu toți studenții Institutului, să se mute în Grecia. Această mutare neașteptată i-a permis Înaltpreasfințitului Efrem să viziteze Sfântul Munte Athos unde, împreună cu viitorul Patriarh al Antiohiei Ioan al X-lea, l-a întâlnit pe Sfântul Paisie Aghioritul, exprimându-și dorința de a se călugări la el. Sfântul Paisie, văzând că amândoi se bucurau de o pregătire educațională deosebită, a preferat să-i trimită la Mănăstirea Sfântul Pavel, unde au fost tunși în monahism și au primit apoi schima mare în 1983.

Sub îndrumarea Starețului Partenie de la Mănăstirea Sfântul Pavel, și în strânsă legătură cu Sfântul Efrem Katunakiotul, cu Sfântul Paisie

Aghioritul, cu părintele Iosif Vatopedinul și cu părintele Isaac Libanezul, ieromonahul Efrem a învățat tainele vieții călugărești. Cultivând în inima sa calea curată a viețuirii monahale, s-a întors în Liban în 1984, stabilindu-se în Mănăstirea Sfinții Arhangheli din Baskinta, aflată pe atunci în mare nevoie de restaurare. A trăit acolo aproape singur ani întregi, până când în jurul său a început să se adune o comunitate monahală, care continuă până astăzi să înflorească și să trăiască în același duh ascetic.

În data de 8 noiembrie 1991, ieromonahul Efrem a fost hirotosit arhimandrit. În anii petrecuți în mănăstire, a tradus o colecție de șase volume de scrieri patristice, alături de o mulțime de cărți traduse sau alcătuite de el. A devenit un bun duhovnic și călăuzitor multora și model de asceză pentru fiii Bisericii Antiohiei de astăzi, iar mănăstirea sa a devenit un far duhovnicesc. A fost ales Mitropolit de Tripoli în data de 6 octombrie 2009. Timp de mulți ani, a predat „Introducere în viața duhovnicească” la Institutul Teologic din Balamand, însuflând studenților teologi duhul rugăciunii și al nevoinței.

Înaltpreasfinția Voastră, ce ați găsit cel mai important să facă un călugăr care se află la începutul vieții monahale?

În primul rând, orice i se cere să facă, trebuie să-l facă, adică ascultare de la începutul căii. În al doilea rând, orice ar avea înlăuntrul său, trebuie să-l spună, să-l mărturisească starețului sau duhovnicului. Trebuie mărturisire sinceră de la început. Condiția principală pentru o obște monahală

reușită este să păstreze tradiția monahală originală ortodoxă, pentru care Sfinții noștri Părinți și-au dat sângele ca să o mențină.

Ce sfat dați cuiva care vrea să se roage mai mult cu rugăciunea „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”.

„Întinde mâinile în sus și biruiește pe vrăjmași cu numele lui Iisus, căci nu e în cer și pe pământ armă mai tare”, spune Sfântul Ioan Scărarul. Domnul Iisus, Dumnezeuul nostru, este singurul care poate să mântuiască, mai ales prin cuvântul Său și prin învățăturile Sale evanghelice care mă ajută în viață pe calea mântuirii. Ceilalți sfinți mă ajută prin Domnul Iisus, Care rămâne primul reper. De aceea mă țin de Rugăciunea lui Iisus dimineața, seara și tot timpul, cât de mult pot. Strig: Doamne Iisuse, miluiește-mă pe mine păcătosul și neputinciosul.

Ce trebuie să facă în mod special și de ce trebuie să se ferească în mod special un adolescent care dorește să se apropie de Dumnezeu?

Un adolescent are nevoie de un prieten mai în vârstă care să-i fie un model de urmat. În primul rând, acest model ar fi părinții lui, tatăl și mama lui, apoi prietenii. Pe cât posibil, aceștia ar trebui să se roage cu el acasă. Așa spune Sfântul Porfirie Kavsokalivitul în cuvântul său despre educația copiilor. Nu există nicio diferență între băieți și fete în această privință.

Care este specificul viețuirii unui creștin?

Creștinul ortodox este nevoitor în viața sa, călugăros în amenajarea casei sale, în munca sa, în îmbrăcămintea sa, cumpătat în sentimentele și gândurile sale, toate acestea pentru că este îndrăgostit de Domnul, iubitor de aproapele său, deschis în inimă și în minte la toate religiile și curentele, dar aderând ferm la credința sa. El este altruist. Dacă întreabă cineva: „Oare nu sunt aceste

virtuți în orice creștin, ba chiar în fiecare om bun?”, răspundem: „În Ortodoxie, acest spirit prevalează, este o năzuință mai presus de oricare alta”.

Ce oameni v-au inspirat în copilărie sau în tinerețe?

Când eram copil, mama m-a învățat să memorez Psalmul 50, „Miluiește-mă, Dumnezeule...”, și să-l rostesc zilnic. Și mama mea era semianalfabetă, fără studii.

În adolescență, arhimandritul Elias Markos, starețul Mănăstirii Al-harf, unde obișnuiam să facem tabere și activități, ne-a învățat să ne rugăm împreună cu el și să citim la strană.

În tinerețe, mitropolitul George Khodr ne-a învățat pe noi, tinerii, să cercetăm tradiția Bisericii Ortodoxe, căci nu o cunoșteam, fiind elevi ai școlilor catolice.

În cele din urmă, acum urmez sfaturile părintelui meu duhovnic, părintele Parthenios, starețul Mănăstirii Sfântul Pavel din Muntele Athos, din mâna căruia am luat schima după ce am stat mai bine de doi ani în Muntele Athos.

Cum să ne sporim credința?

Ne sporim credința atunci când încercăm să aplicăm poruncile lui Dumnezeu în viața noastră de zi cu zi: „Iubește-L pe Domnul din toată inima ta și pe aproapele tău ca pe tine însuși”; „Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, rugați-vă pentru cei ce vă vatămă”; „Cel ce iubește pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine”; „Tot ce ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut”.

Cum să ne sporim smerenia?

Încetul cu încetul, mai ales atunci când ne lepădăm de sinele nostru. Domnul Iisus zice: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie”. Aceasta

înseamnă că primul obstacol în calea smereniei este egoismul.

Cum să ne luptăm cu iubirea de stăpânire?

Luptăm împotriva iubirii de stăpânire atunci când punem în aplicare cuvintele Domnului: „Care între voi va vrea să fie mare să fie slujitorul vostru”. De asemenea, luptăm împotriva iubirii de stăpânire atunci când ne socotim pe noi înșine păcătoși și ne rugăm: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”.

Cum ați simțit România?

Trăim într-o perioadă mai delicată din punct de vedere bisericesc-ortodox și din punct de vedere politic. Biserica voastră, a României, este foarte apropiată de Biserica Antiohiei. Dorirea și rugăciunea mea, în primul rând, este ca Biserica voastră, având capacități deosebite din punct de vedere spiritual și nu numai, să fie mijlocul de apropiere între Bisericile Ortodoxe Autocefale. În al doilea rând, cred că Biserica Ortodoxă Română poate să aibă un rol esențial în legătura Bisericii cu lumea contemporană.

Spuneți-ne un cuvânt de la un sfânt care este drag sufletului Înaltpreasfinției Voastre.

De la Sfântul Efrem Sirul, sfântul pocăinței, al cărui nume îl port, și autorul rugăciunii de pocăință:

„Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire și al grăirii în deșert nu mi-l da mie.

Iar duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-l mie, slugii Tale.

Așa Doamne, Împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd greșelile mele și să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin.” ■

Interviu realizat de Ammar Ilie Awad

Acad. Alexandrina Cernov, *mămuca din Bucovina*

Membru de onoare al Academiei Române, membru fondator al *Societății pentru cultura românească „Mihai Eminescu” din regiunea Cernăuți*, întemeietor al revistei *Glasul Bucovinei* și al editurii „Alexandru cel Bun” din Cernăuți, doamna Alexandrina Cernov a desfășurat o intensă activitate de promovare a identității românești în rândul românilor din regiunea Cernăuți din nordul Bucovinei.

Născută la Hotin, pe 24 noiembrie 1943, Dumnezeu a luat-o la Sine pe 5 iunie 2024, exact în ziua în care se împlineau șapte ani de la moartea celui de-al doilea soț, Ilie Luceac, un admirabil om de cultură, apărător al limbii române și al spiritului românesc. Slujba de înmormântare a avut loc în biserica voievodală a Mănăstirii Putna, iar înhumarea a fost făcută în cimitirul Parohiei Putna. A slujit Preasfințitul Părinte Damaschin Dorneanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, alături de clerici ai Mănăstirii Putna.

M-am întâlnit cu doamna Alexandrina de mai multe ori, aici, la Putna. Am simțit-o ca pe o persoană discretă, așezată și cuminte. Și unde, dacă nu la Putna, ar trebui să ne răsune mai mult în inimă cuvântul cronicarului, că sufletul este în mâna lui Dumnezeu! Gândul meu este un îndemn la neuitare și la lucrare. Avem de învățat de la doamna academician, printre alte multe,

cum să simțim mai adânc românește, atunci când cele din jur nu ne ajută la aceasta. Noi credem în Înviere și aceasta înseamnă că, la un moment dat, mai aproape sau mai departe, toți ne vom întâlni cu doamna Alexandrina. Îmi doresc și mă rog ca atunci să nu ne fie rușine de această întâlnire.

Preasfințitul Părinte Damaschin Dorneanul,
Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților

Deși a activat o viață ca filolog, și-a urmărit în paralel pasiunea pentru istorie. S-a adâncit în ambele domenii pentru a scoate la lumină profunzimi identitare românești. Stau mărturie cărțile și articolele despre marii oameni de cultură de origine bucovineană pe care i-am avut, noi, românii, despre evenimentele marcante din istoria bucovinenilor, mai mult sau mai puțin plăcute, prin care am fost nevoiți să trecem ca neam. A apelat la toate forurile posibile pentru promovarea culturii și a învățământului în limba română în spațiul ucrainean. A scris manuale școlare de Limba și Literatura Română destinate școlilor românești din Ucraina, precum și articole în diverse publicații, cele mai multe în *Glasul Bucovinei*, prin care a atras atenția asupra pericolului înstrăinării românilor din Ucraina de propria limbă, istorie și cultură.

Sensibilitatea sa față de istoria neamului românesc și de suferințele fraților noștri din nordul României și nu numai au legat-o aproape inevitabil de Mănăstirea Putna. A fost nelipsită de la Simpozioanele de istorie și de literatură organizate aici, precum și de la multe hramuri și sărbători, evenimente pline de har, de încărcătură duhovnicească, intelectuală și emoțională. Era mereu o prezență discretă și simplă, dar care, atunci când lua cuvântul, vibra din adâncul sufletului fiecare frază pe care o rostea. Vorbea din convingere, din durere și din pășare. Păstrarea și promovarea identității românilor din nordul Bucovinei a fost lupta pe care a dus-o continuu și cu toată dăruirea. A înțeles că Dumnezeu, atunci când a salvat-o de la moarte la vârsta de trei luni, printr-o minune, i-a spus să nu se teamă niciodată de moarte, ci să-și pună viața în sprijinul celorlalți. Ceea ce a și făcut, pe cât de mult i-a stat în putință. Bună și blândă, smerită și cuminte, având înțelepciunea și dreapta cârmuire a bunului român, îi plăcea și îmi plăcea să o numesc «mămuca din Bucovina». A fost și rămâne pentru noi bucovineanul cel mai avizat care a vorbit despre destinul bucovineanului.

Arhimandritul Melchisedec Velnic,
starețul Mănăstirii Putna

Pentru mine, ea era, de decenii bune, «glasul Bucovinei», cu a ei antică frunte aureolată de Eminescu. De fapt, stingerea este părelnică, fiindcă profesoara de la Cernăuți ne veghează și ne îndreaptă pe căi bune, ca să nu rătăcim. Opera ei mare și vocea ei blândă vor rămâne pentru eternitate în patrimoniul Academiei Române și în tezaurul poporului român.

Ioan Aurel Pop,
Președintele Academiei Române

Consider că am pierdut un pilon al vitalității românismului pe meleagurile nordului Bucovinei. Acest membru al Academiei Române a venit întotdeauna cu o însuflețire specială către comunitatea românească. A venit cu un suflet cald, blând și către Consulatul General al României la Cernăuți, împărtășindu-ne glasul Bucovinei cu adevărat. Dumneaei a prezervat și a

dus mai departe limba română pe meleagurile din Bucovina de nord. A fost omul care a fost neobosit în acest ideal și a sprijinit întreaga comunitate cu căldură și dragoste sufletească.

Irina Loredana Stănculescu,
Consulul General al României la Cernăuți

Vestea trecerii la cele veșnice a doamnei academician Alexandrina Cernov m-a cutremurat. Am simțit că acest cutremur este mult mai larg. Este ca și cum la o construcție stabilă se prăbușește un pilon de susținere. Toată viața ei a fost o jertfă, din prima până în ultima zi, și o jertfă nu pentru sine, ci pentru cei din jur, pentru poporul român. Aceste momente și această durere trebuie să fie însoțite de un legământ pe care să-l luăm fiecare dintre noi, cu noi înșine. Ca jertfa doamnei Alexandrina Cernov să nu fi fost în zadar. Glasul ei a fost glasul Bucovinei, iar glasul Bucovinei trebuie să meargă mai departe. Nu o să îi mai auzim dulcea voce, un glas care, pe cât de molcom, pe atât era de pătrunzător. Dar ce-a lăsat dumneaei în slova scrisă, în înregistrările audio și video, glasul Bucovinei, care este și glasul Alexandrinei Cernov, trebuie să continue.

Nicolai Barbă,
Vicepreședintele Consiliului Județean Suceava

Se spune că nu există persoane de neînlocuit, dar cred că, în urma Alexandrinei Cernov, vor trebui să muncească șapte, zece, douăzeci de persoane ca să reușească să facă, toți împreună, acele lucruri pe care a reușit ea să le facă. Împreună am organizat diverse conferințe științifice, simpozioane și de fiecare dată, în România sau la Cernăuți, intervențiile sale au fost extrem de pătrunzătoare, profunde și cu o viziune pe care puțini își permiteau să o prezinte. De multe ori, acele luări de cuvânt deranjau. Deranjau nesimțirea, deranjau trădarea, deranjau pe cei care sfidau bunul simț. Nu întâmplător, a fost mai mulți ani

președinte al *Societății pentru Cultura Românească «Mihai Eminescu»* de la Cernăuți și a fost cel mai curajos lider al acestei societăți, fiindcă s-a manifestat într-o perioadă în care vechiul regim încă nu se destrămase, iar noile autorități deja încercau să pună presiune asupra fenomenului de deșteptare națională a românilor din Bucovina. Plecarea ei este o pierdere enormă pentru românii de pretutindeni.

Ștefan Purici,
Prorector al Universității din
Suceava

Paul Gherasim, *Logos și floare de măr*

fiindcă a fost destinul ei să devină profesor la Catedra de Filologie Română și Clasică și astfel să formeze noua generație de români, care au devenit nu doar profesori de limba și literatura română, ci și scriitori, poeți, traducători, publiciști. De fapt, au devenit elita românească din toată Ucraina; prin cursurile sale, dumneaei ne-a transmis dragostea și mândria apartenenței la un neam.

Cristina Paladian,
șefa Catedrei de Filologie Română și Clasică
a Universității din Cernăuți

Ieri, 6 iunie, țineam în mână certificatul de deces al doamnei Alexandrina Cernov. Uneori documentele ne spun mult mai multe informații decât oamenii. Acest certificat este un certificat de viață. El ne spune că Alexandrina Cernov s-a născut în 1943, la Hotin, în plin război. Decedată la Putna, 2024, în plin război, la frontierele firești, politice ale României, dar nu și

cele culturale. Alexandrina Cernov, născută nu departe de cetatea Hotin, care proteja frontierele Moldovei istorice a lui Ștefan cel Mare, și decedată la Putna, unde se află mormântul marelui voievod al neamului românesc. Dacă Eminescu ne-a lăsat sintagma «de la Nistru până la Tisa, tot românul plânsu-mi-s-a», viața Alexandrinei Cernov, văzută prin prisma unui certificat de viață, este o viață a unei cercetări, a unei culegeri de date, de dureri, de bocete, de probleme și de oferire de soluții pentru românii aflați între Hotin și Putna. Pentru mine, doamna Alexandrina Cernov a fost ca o mamă, ca și pentru mulți alții, cărora ne-a dat educație; a educat profesori, intelectuali, jurnaliști, a făcut mai mult decât un simplu cadru didactic, era mai mult decât o personalitate academică. Doamna Alexandrina ne-a dat aripi, ne-a învățat să zburăm. Rămâne să o facem.

Marin Gherman,
politolog, ucenic al doamnei Alexandrina Cernov

Nici nu se răciseră bine trupurile martirilor noștri de la Fântâna Albă, când doamna Alexandrina se va fi născut. Dar după aceasta, ochii doamnei Alexandrina au văzut totul. Au văzut crucificarea pe hartă a Bucovinei și a bucovinenilor. Au văzut noi frontiere. Au văzut administrația și armata românească retrăgându-se. Au văzut pribegii, exiluri, răstigniri, deportări, pușcării, Siberii. Au văzut limbile scoase din gurile poezilor noștri, care ne vorbeau despre virtuțile limbii române. Au văzut sovietizarea României, sovietizarea nordului Bucovinei. Au văzut bolșevizarea unei lumi fantastice, transformarea ei în derizoriu și în calvar. Au văzut captivitatea culturală și politică în care locuiau românii, acasă la ei, în nordul Bucovinei. Au văzut trădările noastre, ale românilor care locuiau aici, acasă la noi, în restul României. Au văzut, au încurajat și au însuflețit, alături de tovarășii săi, mișcarea de renaștere națională din anii '90 din nordul Bucovinei. Au construit împreună cu prietenii săi biserici, școli în care să locuiască permanent limba română. Ochii Alexandrinei au văzut multe războaie, conflicte, vitregii, destine răstignite de popoare, de limbi, de culturi, de tradiții, de credințe și de țări. Iar, către final, au văzut că există un refugiu pentru românii nord-bucovineni, unde poate scrie o istorie adevărată despre viața acestora. Au văzut Mănăstirea Putna ca loc de refugiu. Doamna Alexandrina nu doar a privit totul, ci a înțeles că există o luptă de a spune cu orice preț adevărul pe care ochii doar îl văd. Cine vede cu inima lucrurile din jur, le vede corect. Cine vede corect lucrurile din jur, nu mai are în inima lui loc pentru teamă. Ochii

Alexandrinei au fost glasul Bucovinei. A fost un glas, o conștiință de veghe. Pentru că simțea și știa că, dacă doar privește sau înțelege, și nu vorbește despre aceste adevăruri, moștenirea noastră riscă să nu se transmită. Nu lăsați glasul Bucovinei în derizoriu. Lăsați glasul Bucovinei să-și rostească în continuare adevărurile. ■

Dorin Popescu,
fost consul general interimar al României la Cernăuți

Conferința „De la icoană la tabloul religios”

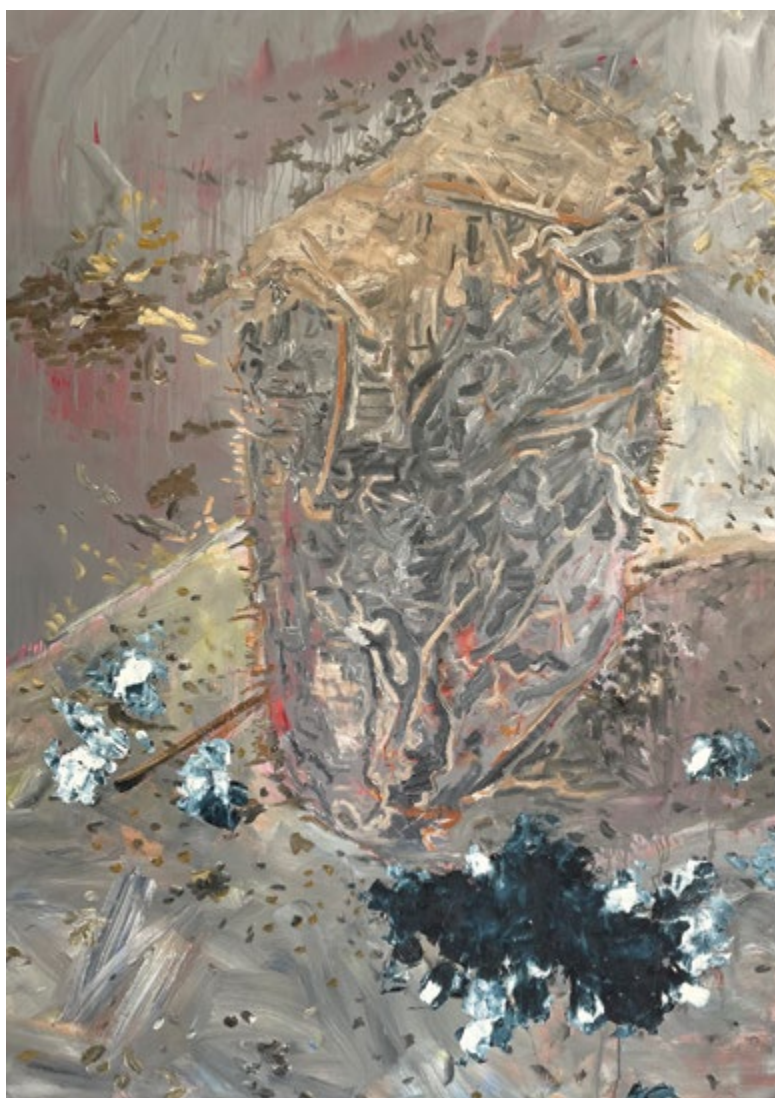
Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Calinic, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, Mănăstirea Putna și Fundația „Credință și Creație. Acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Maica Benedicta” a organizat două evenimente culturale în zilele de 24 și 25 mai 2024. În deschiderea manifestărilor, părintele stareț al Mănăstirii Putna, Arhimandritul Melchisedec Velnic, a vorbit despre relația dintre cult și cultură în Biserica Ortodoxă, despre necesitatea ca intelectualii să fie implicați în viața Bisericii, iar arta să exprime valorile Ortodoxiei. Exemplul celei care a fost intelectualul de mare rafinament și angajament, Zoe Dumitrescu Bușulenga, care a intrat în monahism în ultimii ani ai vieții sub numele de Benedicta, este un model de dăruire, de slujire a „altarului culturii naționale”.

În prima zi, domnul Sever Voinescu a susținut conferința cu titlul „De la icoană la tabloul religios. O incursiune în fundamentele umanismului creștin”. Întâlnirea a avut loc în Sala

de Conferințe a Centrului Cultural „Mitropolit Iacob Putneanul” și a adunat mai mulți oameni de cultură, părinți ai mănăstirii, elevi și studenți din județul Suceava. În expunerea domniei sale, Sever Voinescu a explicat istoric transferul și preferința lumii medievale occidentale către tabloul religios în defavoarea icoanei. Acest lucru influențează până astăzi cultura apuseană care, câteva secole mai târziu de la această schimbare de paradigmă, a afectat și arta bisericească răsăriteană. Fără a pune în contradicție icoana și tabloul religios, s-a încercat definirea specificului fiecăruia în parte, deosebind clar icoana ca mijloc al întâlnirii cu Dumnezeu în rugăciune, iar tabloul religios ca expresie artistică a credinței în El. Au luat cuvântul, între alții, criticii de artă Doina Mândru și Ruxandra Demetrescu, părintele Ioan Bizău, Teodora Stanciu – președinte al Fundației „Credință și Creație. Monahia Benedicta”, Oana Enăchescu, Adrian Alui Gheorghe și mai mulți monahi de la Mănăstirea Putna. ■

Expoziția „Înviere”

Cel de-al doilea eveniment a avut loc în ziua de 25 mai și a fost precedat de slujba Parastasului pentru Acad. Zoe Dumitrescu-Buşulenga – Monahia Benedicta, în biserica voievodală a Mănăstirii Putna. A urmat vernisajul expoziției „Înviere” în Sala de expoziții „Dan Hăulică” a Centrului Cultural „Mitropolit Iacob Putneanul”, unde sunt expuse lucrări de pictură semnate de artistul vizual Dacian Andoni, profesor universitar la Facultatea de Arte și Design, Universitatea de Vest din Timișoara. După un cuvânt introductiv al părintelui stareț, Arhimandritul Melchisedec Velnic, expoziția a fost prezentată de Sever Voinescu, care a vorbit despre simbolistica lucrărilor în relație cu actul revelator al Învierii, cu aspirația spre absolut a artistului care se identifică în ceea ce face cu marile teme ale culturii și ale spiritualității. În Sala de Conferințe a aceluiași Centru au comentat apoi arta picturală a lui Dacian Andoni criticii de artă Ruxandra Demetrescu – București, Doina Mândru – București și Dana Elena Prioteasa – Cluj-Napoca, preotul Ioan Bizău – profesor la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, părintele Ioan Cojan – Starețul Mănăstirii „Sf. Ioan Botezătorul” din Alba Iulia, scriitorul Adrian Alui Gheorghe – Piatra Neamț și doamna Teodora Stanciu – București. ■

Sacrul a fost o chemare redemptoare și salutară pentru că ne-a vindecat de multe porniri nu numai superficiale, dar chiar dăunătoare pe care ni le inoculase epoca dictaturii. Sacrul nu este o specializare de enclavă, de artizanat cuviincios și, până la urmă, ipocrit. Sacrul este o atitudine, o capacitate de a îmbrățișa umil, și până la urmă grandios, diversitatea naturii și a existenței. Antoine de Saint-Exupéry spunea în Citadela: «Piatra nu poate visa să fie altceva decât piatră, dar poate visa să devină templu». Aceasta trebuie să fie mereu ținta artistului.

Dan Hăulică

Colocviul „Orizontul culturii române. Formare și atitudine”

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Calinic, în perioada 20-24 august 2023 a avut loc ediția a XVII-a a simpozionului organizat de Fundația „Credință și Creație. Acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Monahia Benedicta”, care a reunit profesori, cercetători, scriitori, arhitecți, artiști, clerici, oameni de cultură, ale căror comunicări s-au încadrat în tema propusă – „Orizontul culturii române. Formare și atitudine”.

În deschiderea colocviului, acad. Ștefan Afloroaei a vorbit despre relația dintre înțelegere și credință, ce nu se află într-o disjuncție exclusivă, ci se conjugă profund și firesc, întrucât omul trăiește în dinamica unui orizont marcat de ambele coordonate. În continuare, prof. Mihai Șlehtițchi a realizat o analiză a spiritului creativ al românilor, din perspectiva a două coordonate distincte, cea de profunzime, respectiv cea de suprafață, menționând că românii au un potențial ridicat de creativitate, nu însă și de manifestare exterioară. Despre intelectualitatea bucovineană și rolul acesteia în păstrarea identității naționale, dar și în trasarea direcțiilor de modernizare a Principatele Române, insistând asupra rolului lui I.Gh. Sbiera, a vorbit acad. Alexandrina Cernov.

Iar acad. Ion Pop a ținut o prelegere despre tendințele actuale în poezia românească.

Interpretări filosofice, teologice sau literare ale operelor scriitorilor români se regăsesc în comunicări precum cea a prof. Virgil Ciomoș, care a realizat o paralelă între Lucian Blaga și Martin Heidegger, ca filosofi reprezentativi pentru gândirea est-, respectiv vest-europeană. Prof. Lucia Cifor s-a referit la valențele de interpretare ale operei eminesciene inspirate din tradiția patristică, iar Cristina Paladian a vorbit despre particularitățile metricii în poezia eminesciană, corelând numeroasele aspecte tehnice cu stările și temele pe care poetul intenționează să le dezvolte și să le transmită. Pr. Ioan Pinteș a dedicat prelegerea sa prozatorului Mateiu Caragiale și ediției

bibliofilice a romanului său *Craii de Curte-Veche*; prof. Maria Șleahțișchi a evidențiat prietenia literară dintre doi autori consacrați, aflați de o parte și de cealaltă a Prutului: basarabeianul Pavel Boțu, respectiv *munteanul* Nichita Stănescu, iar scriitorul Adrian G. Romila a ținut o prelegere despre Radu Tudoran, cel care, prin romanele sale, a reușit să găsească o formulă de a eluda și critica un regim totalitar, dar și de a-și refula dorința avidă de a călători. Prezentarea pr. Mihail Daniliuc a fost dedicată scriitorului Mihail Sadoveanu, modului în care evlavie pentru valorile creștine și viața monahală i-a modelat o mare parte dintre operele sale. Prof. Ioan-Alexandru Tofan a vorbit despre amestecul dintre stilul iluminist și cel tradițional, reflectate în conținutul romanului *Răgazurile lui Filotheos*, aparținând domnitorului fanariot Nicolae Mavrocordat, iar comunicarea prof. Eugen Munteanu, prilejuită de împlinirea a 350 de ani de la moartea lui Dimitrie Cantemir, a fost dedicată lucrării *Descriptio Moldaviae*, elaborată de Cantemir la cererea Academiei din Berlin, în care este descrisă Moldova într-o manieră exhaustivă.

Referindu-se la formare și atitudine, cercetătorul George Neagoe a abordat subiectul digitalizării literaturii academice și tendinței actuale din mediul academic de publicare a articolelor în reviste internaționale de renume, ce generează o adevărată competiție. Protos. Gherasim Soca a vorbit despre diaspora românească și formulele prin care se propagă cultura și spiritualitatea dincolo de granițe, un model de succes fiind considerat proiectul Școlii Junimea Română din Montreal. Iar conf. Cristian Moisuc s-a referit la „modelul René Descartes expatriat”, un reper pentru diaspora românească. Experiența trăită în călătoria misionară din SUA a fost relatată de scriitorul Adrian Alui Gheorghe, care a făcut parte din delegația condusă

de părintele stareț Melchisedec Velnic, în mai 2023. Regizoarea Cristina Chirvasie a prezentat un film axat pe lumea contemporană și pericolul dezrădăcinării asociat acesteia, *Viața second-hand sau lipsa de identitate*.

O secțiune importantă a fost dedicată artelor: prof. Dan Mohanu a vorbit despre modul în care a fost înțeles conceptul de restaurare în spațiul românesc, iar arh. Alexandru Beldiman a prezentat unul dintre cele mai grandioase proiecte pe care le-a coordonat, cel al restaurării Ansamblului vinicol AVINCIS-Dobrușa; Cristina Cojocaru s-a referit la principalele faze ale evoluției școlii românești de pictură bisericească din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea; criticul de artă Ioana Beldiman a dedicat prezentarea gravurii Gabriel Popescu, unul dintre primii români formați în cadrul Școlii de Arte Frumoase de la Paris, iar comunicarea prof. Adrian-Silvan Ionescu a fost dedicată corneciului bucovinean, recipient confecționat din lemn, corn sau metal pentru păstrarea pulberii de arme. Adrian Muraru a analizat, succint, Imnul Heruvic, care datează din secolul al VI-lea, ca element liturgic, în spațiul românesc, cântarea fiind menționată pentru prima dată în Liturghierul lui Coresi.

În cadrul acestei ediții, a avut loc o masă rotundă dedicată pictorului Paul Gherasim, fondatorul Grupului *Prolog*, la care au avut intervenții: Constantin Flondor, Horea Paștina, Oliv Mircea, Doina Mândru, pr. Ioan Bizău, Dacian Andoni, Constantin Ritivoiu, arh. Marius Pandeale.

La finalul Colocviului, părintele stareț Melchisedec Velnic a mulțumit pentru comunicările prezentate, subliniind importanța existenței unui mediu de discuții și reamintind datoria tuturor celor prezenți de a se jertfi pentru păstrarea memoriei Maicii Benedicta, prin promovarea activității desfășurate în slujba culturii române. ■

Colocviile Putnei

În perioada 30 august–3 septembrie 2023, Centrul de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare” al Mănăstirii Putna a organizat a XXIX-a ediție a simpozionului internațional de istorie *Colocviile Putnei*. Lucrările desfășurate cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, au fost deschise de arhim. Melchisedec Velnic, starețul Mănăstirii Putna.

Colocviul s-a deschis cu vernisajul expoziției dedicate Cuviosului Eustatie Protopsaltul și Școlii muzicale de la Putna, în care a fost evidențiată contribuția marelui protopsalt la răspândirea cântărilor psaltice și unele aspecte legate de antologhioanele acestuia, prezentarea fiind însoțită de vizionarea unui film realizat de Trinitas TV despre Cuviosul Eustatie Protopsaltul. De altfel, una dintre secțiunile Colocviului a fost dedicată Școlii muzicale de la Putna, cu lucrări ale unor cercetători români și străini, precum și ale unor monahi ai mănăstirii, care au descoperit unele cântări bisericești sau au reușit să rezolve problema atribuirii lor, au oferit date biografice despre unii protopsalți, dar au prezentat și rolul unor cercetători devotați în

punerea în valoare a tezaurului muzical putnean.

Ca la fiecare ediție, un număr însemnat de comunicări au adus informații noi referitoare la domnia lui Ștefan cel Mare și istoria Mănăstirii Putna. Cercetările au vizat atât activitatea diplomatică a voievodului Moldovei, reflectată în documente din arhive străine, cât și probleme controversate din viața acestuia. Lucrările dedicate istoriei Mănăstirii Putna au folosit informații oferite de prima condică de oaspeți a acesteia sau de tezaurul mănăstirii, de documente din arhivă pentru mai buna cunoaștere a vieții de mănăstire în timpul starețului Paisie Prelipcean (1941–1947), precum și de arhiva Secțiunii pentru Bucovina a Comisiunii Monumentelor Istorice. Alte cercetări au adus o înțelegere a relației dintre arhierie și starea monahală în gândirea episcopilor Moldovei și a raportului între slujire și ascultare în Biserică, pornind de la cazul mitropolitului Iacob Putneanul. Serbările de la Putna din 1871, 1904 și cea „uitată” din 1919 au fost subiect al unor prezentări care au analizat articole din presa vremii sau elemente ale Steagului femeilor române moldovene din Iași.

Aspecte de istorie medievală se regăsesc în comunicări referitoare la armamentul otomanilor folosit la asediul asupra cetății Mangop sau la relațiile moldo-ungare, în intervalul 1470–1475.

Alte prezentări au adus contribuții la istoria bisericilor și mănăstirilor din Moldova, precum cea din Războieni, Bistrița sau Solca, în urma analizei unor inscripții sau pomelnice. Despre manuscrise sau cărți vechi, precum cele ale lui Gavriil Uric de la Mănăstirea Neamț, Mitropolitului Dosoftei sau Dimitrie Cantemir, și informațiile oferite de acestea au prezentat cercetători consacrați în acest domeniu.

Una dintre secțiunile colocviului a cuprins comunicări dedicate Mănăstirii Voroneț, cu prilejul împlinirii a 535 de ani de la zidirea acesteia. Acestea s-au referit fie la relația simbolică dintre ctitor și sfinții de hram, fie la descoperirea unor morminte ce pot oferi informații noi despre dregători donatori, sau aspecte necunoscute sau mai puțin cunoscute legate de starea economică și patrimoniul mănăstirii sau despre ctitori și binefăcători mireni din veacurile al XVII-lea și al XVIII-lea. Pomelnice, inventare, manuscrise inedite sau cunoscute, precum *Psaltirea slavo-română de la Voroneț*, oferă informații prețioase despre istoria lăcașului de cult. De asemenea, iconografia și sursele textuale ale sfinților reprezentați, ca și analiza compoziției pigmentilor din frescele exterioare folosind spectroscopia Raman se regăsesc ca teme abordate în alte prezentări. Domnul Ștefan S. Gorovei, în comunicarea *Voroneț. Întrebări și răspunsuri*, a ridicat însă problema

realizării unei cercetări istorice referitoare nu doar la picturile, care dau numai o parte din valoarea moștenirii sale, ci și la viața oamenilor care au ales să trăiască între zidurile ei, la ctitorii mari și mici, dăruitorii și binefăcătorii mănăstirii, la relațiile cu alte așezăminte monahale, la modul cum era condusă și egumenii acesteia, un bun exemplu fiind experiența lucrului la istoria Mănăstirii Putna.

Lucrările de istoria artei au reprezentat o prezență obișnuită a colocviului, referitoare fie la pictura de iconostas și icoane de hram, fie la broderie sau chivote.

În cadrul Colocviului au fost prezentate ultimele publicații editate de Mănăstirea Putna: albumul *Tezaurul Mănăstirii Putna. 1871, Eminescu și serbările Putnei*, volumul *Refugiul. 1940–1945* (vol. 4 din colecția „Destin bucovinean”), *Cuviosul Eustatie Protopsaltul și Școala muzicală de la Putna. Studii și articole* (vol. 1) și revista „Cuvinte către tineri”, nr. XVI (2023).

La finalul Colocviului, părintele stareț arhim. Melchisedec Velnic a rostit un cuvânt de încheiere și de mulțumire, invitându-i pe toți participanții să exprime impresii, gânduri și propuneri pentru cercetări viitoare.

A XXIX-a ediție a Colocviilor Putnei s-a încheiat cu o excursie de studii la mănăstirile Bogdana, „Sf. Ilie” Șcheia și Voroneț. ■

Simpozion dedicat Episcopului Irineu Crăciunaș

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, în 12 decembrie 2023, la Mănăstirea Putna s-a desfășurat Simpozionul „Teologie, cultură, misiune și viață duhovnicească în opera Episcopului Irineu Crăciunaș”, în cadrul manifestărilor de comemorare a acestuia la împlinirea a 50 de ani de la trecerea la cele veșnice. Mănăstirea a organizat acest colocviu pentru folosul pe care scrierile teologice ale episcopului le-au adus obștii monahale, așa cum a argumentat și părintele stareț, arhim. Melchisedec Velnic, în cuvântul de întâmpinare – „Un părinte duhovnicesc al obștii Mănăstirii Putna în anii '90”.

Invitații care au susținut comunicări, cadre didactice de la Facultățile de Teologie din Iași, București, Cluj și Sibiu, au analizat diferite aspecte cuprinse în studiile de teologie morală, de iconografie și istorie, predici sau alte scrieri inedite, care au fost publicate în patru volume, sub titlul *In memoriam Episcopul Irineu Crăciunaș – 50 de ani de la trecerea la cele veșnice* (Editura Crimca, 2023).

În cadrul Simpozionului a fost evocată personalitatea „bunului și blândului Irineu” și a fost schițat profilul teologic al acestuia, folosindu-se ca indicatori pentru evaluarea personalității studiile academice și evoluția carierei teologice, sursele documentare ale discursului teologic, metoda teologică folosită, precum și tematica teologică dominantă.

Comunicările au analizat cadrul istoric, social, cultural și teologic în care episcopul a activat, dar și

opera sa istorică ce poate fi împărțită în mai multe categorii: studii de istorie a artei, studii dedicate unor ierarhi și personalități bisericești, dar și unor așezăminte monahale, și studii referitoare la relațiile Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte Biserici. Alte lucrări au analizat diferite aspecte cuprinse în studiile cu caracter teologic, iconografic și istoric, referindu-se la câteva chipuri de arhieriei din scrierile sale ori la teme precum conștiința teologică, responsabilitatea morală sau pacea, la modul în care s-a raportat la Sfânta Scriptură sau legătura dintre scrierile lui și cele ale filosofului Jean Luc Marion și ale părintelui Dumitru Stăniloae.

De asemenea, s-au făcut referiri la eforturile Episcopului Irineu de reactivare a vieții mănăstirești prin lucrările de restaurare a mănăstirilor și la contactele pe care le-a avut cu cercetători recunoscuți în domeniu, atât pe plan național, cât și internațional, cu care a avut fructuoase discuții științifice dedicate iconografiei.

La finalul simpozionului, părintele Stareț a mulțumit Înaltpreasfințitului Părinte Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, și Secretariatului de Stat pentru Culte, pentru sprijinul și implicarea în tipărirea volumelor omagiale și a dat citire unei scrisori a Înaltpreasfințitului Părinte Calinic Argatu, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului, în care acesta povestește întâlnirea cu Episcopul Irineu, socotit la vremea lui și în prezent „un adevărat călugăr”. ■

Înfrățire Putna – Opaci

În data de 31 august 2023, de Ziua Limbii Române, primarul comunei Putna, Gheorghe Coroamă, și primarul localității Opaci din Republica Moldova, Roman Pintea, au semnat actul de înfrățire a celor două localități. Semnarea a avut loc la Mănăstirea Putna, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților.

Au fost citite hotărârile consiliilor locale ale celor două localități, apoi s-a dat citire actului

de înfrățire, care a fost semnat. Au luat cuvântul cei doi primari, Ciprian Crețan, directorul școlii din Putna, Veronica Popov, profesoară de istorie la școala din Opaci, Artemie Cătănoi, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, și acad. Alexandrina Cernov.

Ceremonia s-a încheiat cu recitaluri de muzică și poezie, pregătite de elevii școlii din Putna și de mai multe coruri din Opaci. ■

Piatra de temelie a bisericii Colegiului Militar Național „Ștefan cel Mare”

La pomenirea Sfintei Ecaterina din anul 2023, s-a săvârșit slujba de punere a pietrei de temelie pentru viitoarea biserică a Colegiului Militar Național „Ștefan cel Mare” din Câmpulung Moldovenesc.

Textul pisaniei care a fost sfințită cu acest prilej este:

„Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh, s-a pus această piatră de temelie pentru biserica cu hramul Sfântul Voievod Ștefan cel Mare, cu binecuvântarea IPS Părinte Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, cu purtarea de grijă a Gen. Major Ciprian Marin, Șeful Statului Major al Forțelor Terestre, comandant

fiind Col. Dr. Romeo Aurelian Popovici și preot militar Pr. Prof. Constantin Cârloanță.

Piatra de temelie a fost pusă de către arhim. Melchisedec Velnic, stareț al Mănăstirii Putna și exarh, 25 noiembrie 2023.

Doamne, binecuvintează și primește jertfa robilor Tăi!”

Ziua aceasta are o importanță deosebită pentru Colegiul Național Militar „Ștefan cel Mare”, deoarece acesta aniversează 99 de ani de existență, în urma semnării de către Regele Ferdinand, în data de 25 noiembrie 1924, a Înalțului Decret Regal nr. 3889, prin care lua naștere primul liceu militar. ■

Iubirea e dăruire, nu primire

*Preasfințitul Părinte Damaschin Dorneanul,
Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților*

Ce fel de obiective duhovnicești este bine să ne stabilim la început de an?

Sfinții au urmărit să se adâncească în cunoașterea lui Dumnezeu, să le fie Dumnezeu înlăuntru și ei în Dumnezeu. Restul sunt consecințe. Ar trebui ca un an nou să ne fie cale de a ne apropia de Dumnezeu. Toate celelalte vor fi îmbogățite, înfrumusețate, întărite, insuflate și se aranjează în chip frumos, dacă avem o relație vie și sănătoasă cu Dumnezeu, pe care o creștem treptat.

Cum putem iubi pe celălalt fără a avea interes?

A iubi înseamnă a nu aștepta ceva la schimb, adică fără interes egoist. Dacă avem interes, nu mai este iubire, este profit, egoism foarte mult. Iubirea curată, desăvârșită, este aceea care nu ține cont de ce îmi dă celălalt. Iubirea e dăruire, nu primire. Este o consecință de care ne bucurăm, dar care nu condiționează. Dumnezeu nu așteaptă nimic din partea noastră atunci când ne dă ceva. Dăruirea e fără condiții. Cu cât dăruim mai mult fără a aștepta ceva în schimb, cu atât este semn de mai mare dragoste. Când condiționăm iubirea, înseamnă că noi am fost răniți cândva în dragostea noastră, pentru că nu am învățat cum să iubim desăvârșit. Aceasta e lucru înalt și minunat, dar nu imposibil, pentru că noi ar trebui să învățăm a iubi nu atât de la oameni, ci de la Dumnezeu. Dar să nu spuneți că până la Dumnezeu te mănâncă

sfinții, că nu te mănâncă. Sfinții ajută, nu mănâncă. Și putem învăța și de la sfinți și de la alți oameni, dar să nu avem pretenții. Chiar asta să lucrați ca exercițiu ascetic, câteodată. Ascetic înseamnă puțină forțare, constrângere. Să dați fără să așteptați ceva în schimb. Chiar să nu vă gândiți: mie ce îmi iese? Poate să nu îmi iasă nimic. Când nu ne iese ceva din afară, cuantificabil, vizibil, o, Doamne, ce trimite Dumnezeu! El trimite și când primim ceva din afară, dar mai ales atunci când din afară nu vine nicio recunoștință.

Cum să ne raportăm la lucrurile pe care nu am reușit să le realizăm?

Ca la niște lucruri firești care se întâmplă în viața oricui și pe care nu le vom socoti un eșec, ci le trecem report. Le reportăm altă dată, dacă vor mai fi de actualitate. Sunt lucruri pe care ni le-am propus, pe care nu am putut să le împlinim și care au trecut. Să fie binecuvântat Domnul pentru toate cele pe care le-am împlinit. Nu ne poticnim în lucruri care nu ne-au ieșit. Nu le trecem la eșecuri. Oricând se poate revalorifica ceva care e frumos.

Sfântul Vasile cel Mare a realizat foarte multe lucruri mari. În același timp, avea și neputințe trupești. Noi, tinerii, de multe ori trebuie să realizăm lucruri destul de mari, și multe, și de multe ori neputința trupului nu ne lasă. Cum ar fi mai bine: să ne smerim și

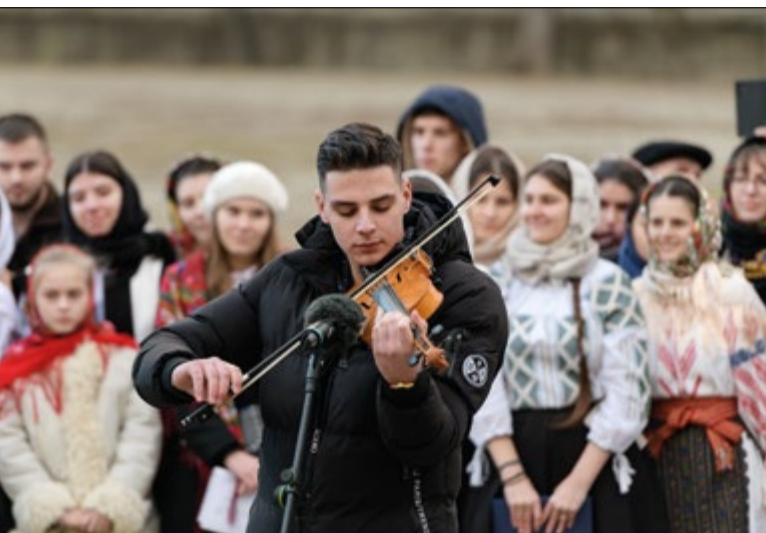
să ne rugăm să ne dea Dumnezeu putere sau să ne smerim și să acceptăm că avem această neputință și să încercăm să nu picăm în lene sau în deznădejde?

Din viața Sfântului Vasile cel Mare aș vedea că el nu s-a clătinat niciodată, pentru că el nu s-a poticnit. Neputințele trupului pe care le-a avut nu l-au determinat să se resemneze și să spună: „asta e, ar trebui să-mi văd mai mult de propria mântuire, să mă retrag, poate, din scaunul de episcop și să mă smeresc; dacă Dumnezeu a îngăduit această neputință o fi avut alt plan cu mine”. El n-a gândit așa. Dumnezeu nu spune că ori așa, ori așa. Cred că se poate înainta duhovnicește și cultivându-ți talanții, în condiții nu totdeauna favorabile din punct de vedere al sănătății trupesti. Să nu confundăm neputința de a lucra ceva mai mult, pe fondul unei boli, cu lenevia. Cine este onest și pune această neputință în fața lui Dumnezeu sub formă de smerenie și lucrează în altă direcție, în rugăciune, în mai multa apropiere de Dumnezeu, Dumnezeu va primi și aceasta. Discernământul, aici, își va spune cuvântul și cu multă rugăciune, cu întrebare, poate față de părintele duhovnicesc, se va vedea cum se așază lucrurile. Dumnezeu e milostiv și atât de îngăduitor și aplecat înspre om, încât primește orice răspuns al oamenilor sinceri.

Ne putem mântui cu rugăciunea inimii? Sfântul Vasile cel Mare a folosit rugăciunea inimii în timpul acela?

Nu știu dacă Sfântul Vasile a folosit rugăciunea inimii în vremea aceea în forma aceasta pe care o știm noi, care s-a conturat în timp și a trecut prin tradiția isihastă, sinaitică, palestiniană, după aceea constantinopolitană. Dar e foarte posibil ca Sfântul Vasile, care s-a adâncit în viațuirea isihastă, care a căutat foarte mult liniștirea – isihia, de pildă, apare foarte des în scrierile sale –, e posibil să fi lucrat o formă de rugăciune din aceasta, pentru că el s-a adâncit în lucrarea isihastă. Rugăciunea se poate face oricând. Măsura la care ajunge fiecare este diferită. Unii sporesc mai mult în viața de retragere, dar ea poate să fie lucrată fără pretenții. Rugăciunea e darul lui Dumnezeu. Noi învățăm să ne rugăm, o facem cum putem, ne străduim și, pe măsura efortului depus, se vede și un rezultat, dar de la un punct încolo rugăciunea e numai darul lui Dumnezeu care se dă nu ca răsplată pentru un efort în direcția aceasta, ci pentru ceea ce a lucrat rugăciunea în inima noastră, așa cum am putut-o face noi. Am crescut în dragoste, s-a smerit inima noastră, suntem în stare de ascultare față de părintele nostru duhovnicesc, mai ales în mănăstire? Pentru ascultare vine rugăciunea, ascultarea naște rugăciunea.

Care credeți că este ispita prin care atacă diavolul astfel de asociații ca ASCOR și virtutea prin care lucrează Dumnezeu prin astfel de asociații?

Cu ce îi prinde vrăjmașul pe tinerii angajați în viața Bisericii într-o comunitate sau alta? Cu ce ne prinde și pe noi, slujitorii, mai mult? Să vă feriți de capcana de a vă crede că sunteți mai buni decât alții. Că noi suntem cu Dumnezeu și alții nu ar fi. Sau de a crede că noi facem, că în mâinile noastre stă totul, că ultimul cuvânt ne aparține. Lăsați loc lui Dumnezeu să lucreze. Care a fost greșeala celor din pilda cu lucrătorii tocmiți la vie? S-au considerat stăpâni și proprietari ai viei. Voi, lăsați-i loc lui Dumnezeu. Să facem cu toată determinarea ceea ce ține de noi. Dar rezultatul depinde de ce face Dumnezeu. Să nu ne încredem atât de mult în noi. E nevoie să lucrăm la virtutea smereniei, care e leacul pentru toate. Nicio patimă nu rezistă în fața smereniei, că dracii care insuflă patimile nu stau în fața smereniei.

Cum începi călătoria spre tine însuși? Cum câștigăm lupta cu gândurile?

Lupta cu gândurile se câștigă după mult exercițiu și multă nevoie. Iar cum începe călătoria către sau cu tine însuși? Printr-un duș foarte rece de sinceritate, ca să știm de unde să începem. Asta înseamnă un moment de sinceritate în care să ne vedem așa cum suntem, care se lucrează prin pocăința de acasă și prin spovedania sinceră la părintele duhovnic. Acolo ne arătăm așa cum suntem, la picioarele lui Dumnezeu, până la urmă. Și El, văzând această sinceritate, va binecuvânta parcursul. ■

Selecții din dialogul cu tinerii aflați la Putna
pe 30 decembrie 2023